ޔައުމިއްޔާ ނަންބަރު: 2013/46

ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސް

ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ޔައުމިއްޔާ

2013 ވަނަ އަހަރުގެ 3 ވަނަ ދައުރުގެ ފުރަތަމަ ޖަލްސާ

03 އޮކްޓޫބަރު 2013

1. ދުޢާ

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކޮށްލެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم، الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله وعلى آله وصحبه ومن والاه. މަޖިލިސް ފެށުނީ.

2. ޖަލްސާގެ ހާޒިރީ

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކޮށްލެވުން:

މި ވަގުތު ޖަލްސާ އަށް ހާޒިރުވެވަޑައިގެން ތިއްބެވީ 22 މެންބަރުން.

3. ދުވަހުގެ އެޖެންޑާ އިއުލާންކުރުމާއި ތައުޒިއްޔާ ފާސްކުރުން.

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކޮށްލެވުން:

-3.1 މިއަދުގެ އެޖެންޑާ ނަންބަރަކީ، އޖ/1/3/2013.

-3.2 އެޖެންޑާ ނަންބަރު 3.2 ތައުޒިއްޔާ ފާސްކުރުން. ތައުޒިއްޔާ ނަންބަރު 40/2013 އިން 45/2013 އަށް 2 ޖަލްސާގެ ތައުޒިއްޔާ. އެއީ 2013 ވަނަ އަހަރުގެ 2 ވަނަ ދައުރުގެ 20 ވަނަ ޖަލްސާ އާއި ދައުރުން ބޭރުގައި ބޭއްވުނު ހާއްސަ ޖަލްސާގެ ތައުޒިއްޔާ. މި ތައުޒިއްޔާތައް މަޖިލީހުގެ ވެބްސައިޓުގައި ޝާއިޢުކުރުމަށްފަހު އެއްވެސް މެންބަރަކު އިސްލާހެއް ހުށަހަޅުއްވާފައިނުވާތީ ގަވާއިދުގައި ވާ ގޮތުގެ މަތިން މި ތައުޒިއްޔާތަކީ މަޖިލީހުގެ ރިޔާސަތުން ޤަބޫލުކުރާ ތައުޒިއްޔާތަކެއް ކަމަށް ނިންމަވައިފިން.

4. ރިޔާސަތުން އަންގާ އެންގުން.

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކޮށްލެވުން:

އެޖެންޑާ އައިޓަމު 4، ރިޔާސަތުން އަންގާ އެންގުން. މަޖިލީހުގެ ކޮމިޓީތަކަށް އައި ބަދަލު؛ ސަރުކާރުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު އަދާކުރާ މިންވަރު ބަލާ ކޮމިޓީގައި ހިމެނިވަޑައިގަންނަވާ ހިންނަވަރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހިމް

މުޙައްމަދު ސާލިޙުގެ ބަދަލުގައި އެ ކޮމިޓީ އަށް މެދު ހެންވޭރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަލީ އާޒިމް ހަމަޖައްސަވައިދެއްވުމަށް އެދި އެމް.ޑީ.ޕީ ޕާލިމެންޓްރީ ގްރޫޕުގެ ލީޑަރު ސިޓީ ފޮނުއްވާފައިވާ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 29-2 (ނ)ގައި ވާ ގޮތުގެ މަތިން އެކަން އިޢުލާނުކުރަން. މަޖިލީހުގެ ވަކި ޕާޓީއަކަށް ނިސްބަތްވެވަޑައިނުގަންނަވާ މެންބަރުންގެ ގޮތުގައި ހުންނެވި ކޮމަންޑޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ސަޢީދު ޕީ.ޕީ.އެމާ ގުޅިވަޑައިގެން މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 29-2 (ނ)ގައި ބަޔާންކުރާ ލިޔުންތައް މިހާރު ވަނީ ހުށަހަޅުއްވާފަ. އެހެންކަމުން މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 29-1 (ބ)ގެ ދަށުން މިކަން އިޢުލާނުކުރަން. މި ބަދަލު މިގޮތަށް އައުމާ ގުޅިގެން މިހާރު މަޖިލީހުގައި ހިމެނިވަޑައިގަންނަވާ އެމް.ޑީ.ޕީގެ މެންބަރުންގެ އަދަދަކީ 33. ޕީ.ޕީ.އެމްގެ މެންބަރުންގެ އަދަދަކީ 19، ޑީ.އާރް.ޕީގެ މެންބަރުންގެ އަދަދަކީ 10. ޖުމްހޫރީ ޕާޓީގެ މެންބަރުންގެ އަދަދަކީ 5. ޤައުމީ ޕާޓީގެ މެންބަރުންގެ އަދަދަކީ 1. އަދި މަޖިލީހުގައި ހިމެނިވަޑައިގަންނަވާ ވަކި ޕާޓީއަކަށް ނިސްބަތްނުވާ މެންބަރުންގެ އަދަދަކީ 10. މިއަދު ބޭއްވުމަށް ހަމަޖެހިފައިވާ ކޮމިޓީތައް. 9:30ގައި ސަލާމަތީ ޚިދުމަތްތަކާ ބެހޭ ކޮމިޓީ، ކޮމިޓީ ކޮޓަރި 1ގައި. 11:15ގައި ޕެޓިޝަން ކޮމިޓީ، ކޮމިޓީ ކޮޓަރި 2ގައި. 11:15 ސޯޝަލް ކޮމިޓީ، ކޮމިޓީ ކޮޓަރި 3ގައި. 2:00ގައި މިނިވަން މުއައްސަސާތަކާ ބެހޭ ކޮމިޓީ، ކޮމިޓީ ކޮޓަރި 1ގައި. 2:30ގައި އާއްމު ކޮމިޓީ، ކޮމިޓީ ކޮޓަރި 3ގައި.

5. ސުވާލު.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދައްކަވަމުން:

އެޖެންޑާ އައިޓަމު 5 ސުވާލު. މި އައިޓަމުގެ ދަށުން މަސައްކަތެއް ނެތް.

ކުއްލި މައްސަލަ

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދައްކަވަމުން:

މި ހިސާބުން މިއަދު ކުއްލި މައްސަލައެއް މަޖިލީހަށް ހުށަހަޅުއްވާފައިވާތީ އެ މައްސަލަ ހުށަހަޅުއްވުމަށް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް އަރިހަށް ފުރުޞަތުއަރުވަން. ވިލިމާލެ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ސަލީމް.

ވިލިމާލެ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ސަލީމް ވާހަކަދައްކަވަމުން:

ޝުކުރިއްޔާ. بسم الله الرحمن الرحيم. ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ހުށަހަޅާ ކުއްލި މައްސަލަ. ރާއްޖޭގެ ޤައުމީ ސަލާމަތީ ބާރުތަކަކީ ދިވެހި ޤައުމަށް ދިމާވާ ދުރިއްދު ކަންތައްތަކުގައި އަދި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ތާރީޚީ އަމަންއަމާން ބެލެހެއްޓުމުގައި ޤާނޫނުއަސާސީން މަތިކޮށްފައިވާ ޒިންމާތަކަށް ވީހިނދު، އަދި ސުޕްރީމް ކޯޓަކީ ޢަދުލުއިންޞާފު ޤާއިމުކުރުމުގެ އެންމެ މަތީ ބާރު ކަމަށް ޤާނޫނުއަސާސީގައި ބަޔާންކޮށްފައި ވާހިނދު، އެމް.ޑީ.ޕީގެ މުޒާހަރާތަކުގާ އަދި އެމް.ޑީ.ޕީގެ ޤައުމީ މަޖިލީހުގެ ޖަލްސާތަކުގައި ސަލާމަތީ ބާރުތަކުގެ ފަރާތްތަކުން ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރުންނަށާއި އެ ބާރުތަކުގެ އާއިލާތަކަށް އަނިޔާކޮށް ގެއްލުންދިނުމަށް ގޮވާލުމުންދާތީ މި ކަންކަން ކުށްވެރިކުރުމުގެ ގޮތުން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 45 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަދި (ނ)ގެ ދަށުން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ކުއްލި މައްސަލަ ހުށަހަޅަމެވެ. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން މި މައްސަލަ ވޯޓަކަށް ދެންނެވުމަށް ޓަކައި އަޅުގަނޑު 5 މިނެޓުގެ ރަނގަބީލުޖެހުމަށް އަމީންޢާއްމު އަރިހުން އެދެން. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) ހުރިހާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ވޯޓު ކާޑު ޗެކްކޮށްލެއްވުމަށް އަޅުގަނޑު ފުރުސަތު އަރުވަން. ހުރިހާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ކާޑުތައް ޗެކްކޮށްލެއްވުމަށް ފުރުސަތު އަރުވަން. އަޅުގަނޑު މިހާރު ވޯޓަށް މި ދަންނަވަނީ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 145 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ތިމަރަފުށީ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ޝަރީފް ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ކުއްލި މައްސަލަ މަޖިލީހުގައި ބަހުސްކުރުމާ މެދު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ފެނިވަޑައިގަންނަވާ ގޮތަކަށް ވޯޓުދެއްވުމަށް.

[ވޯޓުދެއްވުން]

ވޯޓުގެ ނަތީޖާ:

ހުށަހެޅުއްވި މެންބަރު: ތިމަރަފުށީ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ޝަރީފް.

ހާޟިރުވެވަޑައިގެން ތިއްބެވި މެންބަރުންގެ އަދަދު: 46

ވޯޓު ދެއްވި: 20

ވޯޓު ނުދެއްވާ: 23

ވަކި ގޮތަކަށް ވޯޓުނުދެއްވާ: 00

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

ވޯޓުގައި ބައިވެރިވި މެންބަރުންގެ އަދަދު 43. ފާސްވުމަށް ބޭނުންވާ އަދަދު 22. ތާއީދު 43. އެހެންކަމުން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 145ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ތިމަރަފުށީ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ޝަރީފް ހުށަހަޅުއްވާފައި އޮތް ކުއްލި މައްސަލަ މަޖިލީހުގައި ބަހުސްކުރުމަށް ފާސްވެއްޖެ.

6. މަޖިލީހުގެ ރައީސްގެ ގޮތުން ހުށަހަޅާ ކަންކަން.

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

އެޖެންޑާ އައިޓަމު 5 އަށް އަދުގަނޑު މި ދަނީ. އެޖެންޑާ އައިޓަމު 5 ސުވާލު. މި އައިޓަމުގެ ދަށުން މަސައްކަތެއް ނެތް. އެޖެންޑާ އައިޓަމު 6 މަޖިލީހުގެ ރައީސްގެ ގޮތުން ހުށަހަޅާ ކަންކަން. މަޖިލީހުން ފާސްކުރައްވާ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 91 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގެ ދަށުން ތަސްދީޤުކުރެއްވުމަށް ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ އަރިހަށް ފޮނުވުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖަލުތަކާއި ޕެރޯލްގެ ބިލު އަލުން ވިސްނުމަށް މަޖިލީހަށް ފޮނުއްވާފައިވާ މައްސަލަ. މި ސިޓީ މަޖިލީހަށް އިއްވައިދެއްވުމަށް އަމީންޢާއްމު އަރިހުން އަދުގަނޑު އެދެން.

އިދާރީ ގޮތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ރައީސް އަލްފާޟިލް ޢަބްދުﷲ ޝާހިދަށް، ވެދުން ސަލާމަށްފަހު ދަންނަވަމެވެ. ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން 3 ސެޕްޓެމްބަރު 2013ގައި އަދުގަނޑަށް ފޮނުއްވި ސިޓީއާ ގުޅިގެން ދަންނަވަމެވެ. ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ފާސްކުރައްވާ ބިލުތައް ތަސްދީޤުކުރުމަށް ބަލައި އަދުގަނޑަށް ފޮނުއްވުމުން، އަދުގަނޑު ބިލު ތަސްދީޤުކުރުމުން ގެންދަނީ އެ ބިލު ތަސްދީޤުކުރުމުން، ޢަމަލުކުރަން ފެށުމުން ކުރިމަތިވާނެ ގޮންޖެހުން އިޖުތިމާޢީ އަދި އިޤްތިޞާދީ މަސައްކަތްތަކާއި އެ ޤާނޫނު ތަންފީޒުކުރުމުގައި ދިމާވާނެ ދަތިތަކަށް ރިޢާޔަތްކުރުމަށް ފަހު އެވެ. މިގޮތުން 2013 އޯގަސްޓް 29 ވީ ބުރާސްފަތި ދުވަހުގައި އޮތް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ 2013 ވަނަ އަހަރުގެ 2 ވަނަ ދައުރުގެ 20 ވަނަ ޖަލްސާ އިން ފާސްކުރެއްވި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖަލުތަކާއި ޕެރޯލްގެ ބިލު އެޓަރނީ ޖެނެރަލްގެ ޤާނޫނީ ލަފާ ހޯދުމަށް ފޮނުވުމުން އެ ބިލާ ގުޅޭ ގޮތުން ތިރީގައި މި ދަންނަވާ މައްސަލަތައް ފާހަގަކުރައްވާފައި ވާތީ އެ މައްސަލަތަކަށް ރިޢާޔަތްކޮށް އެ ބިލަށް އިޞްލާޙުގެނައުމަށް އަދުގަނޑު ފޮނުވީ އެވެ. 1- ބިލުގެ އެކި މާއްދާތަކުގައި ކޮމިޝަނަރ ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ އޮފިސަރު، ކޮމިޝަނަރ ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސަސްއާއި އެހެނިހެން މުވައްޒަފުން، އޮފިސަރު، ޖަލު އޮފިސަރު، ޖަލުގެ މުވައްޒަފުން މިފަދަ ތަފާތު ނަން ގޮތްތަކަކަށް ހަވާލާދީފައިވާ ކަމާއި

ނަމަވެސް ބިލުގެ މާނަކުރުމުގެ މާއްދާ ކަމުގައިވާ 156 ވަނަ މާއްދާގައި މާނަކޮށްފައި ވަނީ އޭގެތެރެއިން ހަމައެކަނި ޖަލު އޮފިސަރު ކަމަށް ވާތީ މަތީގައި ފުރަގަސްކުރުވުން ފަދަ ބަލާ އިބާރާތްތަކާއި ބޭނުންކޮށްފައިވާ މާނަކުރުމުގައި އެ އިބާރާތްތަކުގައި ބޭނުންކޮށްފައި ވަނީ ކޮށް މާނައެއްގައިކަން ސާފުވާކަން ފާހަގަކުރެވެ އެވެ. 2- 2013 ގެ 15 ވަނަ ދުވަހު އަނބުރާ ފޮނުވުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖަލުތަކާއި ޕެރޯލްގެ ބިލު ދިރާސާކުރުމުގައި ނިމުނު ސަލާމަތީ ކޮމިޓީގެ ރިޕޯޓުގައި ބިލުގައި ހުރި މައްސަލަތައް ކަމަށް ފާހަގަކުރެވުނު ކަންތައްތަކުގެ ތެރެއިން 5 ވަނަ ނުކުތާގައިވާ ބަދަލުގެނެސްފައި ދޫކޮށްލެއްވި ސަބަބަކީ ބާރު ވެސް ކަސްޓޯޑިއަލް ޖަލުތަކުގައި ވެސް ބެލެހެއްޓުމުގެ ކަންކަން ކުރާނީ މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސް އިން ކަމުގައި ބިލުގައި ކަނޑައެޅިފައިވާ އޮތުމުން ކޯޓު އަދި ޤަބޫލުކުރެވޭ ކަމަށް، އެ ޖަލު ވެސް ކަނޑައަޅާ މިންގަނޑުތަކުގެ ދަށުން ބަލަހައްޓަންޖެހޭނީ މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސް އިން ކަމަށް ކޮމިޝަން ދެކޭ ކަމަށް ކޮމިޝަނުން ފާހަގަކުރައްވާފައިވެ އެވެ. ނަމަވެސް ބިލުގެ 6 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އަށް ބަލާއިރު ކަސްޓޯޑިއަލް ޖަލުތައް ހިންގައި ބަލަހައްޓާނީ ކޮމިޝަނަރ އޮފް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސް ކަނޑައަޅާ ގޮތުގެ މަތިން މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސް އިން ކަމާއި އެހެންކަމުން ކަސްޓޯޑިއަލް ޖަލުތައް ދޭ ގޮތުން ކޮމިޝަނަރ އޮފް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ ބާރާއި އަދި ދައުރު އެ ޖަލުތައް ހިންގައި ބެލެހެއްޓުން ގޮތް ކަނޑައަޅާފައިވާކަމާ، އެކަން ހަވާލުވާ ގޮތުން ކުރުމުގެ ޒިންމާ އުފުލާނީ މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސް އިންކަން ފާހަގަކުރެވެ އެވެ. އަދި ކަސްޓޯޑިއަލް ޖަލުތަކުގައި ތިބި މަޙްބޫސުން ބަންދުކުރުމުގެ ޖިނާއީ ކަމަށް ވިޔަނުދީ، ޖިނާއީ ގުޅޭ ހަމަޖެހުމާ މަބްދައުތަކާއި ރައްކާތެރިކުރުމާ ޖިނާއީ މަޙްބޫސުން ބަންދުކުރުމާއި ދެމެހެއްޓުމަށް ޤާނޫނު ނަންބަރު 5/2008 ފުލުހުންގެ ޤާނޫނުގެ ދަށުން ފުލުހުންނަށް ލިބިދީފައިވާ ބާރުތަކާއި ފުލުހުންގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކުގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭ ކަންތައްތަކުން ފާހަގަކުރެވެ އެވެ. އެހެންކަމުން، ބިލުގެ 6 ވަނަ މާއްދާގައި ވާ ގޮތުގެ މަތިން ޕޮލިސް ސަރވިސް އިން ބެލެހެއްޓުމާއި އަދި ހިންގުމުގެ ބަންދުކުރުމުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު ކަސްޓޯޑިއަލް ޖަލުތަކުގެ ޒިންމާ ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްއަށް ހަވާލުކުރުމުގެ މާނައިގައި އެ ޖަލު ހިންގުމުގެ އުސޫލުތަކާއި ކަންކަން ބެލެހެއްޓުމުގެ ޒިންމާއުފުލުމުން ބިލުގެ 7 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ)ގައި ވާ ފަދައިން މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ އޮފިސަރުންގެ ތެރެއިން އޮފިސަރަކު ހުށަހަޅާ ހަމަޖެހޭ އުސޫލެއް ކަމަކަށް ނުފެނުން އެވެ. 3- ބިލުގެ 20 ވަނަ މާއްދާގައި މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ އޮފިސަރުންނާއި މުވައްޒަފުންނަށް ވަޒީފާ ދީ، ވަޒީފާ އިން ވަކިކުރުން ހަދާނީ ކޮމިޝަނަރ އޮފް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ ލަފާގެ މަތިން މިނިސްޓަރު ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާ ވީނަމަވެސް، އެއިން މިފަދަ އިސްތިސްނާތަކުން ބޭނުންފުޅުވާ ނަމަ މިއުސޫލުން މިނިސްޓަރަށް ހުށަހަޅަންވާނެ ކަމަށް ބިލުގެ 39 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ)ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާކަން ފާހަގަކުރެވެ އެވެ. 4- ބިލުގެ 33 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ) އިން ފިޔަވައި (އ)ގެ ނިޔަތަކުން ހުރި އަދަބުތަކުގެ ދެބައި ޕޮލިސީގެ ވަސީލަތްތަކުގެ މަތިން މިނިސްޓްރީން ކަމަށް ބިލުގެ 35 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)ގައި ބަޔާންކޮށްފައި ވާއިރު، އެ އަދަބުތަކުގެ ބާބުގައި ހިމެނޭ ކަންކަމުގައި ވެސް ވަޒީފާ އިން ވަކިކުރުން އަދި މަޤާމު ދަށްކުރުން ހަދާނީ ކޮމިޝަނަރ އޮފް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ

ތަފާގެ މަތިން މިނިސްޓަރު ކަމަށް ބިލުގެ 20 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާކަމާ، އަދި ބިލުގެ 40 ވަނަ މާއްދާގައި ވެސް ހަމަ އެފަދައިން 20 ވަނަ މާއްދާއާ ހަވާލާދީފައިވާކަން ފާހަގަކުރެވެ އެވެ. އަދި ހަމައެއާއެކު ބިލުގެ 45 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުން ޑިސިޕްލިނަރީ ޕެނަލް [illegible] ހަމަޖެހިފައި ވަނީ ކޮމިޝަނަރާއި މިނިސްޓަރަށްކަން ފާހަގަކުރެވެ އެވެ. 5- މޯލްޑިވްސް ކަސްޓަމްސް ސަރވިސްގެ އޮފިސަރުންނާއި މުވައްޒަފުންނަށް ވަޒީފާ ދީ، ވަޒީފާ އިން ވަކިކޮށް ހަދާ ފަރާތަކީ މިނިސްޓަރު ކަމުގައި ވުމަކީ އެ މުއައްސަސާގެ މަސައްކަތް ސިޔާސީ ނުފޫޒުން ފާރިގު ކަމާއި [illegible] [illegible] ކަންކަމާ ހަވާލުވެފައިވާ މުއައްސަސާ ސިޔާސީ ނުފޫޒުން އެއްކިބާވެފައިވާ މުއައްސަސާއަކަށްވުން މުހިއްމުކަމަށް ފެންނަ ކަމަށާއި އެހެންކަމުން އެ މުއައްސަސާގެ މުވައްޒަފުންނަކީ ދިވެހި ސިވިލް ސަރވިސްގައި ހިމެނޭ މުވައްޒަފުން ކަމުގައި ކަނޑައެޅުން ރަނގަޅުވާނެ ކަމަށް ފެނޭ އެވެ. އަދި ދިވެހި ސިވިލް ސަރވިސްގެ މުވައްޒަފުންނާ ގުޅޭ ގޮތުން ހިނގާނީ ޤާނޫނު ނަންބަރު 05/2007 ދިވެހި ސިވިލް ސަރވިސްގެ ޤާނޫނާއި ދިވެހި ސަރވިސްގެ ގަވާއިދާއި [illegible] [illegible] ކޮންސެޕްޓް ކަމަށް ވިޔަސް، މޯލްޑިވްސް ކަސްޓަމްސް ސަރވިސްގެ މުވައްޒަފުންނާ ގުޅޭ ޚާއްސަ އުސޫލުތަކެއް ބިލުގައި ބަޔާންކުރާ ނަމަ، ދިވެހި ސިވިލް ސަރވިސްގެ ޤާނޫނާ ތަޢާރުޟުނުވާ ގޮތަށް އެ ކަންކަން ބަޔާންކުރުން މުހިއްމު ކަމަށް ފެނޭ އެވެ. 6- 2013 މެއި 15 ވަނަ ދުވަހު އަނބުރާ ފޮނުވުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ބިލު ދިރާސާކުރުމަށް ޤައުމީ ސަލާމަތީ ކޮމިޓީގެ ރިޕޯޓުގައި ބިލުގައި ހުރި [illegible] ކަމަށް ފާހަގަކޮށްފައިވާ ކަންތައްތަކުގެ ތެރެއިން 11 ވަނަ ނުކުތާގައިވާ ބަދަލުގެނައުމަށް ޤާނޫނުގައިވި ސަބަބަކީ ބަދަލުން، ޤާނޫނު 02/2008 ވަޒީފާއާ ބެހޭ ޤާނޫނު އެ ބައެއްގެ މައްޗަށް ހިނގުމުގެ އިތުރުން ވަކި ސަރވިސްތަކުގައި ވަޒީފާ އަދާކުރާ ފަރާތްތަކުގެ މައްޗަށް ހިނގާ ޤާނޫނުތަކަށް މިސާލުވެސް އަމަލުކުރަމުންދާއިރު އަދި މޯލްޑިވްސް ކަސްޓަމްސް ސަރވިސްގައި މަސައްކަތްކުރާ ފަރާތްތަކުގެ މައްޗަށް ހިނގާނެ ވަކި ޤާނޫނެއް އޮތުމަކީ ވަޒީފާއާ ބެހޭ ޤާނޫނާ [illegible] [illegible] ކަމަށް [illegible] އަދި [illegible] ކަމަށް ބަޔާންކުރައްވާފައިވާކަން ފާހަގަކުރެވެ އެވެ. ނަމަވެސް ޤާނޫނު ނަންބަރު 02/2008 ވަޒީފާއާ ބެހޭ ޤާނޫނަކީ ވަޒީފާއާ ބެހޭ އަސާސީ އުސޫލުތައް ކަނޑައަޅާ ޤާނޫނެކޭ، އެ ޤާނޫނުން އިސްތިސްނާކޮށްފައިނުވާ މޯލްޑިވްސް ކަސްޓަމްސް ސަރވިސްގެ މުވައްޒަފުންގެ މަސައްކަތް އެ ޤާނޫނު ހިނގާނެ ކަމަށް ވިޔަސް، އެ މުވައްޒަފުންގެ ވަޒީފާއާ ބެހޭ ގޮތުން މި ބިލުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ އުސޫލުތަކާއި ވަޒީފާއާ ބެހޭ ޤާނޫނުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ އުސޫލުތަކާ ތަފާތުވުމުގެ ސަބަބުން އެ ސަރވިސްގެ ވަޒީފާއާ ބެހޭ ކަންކަން ތަންފީޛުކުރުމުގައި ދަތިތަކެއް ދިމާވާނެ ކަމަށް ފެނޭ އެވެ. އެހެނީ ވަޒީފާގެ ތަފްސީލު އުސޫލުތައް ބާއްވާ ޤާނޫނުތަކާއި [illegible] [illegible] ސިވިލް [illegible] ޤާނޫނު އާ ބައެއްގެ މަސައްކަތް ހިނގާ ފުލުހުންނާއި ސިފައިންނާއި ވަޒީފާއާ ބެހޭ ޤާނޫނުގެ ދަށުން އިސްތިސްނާކޮށްފައިވާ ބައެއްގެ، ވަޒީފާއާ ބެހޭ ޤާނޫނު އެ ބައެއްގެ މަސައްކަތް ހިނގާ މިނިވަން މުއައްސަސާތަކާ ފަދަ ތަންތަނާ ބޭރު ޤާނޫނުތަކުގައި މުވައްޒަފުންގެ ވަޒީފާގެ ކަންކަމުގައި އަމަލުކުރާނެ ގޮތުގެ ތަފްސީލީ އުސޫލުތައް ކަނޑައަޅާފައިވާކަން

ފާހަގަކުރެވޭ އެވެ. ނަމަވެސް، އެއާ ޚިލާފަށް މި ޝަރީޢަތުގައި މޯލްޑިވްސް ކަސްޓަމްސް ސަރވިސްގެ އޮފިސަރުންގެ ވަޒީފާގެ ކަންކަމުގައި ޢަމަލުކުރާނެ ގޮތް ތަފްސީލުކޮށް ބަޔާންކޮށްފައިވާކަމާ، އެގޮތުން މިސާލަކަށް، އެ މީހުން ކުރާ ޑިސިޕްލިނަރީ ކުށްތަކުގެ އަދަބުތައް ފަދަ ކަންކަން ބާބުގެ 33 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާއިރު، ވަޒީފާއާ ބެހޭ ޤާނޫނުގައި ވެސް މުވައްޒަފުންނާ މެދު އަޅާ އިޞްލާޙީ ފިޔަވަޅުތައް އެ ޤާނޫނުގެ 19 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ އެކު ނޯޓިސް ދިނުމަކާ ނުލައި ވަޒީފާ އިން ވަކިކުރެވޭނެ ހާލަތްތަކާއި އެ ޤާނޫނުގެ 23 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާކަމާ، މިފަދަ ހާލަތްތަކުގައި މި ދެ ޤާނޫނުގައި ވެސް ކަންކަން ތަފްސީލުކޮށްދީފައިވާކަން ފާހަގަކުރެވޭ އެވެ. މިފަދަ ހާލަތްތަކުގައި މި ދެ ޤާނޫނުގައިވާ ކަންކަން ތަފްސީލުކޮށްދީފައިވާކަން ފާހަގަކުރެވޭ އެވެ. 7- މޯލްޑިވްސް ކަސްޓަމްސް ސަރވިސްގެ މުވައްޒަފުންގެ ރިޓަޔަރމަންޓާ ގުޅޭ ޤަވާޢިދު އެ މީހުންގެ ވައްކަން ހިނގާ އުސޫލުތަކުގެ ބާބުގެ 39 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާކަމާ، މިގޮތުން ރިޓަޔަރމަންޓް ޤަވާއިދާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެ މަތިން ހުއްދަ އިސްތިސްނާއި އިމްތިޔާޒު ލިބިދޭން ކަމަށް އެ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާކަމާ، ދިވެހިރާއްޖޭގައި ވަޒީފާ އަދާކުރާ މީހުންގެ ތެރެއިން ޕެންޝަން ލިބޭ އުމުރު ހަމަވާ ކުރިން މިހާރު ޤާނޫނު ނަންބަރު 09/2008 ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޕެންޝަނާ ބެހޭ ޤާނޫނުގެ ދަށުން ޤާއިމުކޮށްފައިވާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރިޓަޔަރމަންޓް ޕެންޝަން ސިސްޓަމުގައި ބައިވެރިވެފައިވާ ހުރިހާ މުވައްޒަފުން ކަމަށް ވިޔަސް، މި ޝަރީޢަތުގައި ބަލާ ވަޒީފާއިން ރިޓަޔަރމަންޓް އިސްތިސްނާކޮށް ލިބިދިނުމުގެ އިތުރު ނިޒާމެއް ޤާއިމުކުރުމަށް ރިޓަޔަރމަންޓް އިސްތިސްނާގެ ގޮތުގައި ދީ ނިޒާމަކުން އިސްތިސްނާ ލިބިދޭން ކަމެއްކަން ފާހަގަކުރެވޭ އެވެ. އަދި މި ޝަރީޢަތަށް ބަޔާން ރިޓަޔަރމަންޓް އިސްތިސްނާ ބަދަލުވާން ދިން ހުށަހެޅުމުގެ އިތުރުން ރިޓަޔަރމަންޓް އިސްތިސްނާގެ ގޮތުގައި ދޮޅަސް އަހަރުގެ ވެސް ކަސްޓަމްސް ދާއިރާގެ އުސޫލެއް ތަޢާރުފުކޮށްފައިވާކަން ފާހަގަކުރެވޭ އެވެ. 2013 މެއި 15 ވަނަ ދުވަހު އަނބުރާ ފާސްކުރެއްވި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޕާލަމެންޓުން ބިލު ދިރާސާކުރެއްވި ސަލާމަތީ ކޮމިޓީގެ ރިޕޯޓުގައި ބިލުގައި ހުރި މައްސަލަތަކަށް ކަމަށް ފާހަގަކޮށްފައިވާ ކަންތައްތަކުގެ ތެރެއިން 12 ވަނަ ނުކުތާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ ރިޓަޔަރމަންޓް ސަބަބުން ބަދަލުވާ، އެހެން ދާއިރާތަކުގައި މަސައްކަތްކުރާ ދަރަޖައެއްގެ މުވައްޒަފުން ވެސް ރިޓަޔަރމަންޓް އިސްތިސްނާ ލިބިދޭނެ ގޮތަށް ޤާނޫނުގައި ބަދަލު ގެނައުމަށް ކަމަށް ފާހަގަކޮށްފައިވާއިރު، މޯލްޑިވްސް ކަސްޓަމްސް ސަރވިސްގެ މުވައްޒަފުންނާ އަޅާކިޔާއިރު ބަލާ ވަޒީފާގައި ތިބި ބަހައްޓަން ނުޖެހޭ ދާއިރާތަކުގައި ރިޓަޔަރމަންޓް އިސްތިސްނާ ދޭން ކަނޑައަޅާފައިވާ ޤަވާޢިދުތަކާއި ޕެންޝަނާ ބެހޭ ޤާނޫނުގެ ދަށުން ރިޓަޔަރމަންޓް ޕެންޝަނުގެ ސިސްޓަމާ ގުޅިފައިވާ އެހެން ދާއިރާތަކުގައި ރިޓަޔަރމަންޓް އުމުރު ހަމަވުމުގެ ކުރިން ސަބަބުން އެކަމަކު ޤާނޫނުތަކުގެ ދަށުން ރިޓަޔަރމަންޓް ޕެންޝަނުގެ އިސްތިސްނާގައި ހިމެނޭ ކަސްޓަމްސް ސަރވިސްގެ މިހާރުވެސް ދަމަހައްޓަމުންދާ ކުރިމަތިލާނެ، އެހެންކަމުން ރިޓަޔަރމަންޓް ޕެންޝަނާއި މިގޮތަށް އިސްތިސްނާ ސަބަބުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޕެންޝަން ނިޒާމަށް ފޯރާ މާލީ ފުށުއަރާ ކަމަށް ވެދާނެ، ދައުލަތުގެ ބަޖެޓަށް ބޮޑު އަސަރެއް ކުރާނެ ބާބުގެ 39 ވަނަ މާއްދާގައި ބުނާ ރިޓަޔަރމަންޓް އިސްތިސްނާ ދިނުމުގެ ނިޒާމު އުނިކުރެއްވުމަށް މުޅިން ކަމަށް ފާސް

އެވެ. 8- ބިލުގެ 48 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާއި (ނ) ގައި ޖަލުގައި ބަންދުކުރެވޭ މީހުންގެ އަސާސީ ޙައްޤުތައް ނުވަތަ އެއިން ބައެއް ހިފެހެއްޓުމާ ގުޅޭ އުސޫލުތައް ބަޔާންކޮށްފައިވާއިރު، ހިފެހެއްޓިދާނެ އަސާސީ ޙައްޤުތަކާއި މިނިވަންކަމަކީ ކޮބައިކަމާ، އަދި ހިފެހެއްޓޭނީ ކޮން މިންވަރަކަށްކަން ބަޔާންކޮށްފައިވާކަން ފާހަގަކުރެވެ އެވެ. އަދި އެ މާއްދާގެ (ހ)ގައި ޖަލުގައި މީހުން ބަންދުކުރުމުގައި ގެންގުޅެންވާނެ އުސޫލަކީ ބަންދުވުން ފިޔަވައި އިތުރު އަދަބެއް އެ މީހުންނަށް ނުދިނުމާ، އެ މީހުންނަށް ލިބިދޭންޖެހޭ އެހެން އަސާސީ ޙައްޤުތައް ނިގުޅައިނުގަތުން ކަމަށް ބުނެފައިވީ ނަމަވެސް ޖަލުގައި ބަންދުކުރުމުގެ އަދަބާ އެކު އޭގެ ޖޭލުގައި އެހެން އަސާސީ ޙައްޤުތައް ހަނިކުރެވިގެންނުވާނެކަމާ، ބިލުގައި މި ކަމަށް ރިޢާޔަތްކުރެވިފައި އޮތުން ފުރިހަމަ ކަމަކަށް ފެނެ އެވެ. ޤާނޫނުއަސާސީގެ 16 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަށް ރިޢާޔަތްކުރާއިރު ޤާނޫނުއަސާސީގެ 2 ވަނަ ބާބުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އެއްވެސް ޙައްޤެއްގެ ނުވަތަ މިނިވަންކަމެއްގެ އެއްވެސް މިންވަރެއް ހިފެހެއްޓޭނީ ޤާނޫނުއަސާސީއާ ތަޢާރުޟުނުވާ ގޮތުގެ މަތިން ބައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ފާސްކުރާ ޤާނޫނަކުން ކަމާއި ބައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ފާސްކުރާ ޤާނޫނުތަކާ ވެސް އެއިން ޙައްޤެއްގެ ނުވަތަ މިނިވަންކަމެއްގެ އެއްވެސް މިންވަރެއް ހިފެހެއްޓޭނީ މިނިވަން ދިމިޤްރާޠީ މުޖުތަމަޢެއްގައި އެފަދަ ޙައްޤެއް ނުވަތަ މިނިވަންކަމެއް ހިފެހެއްޓުން ކަމަށް ޤަބޫލުކުރާ މިންވަރަކަށް ކަމަށް ވާއިރު އަދި ޤާނޫނުއަސާސީގެ 274 ވަނަ މާއްދާގައި ޤާނޫނު މާނަކޮށްފައި ވަނީ ބައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ފާސްކުރާ [illegible] ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ތަޞްދީޤުކުރާ ޤާނޫނުތަކާއި އެ ޤާނޫނުތަކުން ބާރުލިބިގެން އެ ޤާނޫނުތަކުގެ [illegible] ތެރޭގައި ހަދާ ގަވާއިދުތަކާ ކަމަށް ވީހިނދު، ބައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ފާސްކުރާ ޤާނޫނުގެ މާނައިގެ ތެރޭގައި ގަވާއިދު ނުހިމެނޭ ޤާނޫނުއަސާސީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އަސާސީ ޙައްޤެއް ނުވަތަ މިނިވަންކަމެއް ގަވާއިދުގެ ދަށުން ނުވަތަ ކޯޓު އަމުރުގެ ދަށުން ހިފެހެއްޓުން [illegible] ނުފެނެ އެވެ. އެހެންކަމުން، ޖަލުގައި ބަންދުކުރެވޭ މީހުންނަށް ނިސްބަތްވާ ހިފެހެއްޓޭނެ އަސާސީ ޙައްޤުތަކާއި މިނިވަންކަންތައް ކޮބައިކަމާ، އަދި ހިފެހެއްޓޭނެ މިންވަރު މި ބިލުގައި ކަނޑައެޅިފައި އޮންނަންވާނެ ކަމާއި އެ ކަންކަން މި ބިލުގައި ކަނޑައެޅިފައި ނުވާ ނަމަ ޤާނޫނުއަސާސީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އަސާސީ ޙައްޤުތައް ނުވަތަ މިނިވަންކަންތައް [illegible] ނުވަތަ ބަންދުކުރެވިފައިވާ މީހުންނާ ގުޅޭ ގޮތުން ހިފެހެއްޓުމަކަށް [illegible] ހުރި ކަމަކަށް ފެނެ އެވެ. ނަމަވެސް އެ ކަންކަމުގެ ތަފްޞީލު މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަން ދޫކޮށްލެވިފައިވާ ކަމަށް ފެނެ އެވެ. 9- ބިލުގެ 103 ވަނަ މާއްދާގައި ބޮޑު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ވެސް ހިންގަންވާނެ ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ވެސް [illegible] [illegible] ނަމަވެސް އެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކަމަށް ފެނެ އެވެ. 10- ބިލުގެ 156 ވަނަ މާއްދާގެ (ޅ) ގައި ގައިދީ ނުވަތަ [illegible] މާނަކޮށްފައިވާ [illegible] [illegible] އާއި ޖަލުގައި [illegible] މީހުންގެ [illegible] [illegible] [illegible] މީހުންނާ، އަދި އެ މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަންދު މީހުން [illegible] ކަނޑައަޅާފައި ވަނީ ކޯޓުން ޙުކުމްކުރެވި [illegible] މީހުންނާއި ކޯޓު އަމުރުގެ ދަށުން

ބަންދުގައި ބައިތިއްބަންޖެހޭ މީހުންނަށް ކަމާއި ބިލުގެ 145 ވަނަ މާއްދާ ފަދަ ބައެއް މާއްދާތަކުގައި ވެސް ގައިދީންނާއި ކުށުގެ ތުހުމަތުގައި ހައްޔަރުގައި ތިބޭ މީހުންނާއި ކޯޓު އަމުރެއްގެ ދަށުން ބަންދުގައި ބައިތިއްބަންޖެހޭ މީހުން، މި ބިލުގައި ވަކިން ބަޔާންކޮށްފައިވާކަން ފާހަގަކުރެވެއެވެ. އަދި ބިލުގެ 4 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަށް ބަލާއިރު ގައިދީން މިބުނީ ހަމައެކަނި އެ އަކުރުގެ ތިން ވަނަ ނަންބަރުގައި ބުނާ ފަދަ ޢާއްމު ޖަލުތަކުގައި ކަމާ، އެ އަކުރުގެ އެއް ވަނަ ނަންބަރުގައި ބުނާ ފަދަ ކަސްޓޮޑިއަލް ޖަލުތަކުގައި ނުވަތަ 2 ވަނަ ނަންބަރުގައި ބުނާ ފަދަ ރިމާންޑު ޖަލުތަކުގައި ތިބޭ މީހުންނަކީ ގައިދީންގެ މާނައިގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭ ބައެއް ކަމަށް [illegible] ނަމަވެސް، ހުރިހާ [illegible] ޖަލުތަކުގައި ވެސް ޖަލުތަކުގައި ތިބޭ މީހުންނާ ވެސް ގުޅުންހުރި ބިލުގެ ގިނަ މާއްދާތަކުގައި "ގައިދީން" މި ލަފްޒު ބޭނުންކޮށްފައިވާކަން ފާހަގަކުރެވެއެވެ. ބިލުގެ 143 ވަނަ މާއްދާގެ ތަޢުރީފުގައިވާ އިބާރާތުގައި "އަންނަނިވި ގައިދީންނަށް" މިފަދައިން ބަޔާންކޮށް، އެ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ހަވާލާދީ [illegible] ގައިދީންގެ މާނައިގެ [illegible] ބައެއް ނޫންކަން ފާހަގަކުރެވެއެވެ. އަދި އެ ބިލުގައި ޤާނޫނު ނަންބަރު 01/2007 ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިމިގްރޭޝަންގެ ޤާނޫނުގެ ދަށުން ބަންދުކުރެވޭ ބައެއް ކަމަށް ވެފައި އެ ޤާނޫނުގެ 21 ވަނަ މާއްދާގައި ރާއްޖޭގައި ހުރުމުގެ ހުއްދަ ބާޠިލުކުރެވިފައިވާ ބިދޭސީ [illegible] ނުވަތަ ރާއްޖޭގައި ހުރުމުގެ [illegible] ބިދޭސީ [illegible] ރާއްޖެ އިން [illegible] އިމިގްރޭޝަން [illegible] ބިދޭސީންނާ ގުޅޭ [illegible] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުގެ [illegible] އަދި އެ ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުތަކާއި އެ މީހުންނާ [illegible] މިނިސްޓަރު [illegible] ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިމިގްރޭޝަންގެ [illegible] އެވެ. އަދި ބިލުގެ 156 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައި ޖެންޑަރ ސެންސިޓިވް [illegible] ބަލާއިރު ވެސް އެ މީހުން ބަންދުގައި ބައިތިއްބަން [illegible] އިމިގްރޭޝަން [illegible] ކަމަށް [illegible] ފާހަގަކުރެވެއެވެ. 12- ބިލުގެ 154 ވަނަ މާއްދާގައި އެ ޤާނޫނަށް ޢަމަލުކުރަން ފަށާއިރު ޢަމަލުކުރެވެމުންދާ ޤާނޫނުތަކާއި [illegible] ގަވާއިދުތަކަކީ ކޮބައިކަން ސާފުނުވާކަން ފާހަގަކުރެވެއެވެ. އަދި ބިލުގެ 155 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގައި އެ ޤާނޫނަށް ޢަމަލުކުރަން ފަށާ ތާރީޚުން ފެށިގެން ބިލުގެ [illegible]

ނިޒާމުތައް ހިނގަމުންދާނެ ގޮތަކާ ގުޅޭ ސުވާލުއުފެދޭކަން ފާހަގަކޮށްލަމެވެ. އަދި ހަމައެއާއެކު މިހާރު އަމަލުކުރެވޭ ޕެރޯލްގެ ގަވާއިދާއި ޖަލުގެ ގަވާއިދަކަށް ޤާނޫނީ ބާރު ލިބިދީފައިވާ ޤާނޫނު ނަންބަރު 06/2008 އާއްމު ގަވާއިދުތަކާ ބެހޭ ޤާނޫނުގެ 5 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން އެ ޤާނޫނުގެ ޖަދުވަލުގައިވާ ގަވާއިދަކާ ގުޅޭ ގޮތުން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ޤާނޫނެއް ފާސްކޮށް، އެ ޤާނޫނަކަށް އަމަލުކުރަން ވަކިއިރު ނަމަ އެ ޤާނޫނަކަށް އަމަލުކުރަން ފެށޭ ތާރީޚުން ފެށިގެން އެ ގަވާއިދަކަށް ނުވަތަ އެ ޤާނޫނަށް ނިސްބަތްވާ އެ ގަވާއިދުގެ ބާރަށް ނިމުން އަންނާނެ ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާކަން ފާހަގަކޮށްލަމެވެ. އިސްވެ ފާހަގަކުރެވުނު ކަންކަމުން ރިޢާޔަތްކުރުމުގައި އާއްމު ގަވާއިދުތަކާ ބެހޭ ޤާނޫނުގައި އެކުން ކަމަކަށް ބައްޓަންކޮށްފައި ވިސްނަމަވެސް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖަލުތަކާއި ޕެރޯލްގެ ޤާނޫނަށް އަމަލުކުރަން ފެށުމަށްފަހު އެ ޤާނޫނުގެ ދަށުން ޖަލުތަކާއި ޕެރޯލްގެ ކަންކަމާ ގުޅޭ ގޮތުން ހަދަންޖެހޭ ގަވާއިދުތައް ހަދަންދެން މިހާރު އަމަލުކުރެވޭ ޕެރޯލްގެ ގަވާއިދާއި ޖަލުގެ ގަވާއިދަކަށް އަމަލުކުރަމުންދާނެ ކަމަށް ފިކުރުކޮށް ކަނޑައަޅައި ބަޔާންކުރެއްވުމުން ހިނގައިދާނެ ކަމަކަށް ފެނެއެވެ.

13- ބިލުގެ 156 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ޤައިދީ ނުވަތަ ޤައިދީން މަސައްކަތްކުރުވާއިރު އަދަބަކަށް ނުވަތަ ބަންދަކަށް ހުކުމްކޮށްފައިވާ މީހުން ހިމެނޭކަން ފާހަގަކޮށްލަމެވެ. ބިލުގެ އެކި މާއްދާތަކުން ބަލައިލާ ބިލުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ދައްކުވަނީ ވަޒީފާތަކާ މެން ބަންދުކުރެވޭކަން ބަލަހައްޓާ ފުރުޞަތު ކުޑަ ކަމަށް ހަވާލުކުރަންޖެހޭ ނިޒާމުތަކާއި އުސޫލުތަކާއި ކަނޑައެޅި އެ ކަމުގައި އެ ކަންކަން ހުރި ބަންދުކުރުވާ ނުވަތަ އަދަބުދިނުމުގެ މީހުންގެ ހައްޤަށް ހިނގާނެ ކަންކަން ނަތީޖާ ކައިރި ނުވަތަ ޤައިދީން މަސައްކަތުގައި ކަރައި ބަންދުކުރުވާ މުޖުތަމަޢަށް އަދަބުދިނުމުގެ މީހުން ނުކުމެން ކަމާ އެ މަސައްކަތުން ހުކުމުން އިސްލާހުކުރެއްވުމުން ހިނގައިދާނެ ކަމަކަށް ފެނެއެވެ.

14- މިހާރު ހިނގަމުންދާ އަދި މި ބިލުގެ ދަށުން ޤާއިމުކުރާ ޕެރޯލްގެ ނިޒާމާއި ޤާނޫނު ނަންބަރު 02/2010 ޢަފޫދިނުމާއި އަދަބު ލުއިކޮށްދިނުމުގެ ޤާނޫނުގެ ދަށުން ޤާއިމުކުރެވިފައިވާ ނިޒާމު ވަކި ދެ ނިޒާމެއްކަމުގައި ހިމެނޭތީ ސަބަބުން އެ ދެ ނިޒާމުގެ ވަކިން އެއް މަސްއޫލިއްޔަތާ ކުރުވި، ޖިނާއީ ކަންކަމުގައި ބުރަކޮށްކުރުމުގައިވާ މީހުންނަށް ދު ނިޒާމުތަކުން އަދަބު ލުއިކޮށްދިނުމާއިރު ހަމައެކަނި ކަމެއް އެ ކަމަކާ ނުދެންނަނީ އެކަން ނުކުން ދަމައްއާ މާއްކަކަން ރިޢާޔަތްކުރެއްވުން މުހިއްމު ކަމަކަށް ފެނެއެވެ.

15- ބިލުގައި ހުރި ކަންކަމުގެ ފަރާތުގައި ބިލު ޤާނޫނަކަށް ވުމުން އެ ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރުމުގައި ދަތިތަކެއް ދިމާވާނެ ކަންކަމާއި ކަންތައްތައް އެ ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރެވޭކަން އިދާރީ މުއައްސަސާ އެކަހެރިކޮށް ކަމުގައި ހިންގުމަކަން ހުރަސްއެޅިދާނެ ކަންކަމާ، ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުން ކުރާ ޚަރަދާ ހިނގާނެ ކަންކަން ހުރި ކަމަށް ޑިޕާޓްމަންޓް އޮފް ޕެނިޓެންޝަރީ އެންޑް ރިހެބިލިޓޭޝަން ސަރވިސަސް އިން ވިދާޅުވެފައިވާކަން ފާހަގަކޮށްލަމެވެ. އިސްވެ ދެންނެވުނު ކަންކަން އެކުން ހުރުމާ އެކު ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ފާސްކޮށްފައި މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާ ޖަލާއި އަމަލުކުރަން ޕެންޑިންގު ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖަލުތަކާއި ޕެރޯލްގެ ބިލު، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން އެދުން ފާސްކުރެއްވުމަކީ ބަލައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 91 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ) ގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން އެ ބިލު

މަޖިލީހަށް އަނބުރާ ފޮނުއްވީ. އިޞްލާޙު ޤަބޫލުކުރެއްވުން އެދެމެވެ. 11 ޛުލްޤަޢިދާ 1434، 17 ސެޕްޓެމްބަރ 2013،
ޑޮކްޓަރު. މުޙައްމަދު ވަޙީދު.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ. މި މަސައްކަތުގައި ބަހުސްކުރެއްވުމަށް އޮތް ގަޑިއިރު އަދުގަނޑު ކަނޑައަޅާފައި މި ވަނީ. އެމް.ޑީ.ޕީ އަށް 25 މިނެޓުއިރު. ޕީ.ޕީ.އެމްއަށް 14 މިނެޓު. ޑީ.އާރް.ޕީ އަށް 7 މިނެޓު. ޖުމްހޫރީ ޕާޓީ އަށް 3 މިނެޓު. ޕީ.އޭ އަށް 3 މިނެޓު. ޢަދާލަތު ޕާޓީ އަށް 3 މިނެޓު. ވަކި ޕާޓީއަކަށް ނިސްބަތްނުވާ ކޮންމެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކަށް ވެސް 3 މިނެޓުއިރުގެ ފުރުޞަތު އަޅުގަނޑު އަރުވަމުން ގެންދާނަން. ފުރުޞަތަށް އެދިވަޑައިގަތުމަށް އަޅުގަނޑު ހުޅުވާލަން. ގާނދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު.

ގާނދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ، ޖަމުޢަތާއި މުޒާހަރާގެ ބިލު މި އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުގެ ޤައުމީ ސަލާމަތުގެ ކޮމިޓީން ވަރަށް ބުރަ މަސައްކަތްކޮށް ކުރިމަތިލާ ގިނަ ދަތިތަކާއި ކުރިމަތިލަން އަވަސްބުރި ޤައުމުތަކާ އަދި އިންތިޒާމްވެސް އެހެން ޤައުމުތަކުގެ ޤާނޫނުތަކުން އެ ކަންކަން ހިނގާނެ ގޮތް ބެލުމަށްފަހު ބިލު ތައްޔާރުކޮށް މަޖިލީހަށް ހުށަހެޅުނު ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އަށް ފޮނުވުން. އަޅުގަނޑު ހަނދާންވާ ގޮތުގައި މި ބިލު ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ތަސްދީޤުކުރެއްވުމަށް ފޮނުވި ދުވަސް ވަނަ ފަހަރު ވީ ދުވަހު އަލުންވެސް ބިލު އިއްޒަތްތެރިންގެ އަނބުރާތަކަން ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ފޮނުއްވި ސިޓީ އަދި އޭގައިވާ އިޞްލާޙުތަކާ މެދު ޤައުމީ ސަލާމަތުގެ ކޮމިޓީ ވެސް ބެލި. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ފުރަތަމަ ކުރަން މި ބިލު ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ފޮނުއްވި އިޞްލާޙު އޭގެ މި ބިލުގެ ނަމުގައިވާ އިޞްލާޙު އެއްބަސްވެވޭނީ ޖަލްސާ އާއި މުޒާހަރާ ކުރުމުގެ މިނިވަންކަމުގެ ބިލުގެ ނަމުން ބަދަލުކޮށް ފަރާތް އަދި އެ ބިލަށް ފެނުނު ޤާނޫނުއަސާސީގެ 32 ވަނަ މާއްދާއާ އެއްގޮތަށް ސަލާމަތީ ގޮތުގައި ޖަމާވުމުގެ މިނިވަންކަމުގެ ބިލު މި ނަމަށް ބަދަލުކުރެވުނު މި ބިލު ނަމުގައި މި ބިލުގެ ނަން ބަދަލުކުރުމާ މެދު ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގިނަ މެންބަރުން ވެސް އެއްބަސްވޭ. އެއްބަސްވާ ޤާނޫނުގެ އެއް އިޞްލާޙު ބޭނުމަކީ މި ބިލުގެ މައިގަނޑު މަޤްޞަދު ކޮބައިކަން ހާމަކުރުމެވެ. ފަހުން އިތުރުކުރެވުނު ސިޔާސީ ޕާޓީތަކުގެ ޙައްޤު ވެސް ކުރުމަށް ޤަވާޢިދުތައް ހަދާ ޤާނޫނު ދެ މާއްދާ ހިމެނޭ. މި ބިލު ދެވަނަ ފަހަރު ވެސް ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އަށް ފޮނުވާ ގޮތަށް އެއްބަސްވެ ބިލު ފާސްކޮށްގެން ފޮނުވުމަށް ފަހު އެހެން ބިލު ތަޞްދީޤުކުރުމަށް ފޮނުއްވާ ތަނުގައި ފޮނުވާ ގޮތަށް ދެ ބައި ކުރުމަށް ބިލު ހުށަހެޅުނު މި ބިލު ދެމި ގޮސްފައިވާ ދިރާސާކޮށް ޤާނޫނު ފާސްކުރުމަށް ބަހުސް ނިމުނު ހަފުތާ މެދު ދައްކާ ބެލޭ އަށް ކުރީ ބިލު އަދިވެސް ޤައުމީ ސަލާމަތުގެ ކޮމިޓީގައި ބަހުސްކުރަމުން ގެންދަނީ.

ކުދިކުދި މައްސަލަތައް ހުންނާނެ ކޮންމެވެސް ވަރަކަށް. އެހެން ބިލުތަކެއް ވެސް ހަމަ އެފަދަ މައްސަލަތަކެއް ހުރި، ފަހުން އިސްލާހުކުރެވިފައި ވެސް އެބަ ހުރި. އިތުރު ކުރި އިސްލާހުކުރެވިފައި އެބަ ހުރި. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑަކަށް ނުފެނޭ އަނެއްކާ މި ބިލު އަޅުގަނޑުމެން ކޮމިޓީއަށް ގެންގޮސްގެން ދެން އަނެއްކާވެސް މި ބިލު ގިނަ ދުވަސްތަކެއް ނަގަން. އެއް ގޮތަކީ އަޅުގަނޑު ހިތަށްއަރާ މިދެ ކުރީގައި މި ބިލު ފާސްކުރުމުގައި ރާއްޖޭގެ ބަންޑާރަ ނައިބު މި ހުރި ހުރިހާ މައްސަލައެއް އަނެއްކާވެސް ސާފު ނުކޮށްދެއްވީ. ކުރިޔަށް ދިޔައީ ވާހަކަތައް ނޫން ދުވަސް އަށް ދިޔައީމާ. ދެވަނައަށް ދެއްކި ވާހަކައެއް ނޫން މިއަދު މި ބިލުގައި މި އޮތީ. އެހެންވީމާ، ހަމަ މި ބިލު ފާސްކޮށްފާ އޭރުގައި މިއަށް އިތުރަށް ގެނެވުން ބަދަލުތަކެއް ވާހަކައާއި ނޫން މިއަދު އައިއްސަ މި އޮތީ. އެހެންވީމާ، ބަލާފައި، އެއް ފަހަރު އެއްގޮތަކަށް ބަލާފައި މަޖިލީހުގެ ފުލޯ އަށް ކޮމިޓީއާ އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެނގޭތޯ ކޮމިޓީގައި ކުރަނީ ކޮން ކަމެއްކަން. އެހެންވީމާ، މިއީ ކޮންމެ ސަރުކާރެއް އޮތުމުގައި ވިސްނަވާލެއް އެ ސަރުކާރެއްގައި ތިބޭ ބޭފުޅުންނަށް އެ މައްސަލާ މިނިވަންކަމާ އެކަށައި ހިނގާނެ ގޮތެއް މި ބިލުން އެބަ ދޭ. މިނިވަންކަމާ އެކަށައި ޖަލު ހިނގާނެ ގޮތެއް އެބަ ދޭ. ކުރިއަށްދިއުމުގެ ގޮތްތަކުން، ކުރިއަށްދިއުން ގޮތްތަކުން ގޮތް އެބަ ދޭ. އެހެންވީމާ، އެ ހުރިހާ ކަމެއް ތަރުތީބުވެގެން ޕްރިޒަން ސަރވިސް ހިނގާނެ ގޮތް މި ބިލުގައި އެބަ ދޭ. އެކަމަކު ދައުލަތުގައި، ސަރުކާރުތަކުގައި މިބާ ބަދަލާން ޖަލުތަކުގައި މިބާ ގުޅުންހުރި އަނިޔާކުރުމާއި އެ ތަންތަނުގެ ކޮރަޕްޝަނުގެ ތަޙުޤީޤުތައް ހިންގުމާ، އެ ބާވަތުގެ ކަންކަމުގެ ހިސާބުން މި ބިލުން ކުރެވޭނެ. އަދި އެހެން ގޮތަކުން އެކަން ކުރެވޭނެ މަގުފަހިވެފައި އޮތީމަ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވާ އެއްޗަކީ މި ބިލު އެބަ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފާސްކުރަން ވެގެން މިއަދު މިގެ ނަގާ މަސްލާ ދަރިވަރުންނަށް އެބަ ލިބެންޖެހޭ. އާދެ! އަޅުގަނޑުމެން މާދަމާވެސް، އަޅުގަނޑުމެން ނޯޓުކުރިޔަސް، އަޅުގަނޑުމެން މަޢުލޫމާތު ލިބިދޭ މި ބިލު ތަސްދީޤުކުރެވުނީމާ ސަރުކާރުގެ އެތެރެއިން ބޭނުމީ ބާރުތަކާއި ވަކި މުއައްސަސާތަކުގެ ދަރަނި ގޮސް، އެ ބައި މިންނަން ބޭނުން ގޮތަކަށް އެކަށައަން ބަލަހައްޓަނިވެރިން ފުރުސަތު މި ބިލުގައި އެބަ އޮތް. އެއީ އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވާ ވާހަކަ އެއީ. ބާރު އަށްގަދަކުރުން ދުވެލިނަށް ފަހަރު އެބަ ޖެހޭ އެ ބާރު އަށްގަދަކުރުން ދުވާލަކުން. 30 އަހަރުގެ ވަރަކުގައި ވެސް އެ ބާރު އަށްގަދަކުރުން ދުސްތޫރުން ޖުމްހޫރިއްޔާގެ އަދަދުތަކެއް ފެއްޓުނީ. އަސްލަކީ އެ ކަންތަކެއް ޖިރިގަން މި އުވުނީ. 50 ހާސް ވޯޓެއް ނިކުމެދޭން. ޖިނާއީ ހުރި ފަރާތްތަކެއް މަޖިލީހުން ދެކެން މި ދެކުނު. އެއީ އެބަ ދިމާވާ ހިނގާކުރުން. އެ ބާރުތައް ދޫކުރާކަން ނުރައްކާވެސް ވާކަން ނުލެވޭ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ފެންނަނީ ބަރުލަމާނީ މަޖިލީހުގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން 39 ވޯޓުން މި ބިލު މިއަދު ފާސްކޮށްދެއްވުން. ފާސްކުރުމަށްފަހު ދޫން މިތަނުގައި މައްސަލަ އެއް ހުރި ކަމަށް ވަންޏާ ކޮންމެ ބިލެއް ވެސް އެ ޕްރޮސީޖަރއިން ދާނީ އޭގެ މަސައްކަތްތަކުގައި އަޅުގަނޑުމެން އެބަ ދިމާވާ. އެހެންވީމާ، އެހެން ހުރި މައްސަލައެއް އަޅުގަނޑުމެން އެބަ ޖެހޭ ހައްލުކުރަން. އަޅުގަނޑު މިއަދު މި ފެންނަނީ މިއީ

ވަރަށް ގިނަ ދުވަސް ވެއްޖެ ބިލެއް. ވަރަށް ބޮޑު ހަރަދެއް ވެސް ކުރުވިއްޖެ. ވަރަށް ބޮޑު މަސައްކަތެއް ވެސް ކުރުވިއްޖެ. އެހެންވިޔަސް، ބިލު ފާސްކޮށް، ތަސްދީޤުކުރެއްވުން ގޮތެއް ހައްދަވަން. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.

ކެލާ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަބްދުﷲ މައުސޫމު ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ! ޖަލުތަކާއި ޕެރޯލްގެ ބިލު ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ މި ވަނީ އަނބުރާ އަނެއްކާވެސް މަޖިލީހަށް ފޮނުއްވާފަ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިގޮތަށް ބިލެއް ފޮނުވުމުން ދެ ގޮތަކަށް އަމަލުކުރެވޭނެ މި އިންނަނީ. ސީދާ މި މަޖިލީހުގެ 39 މެންބަރުންގެ ވޯޓުން މި ބިލު އަނބުރާ ފާސްކުރުމާއި އެއްބަސްވުމަކަށް ވިޔަސް ފާސްކުރަން ބަދަލުކުރުމުގެ ބާރު މި މަޖިލީހަށް ވޭ. ދެން ބިލެއް ދެކޮޅަށް މިހެން މިއާ ގެނެސްދިނުމަކީ ތަސްދީޤުކުރިޔަ އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށް ފުރިހަމަ ވިސްނާފައި ވެސް އެބަ ޖެހޭ. ސަރުކާރާއި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހާ ދެމެދުގައި އޮންނަ ޖެހޭ ކަމެއްގެ ސަބަބުން ވާ ގޮތް ބަލާ. މި ބިލު އަޅުގަނޑުމެންނާ ހަމައެކަނި މިއަދު އެނބުރި އަދިވެސް އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނާލަންޖެހޭ ރައީސްގެ ކޮމިޓީގެ އަރަކަ. ރައީސްގެ ޖުމްލަކަމުގައި މަސައްކަތްކުރާ ފުޅާ ކަމަށް. ޖުމްލަކަމުގައި ރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުތަކަކީ ތިމަން ކަމެއް ސާބިތުކުރަން މިބުނާ މިކަމުގެ މިއަދު ޤާނޫނަކަށް ވީ މި ބިލު. އެ މީހުން އަނބުރާ މުޖުތަމަޢަށް ނެރުމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ ސަބަބުން ގޮތް ބަލާ. އެ ވަގުތު ބިލު ހާސިލު އުސޫލު ދެކޮޅު ކޮމިޓީ ބިލެއް ތަސްދީޤުކުރަން. މި ޤާނޫނީ ކަމެއް ކަމަށް އަޅުގަނޑުމެންގެ ޝަރުޢީ ނިޒާމުގެ ތަރައްޤީ ނިޒާމުގެ ކޮޅުން ކަމަށް ރާއްޖޭގައި ނިޒާމު ވަރަށް ގިނަ ސަރުކާރުތަކުގައި ނިޒާމު އަދިވެސް މި ބިލު ދާއިރާއިން ކަނޑައަޅާ ޤާނޫނުތަކާއި އަޅުގަނޑުމެން ހިމާޔަތްކުރަންޖެހޭ ކަމެއް. ދެން މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން މި ބިލު 39 ވޯޓުން ފާސްކޮށްދިނުމަށް ނުވަތަ އަންނަނިވި ސަރުކާރުން ކޮންމެވެސް ނުކުތާއެއްގައި ފާހަގަކުރައްވާފައިވާ ކަމެއް ނުކުތާތަކަށް ރިޢާޔަތްކުރުމަށް ކޮމިޓީ އަށް ގެންދެވިދާނެ ކަމަށް ފުރުސަތުކަމަށް މަސައްކަތްކޮށްދިނުމަށް އަންނަބޭފުޅުން ގެނެސް އަޅުގަނޑުމެންގެ ފާސްކުރާ ވާހަކަ ދައްކާ ގޮތަކަށް މި އަޅުގަނޑުމެން ކޮންމެވެސް މުޅިއަކު ސަލާމް. އަޅުގަނޑު އެދެނީ މި ބިލުން ރައްޔިތުންނަށް ލިބޭނެ ފައިދާ ފަސޭހަ ލިބުން. ޝަރުޢީ ނިޒާމަށް ލިބޭނެ ފުރުސަތުތަކެއް މި ބިލުގެ ސަބަބުން ކުރިއަށް ގެންދެވޭނެ. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ފުވައްމުލަކު ދާއިރާގެ މެންބަރު ރިޔާޒް މުޙައްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرّحمن الرحيم الحمد لله ربّ العالمين والصّلاة والسّلام على سيدّنا محمّد وعلى آله وصحبه أجمعين އައްސަލާމް ޢަލައިކުމް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ބިލު 3 ވަނަ ފަހަރަށް މި އައީ ވެސް ސަބަބެއްގެ ހުރެގެން. އަޅުގަނޑުމެންގެ ބާރުގައި ނުހުރި އަޅުގަނޑުމެން ދެއްކުމަކުން ބަޔަކު ކޮންމެ ފަހަރަކު މި ބިލު ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ފޮނުއްވައި ފަހަރަކުވެ ކަނޑައަޅައިގެން ރިޢާޔަތްކުރުމަށް ބަދަލުތަކެއް ނުގެނެސް ފޮނުއްވާ ނަމޫނާ އަޅުގަނޑުމެން އަނބުރާ ފޮނުއްވާ ހާސިލުކުރަން ނެތީ. އަޅުގަނޑުމެން މި ދައުރަކީ ކުރެވިދާނެ

ވާހަކަ. ކުންފުނިތަކަކަށް ދުރާއި އަދި މިހުންނަން ބޭނުންވާ އެހެން ކަންތައްތަކާއި ފުރިހަމަވެގެންދާން ގޮތުގެ ވާހަކަ. މި ވާހަކަދައްކާއިރުގައި އެއް މާއްދާ އިން އެއް މާއްދާއާ، އަނެއް މާއްދާއާ ފުރުއަރާ ގޮތަށް އޮތުމުން އެ ކަންތައްތަކާއި ކުރަން ސަރުކާރަށް ދަތިވާނެ. އެ ހާލަތުގައި [illegible] ދުން [illegible]. އެއީ އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނާލަންޖެހޭ ކަމެއް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު އެދެނީ، އަދި އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅަނީ މި ބިލު ކޮމިޓީ އަށް ގެންދަވައި، ވީހާ އަވަހަކަށް ކޮމިޓީން މި ބިލު ރައްޔިތުންގެމަޖިލީހަށް މި ސިޓީގައި ފާހަގަކުރައްވާފައި ހުރި ކަންތައްތަކަށް ރިޢާޔަތްކުރައްވައި މި ބިލު ފުރިހަމަކުރައްވާފައިމަޖިލީހަށް އަވަހަށް ގެނެސް މި ބިލު ފާސްކޮށްދެއްވުން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިހެން މިދަންނަވާ މި ބިލުގައި ފާހަގަކޮށްފައި އެބަ އޮތް މުވައްޒަފުންނާ ބެހޭ ވާހަކަ. ސިވިލް ސަރވިސްގެ ޤާނޫނުގެ ދަށުން ޢަމަލުކުރަންޖެހޭއިރުގައި އެއް މާއްދާ އިން އެ މުވައްޒަފުން؛ ސިވިލް ސަރވިސްގެ މުވައްޒަފުންގެ ގޮތުގައި ވަޒީފާތަކަށް، އެހެންނަމަވެސް އެ މުވައްޒަފުންނަށް ވަޒީފާ ބޭނުމުގެ ދަށުން ޢަމަލުކުރަންޖެހޭ ކަމަށް ބާރުލައިދިނުމުގައި ދަށުން މުވައްޒަފުންނާ ބެހޭ ގޮތުން ޢަމަލުކުރާނޭ ގޮތް މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައި ނުހުރުން. މި ހާލަތުގައި އެ މުވައްޒަފުން ދޭނީ ހާލަތުގައި ހިންގުމަށް އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނާލަންޖެހޭ ކަމެއް. މިނިސްޓަރަށް ބާރުދީފައި، ކޮމިޝަނަރަށް ބާރުދީފައި މި އޮތީ. ކޮންމެ ދާއިރާއަކަށް އެ ހުރިހާ މުވައްޒަފުން ވަކިކުރުމުގައި އެއްވެސް ޤާނޫނަކުން އެ މުވައްޒަފުން ހިމާޔަތްތެރިވާން ގޮތެއް ނެތް. އެހެންވީމާ، މިއީ އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނާލަންޖެހޭ ކަމެއް. މިފަދަ މުޢާހަދާ ކަންތައްތަކާއި ރައްޔިތުންގެމަޖިލީހުން ފާސްކުރައްވާފައި ތާއީދުކުރުން ދޭން އަޅުގަނޑުމެން އެދެން ރިޢާޔަތްތެރިކަން، އަނެއްކާވެސް އެ މާއްދާ އޮތް ގޮތަށް ބާއްވާފައި ފުރުޞަތު މި މަޤްސަދަ ނުޖެހޭ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ބަލައިލިއިރުގައި މި ޕޮލިޓިކަލް ޕާޓީ ވަރަށް ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ފޮނުވިއިރުގައި ވެސް މި މާއްދާގެ ވާހަކަ ހަމަ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ ސިޓީގައި އެބަ އޮތް. އަޅުގަނޑުމެންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ ސަބަބުން އަނެއްކާވެސް މިއަދު މި އޮތީ 3 ވަނަ ފަހަރަށް މިބިލަށް އައިއްސަ. މިގައި ހުރި މައްސަލަތައް ހުރުމުން ނުހުންނާނީ އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ނޫން. އަޅުގަނޑުމެން މިހާރުގައި ބަދަލުވެ ދިޔައީ. އެހެންނަމަވެސް ރާއްޖޭގެ ސިޔާސީ ރައްޔިތުންގެ ތަރުޖަމާނުން ކަރުދާސްތަކުން ސަރވިސް މުވައްޒަފުން ގޮތުގައި ހިމާޔަތް [illegible] [illegible] ނިޒާމީކަން ކިބައިގަނޑުން. ވަރަށް ބޮޑު ނިޒާމީކަމެއް ކިބައިގައި [illegible]. އެއީ ހަމަ މިހިސާބުން ބުރަވެއްޖޭ ސަބަބުން ނުހިފި [illegible] [illegible] ބުރަވެއްޖޭ ސަބަބުން. އެހެންކަމާއެކު އަޅުގަނޑުގެ އިލްތިމާސަކީ އަދި އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅަމޭ މި ބިލު ވީހާ އަވަހަކަށް ކޮމިޓީ އަށް ފޮނުވައިގެން ވީހާ އަވަހަކަށް ފުރިހަމަކުރައްވައި، ގެނެސް ފާސްކޮށްދެއްވުން. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

މާފަންނު ހުޅަނގު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަބްދުﷲ އަބްދުއްރަޙީމު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ބިލުގައި އިސްލާހުކުރުމަށް ބަލައި 15 ނުކުތާ އެއް ބަޔާންކޮށް ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ފޮނުއްވާފައި އަޅުގަނޑު ހަމަ ދަންނަވާލަން ބޭނުންވޭ، އެ 15 ނުކުތާގެ އިސްލާހު ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ނިސްބަތްވާ ޕާޓީގެ މެންބަރުން [illegible] ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން އިސްލާހުތަކެއް ގޮތުގައި ހުށަހެޅުން [illegible] [illegible] [illegible] މި ބިލު އަނބުރާ ތިން ވަނަ ފަހަރަށް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް [illegible] [illegible]. މި ބިލު އަނބުރާ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް 3 ވަނަ ފަހަރަށް ހަމަ [illegible] އެއް [illegible] މި އުޅުނީ. އެ [illegible] އަޅުގަނޑުމެން [illegible] ގޮތުގައި [illegible] [illegible] [illegible] ކޮމިޓީގައި މަސައްކަތްކޮށްފައި [illegible]. ބިލު އިސްލާހުކުރަން ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އަށް ފެނިވަޑައިގަންނަވާ ނަމަ، ނުވަތަ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓަށް [illegible] [illegible] ނަމަ ބިލު އިސްލާހުކުރުމުގެ [illegible] ވަކިން ކުރިއަށް ގެންދެވިދާނެ. މިހާރު މި ބިލު ފާސްކޮށްގެން މި ބިލު [illegible]، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖަލުތަކާއި ޕެރޯލްގެ ބިލުގައިވާ [illegible] [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑުމެން ޤާއިމުކުރަން އެބަ ޖެހޭ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް އަބަދުވެސް [illegible] މި އަންނަނީ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] ބައެއްގެ ސިޔާސީ ވިސްނުމާ އެއްގޮތަށް [illegible] ބޭފުޅުން [illegible]. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. [illegible] [illegible] [illegible]. ޖަލުތަކުގައި ތިބޭ މީހުންނަށް [illegible] [illegible]، ގައިދީންނަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެ މީހުންގެ ވިސްނުން [illegible] މި [illegible] [illegible] [illegible]، އެއީ އެ މީހުންގެ [illegible] [illegible] [illegible] ވިސްނުމުގެ [illegible]. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެކަން އަޅުގަނޑުމެން އެބަ ބަދަލުކުރަންޖެހޭ. [illegible] ޚިދުމަތް އެބަ [illegible]. ގައިދީންނަށް މުޖުތަމަޢު [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑުމެން [illegible] އެބަ ޖެހޭ. އަޅުގަނޑުމެން އެބަ ޖެހޭ [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، ޖަލުތަކަށް [illegible] ހަރަދު [illegible] [illegible] [illegible]. އެހެންނަމަވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި [illegible] [illegible] [illegible]. މުޖުތަމަޢުގައި [illegible] [illegible] ޖަލުތަކުގެ [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް [illegible] [illegible] [illegible]. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑަށް ފެނަން ގޮތުގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި [illegible] އަދި [illegible] ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަބްދުﷲ މައުސޫމް ޕޮއިންޓުކުރައްވާފައި [illegible] [illegible] މި ބިލު ފާސްކުރުމަކީ ވަރަށް މުހިއްމު ކަމެއް. އެހެންވީމާ، [illegible] އަޅުގަނޑުވެސް [illegible] އެ ވާހަކަ ދަންނަވާލަން. ޝުކުރިއްޔާ.

ގުރައިދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ރިޟާ ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ! ޖަލުތަކާއި ޕެރޯލްގެ ބިލު މި މަޖިލީހުން ފާސްކުރައްވާފައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އިތުރަށް ދިރާސާކުރުމަށް [illegible] ބަލައި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އަނބުރާ ފޮނުއްވާފައި ވާތީ އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން ބޭނުންވަނީ، އާދެ! [illegible] [illegible] މި ބިލަކީ އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށް [illegible] [illegible] [illegible] ބިލެއް. ވަރަށް [illegible] [illegible] [illegible] ބިލު [illegible]. އަޅުގަނޑުމެން [illegible]، އެންމެ ފުރިހަމަ ބިލު

އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހުށަހެޅިގެން އައިއިރު ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ވާނީ މި ގާނޫނަށް ބަދަލުކުރަންވާ ފަރާތްތަކުގައިވާ ޑީ.ޕީ.އާރު.އެސްގެ ބޭފުޅުން ހާޒިރުކޮށް، އެ ބޭފުޅުންގެ މަޝްވަރާ ހޯދުނީ. އެންމެ ފުރަތަމަ ބިލު ލިބުމުން ވަގުތުން ފުރިގެން އަޅުގަނޑުމެން އެ ބޭފުޅުން ގެނެސް، އެ ބޭފުޅުންނަށް ފުރުޞަތުދީ އެ ބޭފުޅުންގެ ޚިޔާލު ހަދައިގެން އަޅުގަނޑުމެން ބިލުގެ މަސައްކަތްތައް ކުރިއަށް ގެންދިޔައީ. ދެން އެކަމުގެ މަތިން އެ ބޭފުޅުންނަށް އަދި ކޮމިޓީން ނިންމި ނިންމުން ވެސް އެ ބޭފުޅުންނާ އަޅުގަނޑުމެން ހިއްސާކުރިން. އެއަށްފަހުގައި މި މަޖިލީހުން ފާސްކޮށްގެން، ތަސްދީޤުކުރުމަށް ބަލައި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އަރިހަށް ފޮނުވުނީ. އެފަހަރު ވެސް އަނބުރާ މި މަޖިލީހަށް ފޮނުއްވައިފައިވާ ބައެއް ކަންކަން ފާހަގަކުރައްވާފައި. ހަމައެއާއެކުގައި އެ ފަހަރު ހުރި ކަންކަމަށްޓަކައި މާއްދާތަކަށް ބަދަލުގެނެސް އަޅުގަނޑުމެން ތާރީޚީ ފުރުޞަތެއް މަސައްކަތްކުރިން. އަޅުގަނޑު ވެސް ބޭފުޅުންނާ ގޮތުގައި މި ބިލު މިހާރު ފުރިހަމަކުރަން ދިގު މުއްދަތެއް މި ބިލުގެ މަސައްކަތް. އަޅުގަނޑުކަން ނުކުރެވޭ ޕޮއިންޓްތައް ކަމެއް ކޮންމެ ފަރާތަކުން ވެސް ކޮންމެވެސް އާ ސަބަބެއްކަމެއް ގެދޮރުވެރިކަން މި ބިލު މިހާރަށް މި ފުރުޞަތުގައިނުވި ކަން ސަބަބުގަ ހުރި ކަމުގެ އަޅުގަނޑުކަން ވެސް ނޫނެވެ. ހަޤީޤަތަކީ މި ބިލުގެ މަސައްކަތާ އަޅުގަނޑުމެން ކުރަމުންދާއިރުގައި މި ދަންނަވާކަން ޑީ.ޕީ.އާރު.އެސްގެ ބޭފުޅުންގެ މަޝްވަރާދެއްވުމުން، މި ފަރާތުން މަޖިލީހަށް ހާޒިރުކުރެއްވުމުން، އެ ބޭފުޅުންގެ މަޝްވަރާދެއްވުމުން އަޅުގަނޑުމެން މަސައްކަތްކުރަމުން މި ދަނީ. އެހެންނަމަވެސް ކޮންމެ ފަހަރަކު ވެސް އެ ބޭފުޅުންގެ މަޝްވަރާއާ އެކު ނިމިގެންދާއިރުގައި އިތުރު މަސައްކަތްތަކެއް އަނެއް ކުރިމަތިލުމަށްފަހު މި ފޮނުވީ. އެހެންނަމަވެސް، ތަންފީޛުކުރަން މިއަ ފާހަގަކުރަން މިހާރު ފަހިކަމާ ކަންކަން ފާހަގަކުރެވޭ ކަހަލަ ކަމަށް އެ ކަންކަން ހަރުކަށި ގާނޫނުތަކަކީ. އެހެންނަމަވެސް، އަދި މީން ފަހަރަން ވިޔަސް، ހަމަ ފަހަރަން ވިޔަސް ފޮނުއްވައިފައިވާ ކަމަން ވާނަމަ އެ ކަންކަން ކަނޑައަޅުއްވާތީ އަޅުގަނޑުމެންގެ މަސައްކަތަށް، އަޅުގަނޑުމެންގެ ޒިންމާއެއް އެ ކަންކަން ކުރަނީ. އެހެންނަމަވެ، އަޅުގަނޑުމެން ފާސްކުރާ ގޮތުގައި ތަންފީޛުކުރަމުން ދަނީ ގަވާއިދުތަކާ ހުރިހާ، ޤާނޫނު ފާސްވެގެންދާއިރުގައި ފޮނުއަރާ ވަރަށް ގިނަ ކަންކަމާއި މަސްއޫލިއްޔަތު ހުއްޓި ކަމުގައި ވާނަމަ އެ ކަންކަން ކަނޑައަޅުއްވާފައިވާ ނޫނިއްޔާ މި ފާސްކުރާ އިތުރު މާއްދާތަކާ ކަމެއް ނޫން. އެހެންވީމާ، އެ ގޮތުގެ މަތިން އަޅުގަނޑު އިބްރާހީމް ރަޝީދުގެ ހުށަހެޅުމަށް ތާއީދުކުރައްވަން. އާދެ! ފަރެސްމާތޮޑާ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދުގެ ހުށަހެޅުމަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަން. އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަނީ ވީހާވެސް އަވަހަކަށް އަޅުގަނޑުމެންގެ މަސައްކަތް؛ މިހާރު ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ފާހަގަކުރައްވާފައި ހުރި ކަންތައްތަކަކީ އެކަނި އަޅުގަނޑުމެން ބަލައިލަން މި ޖެހެނީ. އެއީ އެކަން ހިމާ ކަންތައްތަކާއި އަދި ކަންކަމުގެ ސަބަބުން އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަނީ. އެއީ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ވަކި ކަންތައްތަކާ ފާހަގަކުރައްވާފައި ފޮނުއްވާފައިވާ ވާހަކަ، އެ ކަންތައްތަކަށް އެކަނި އަޅުގަނޑުމެން ބަލައިލަންޖެހޭނީ. އަޅުގަނޑު ހަނދާންވާ ގޮތުގައި އެންމެ ފުރަތަމަ މަސައްކަތްކުރެވިފައި ހުރީ ވެސް އެކުލެވޭ މަތިން. ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ފާހަގަކުރައްވާ ވިސްނުމުގެ ކަންތައްތަކާ މައުލޫމާތުން ބަހަން ތަރުޖަމާ މަސައްކަތުގައި

ބެހިފައި ހުރި. އެހެންވީމާ، އެކޯޑުގެ މަޝީން މިފަހަރު ކުރި ކަންތައްތަކަށް ވެސް ބަލައިލުމަކީ ސަރުކާރު ކަމެއް ނޫން. އަޅުގަނޑު އެބުނީ މި ފަހަރު ހުރި ކަންތައްތަކާއި އެއީ މި ބިލަށް ގެންނަންޖެހޭ އިސްލާހުތަކެއް ކަމަށް ވެފައި، މި ބިލުގައި އެ ބައިވެރި ހިމެނުމަށްފަހުގައި ދުރު އިތުރަށް މި ބިލު މިކަމަށް، މި މަޖިލީހަށް ފެނިގެން ވާން ގޮތެއް ފެން އެއީ އަޅުގަނޑުމެން އެދޭ ގޮތް. އެހެންނަމަވެސް މި ދަންނަވާލަން އަޅުގަނޑުމެންގެ ވަގުތުތަކާއި ހަމަ ބާރުވެރިވުން މި ދަނީ. މި ބިލު އަހަރަ އަޅުގަނޑުމެން ބިލުތަކާއި މަޖިލީހުގެ މި ބިލަށް އިސްލާހުތަކެއް. އެއީ މި ދަންނަވާލަން މިހާ ވަރަށް ކުރިއަށް ހުށަހެޅިގެން އެދޭ ބިލާއި. ވަރަށް ދުވަސް ވެއްޖެ މި ބިލުގެ މަޝްވަރާތަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ކުރަމުންދާތީ. އެހެންވީމާ، އެކޯޑުގެ މަޝީން އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު ދެއްވާ ދާއިރާގެ އިޖުތިމާޢީ ޤާނޫނު އިސްލާހު މުއްދަތުގެ ހުރަހެއްވެސް ތަޢާރަފުކުރެވުން، އަޅުގަނޑުގެ ވާހަކަ ނިންމާލަން. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

މާފަންނު ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޖަމާޢަތްތަކާއި ޖޯޑާ ބިލު އަނެއްކާވެސް މި ވަނީ ތިން ވަނަ ފަހަރަށް އަނބުރާ ފޮނުވައިލެވިފައި. ދެން އަބަދުވެސް އެ ހާނަދުކުރެއްވި ގޮތަށް ވަޒީރުން، ކަބިނެޓުގައި ތިއްބަވާ ބޭފުޅުންގެ ޒާތީ ނުވަތަ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުންގެ ޖިންސީ ނިސްބަތާ ގުޅޭ ގޮތުން ބިލު މުޅިން ހުށަހެޅި ގޮތަށް ބަލާ ނަމަ އަޅުގަނޑުމެން ހިތަށް އަރަނީ މިއަދު ވަޒީރުންގެ ތަރުހީބު ކުރެއްވި މި ކަމަށް ފާސްކުރެވިފައި އޮތް އިތުރަށް ވަރަށް ބަލައިގަނެވޭނެ ގޮތް ދިނުމަށް ފެނިގެން. ދިވެހި ބަހާއި ވާހަކަ ނޫނީ ފަސޭހަ އެކަމެއް ނެތް ގޮތަށް ވަގުތު މިހާރު ދެއްކޭ ބިލެއް. ޖަމާޢަތްތަކާއި އަޅުގަނޑު ވަނީ އެ ވެސް ކުރިއަށް ދާން ނަގަން ބޭނުންވީ ބިލާއި ބަލަން ނޫން. ފާހަގަ، އަޅުގަނޑު ހަމަ ބޭނުން އަހަރެމެން ބިލެއް ވަގުތުގައި ހުށަހަޅައިގެން 30 އަހަރު ދުވަހުން ގެންގުޅެމުން. އަޅުގަނޑު ރަނގަޅު ހުރި ބިލާ، ބަލައި ބޮޑު ޒިންމާގައި ކަސްތޮއްޖާއެއްގެ ޖަރީމާ އެއް އެ ބޭނުން އެ ބަލައިގެން މި ބިލުގެ އަޅުގަނޑު ހުށަހެޅުން މަސައްކަތް ޖަމާޢަތްތަކާއި ދަނީ ނަގާ ކަންތައްތައް ޖަމާޢަތްތަކާއި ނުވަތަ ޖޯޑާ ބިލު ބަލައި ފަސޭހަކުރުން ވެސް. އަދި ޖަމާޢަތްތަކާ ވެސް. ބިލާ ދޭތެރޭ ޤާނޫނީ ގޮތުން ހަމައެކަނި ވަގުތު. ކަސްތޮއްޖާއެއްގެ ގޮތުގައި މި ބޮޑަށް ފިލުވާ އަޅުގަނޑުމެން ނަގަން ވެސް އަޅުގަނޑުމެންނާ ދޭތެރޭ. ނަގަހަލާ ކަހަލަ ވެސް ދޭތެރޭ. މި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވަރަށް ވެސް ޤާނޫނީ ބޮޑު އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުމެއް. އެހެން އެ އަޅުގަނޑުމެން ބޮޑުކޮށް ޖަމާޢަތްތަކާ ތަނާއި ކުރަން ވެސް ރަނގަޅު ބޭނުން ހިނގާ ވެސް ޖަމާޢަތްތަކާއި ގާނޫނު ހަމަ ގެންނަ ކަމެއް ބޮޑުކުރުމަށް. ނަގާ ކަނޑައެޅުމަށް ޖަމާޢަތްތަކާއި ވެސް ބިލާއި ޖަމާޢަތް ބޭނުން ކަސްތޮއްޖާއިގެ ޖިނާއީ ހަމަ އެ ބަހާ މަސައްކަތްކުރުމަކީ ވަރަށް ބޮޑު. އަޅުގަނޑުމެން ދެކެނީ މި ބޭނުން ހަމަ ޖަމާޢަތް ބިލެއް ވެސް ވިދާޅުވާ ކަހަލަ ކަމެއް. އަޅުގަނޑުމެންގެ ހައިސިއްޔަތުން ދާ ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ނަގަހައްދަ ބަސް.

ވެސް. އެހެންވީމާ، ފުރަތަމަ މި މި އުފެދޭ ގޮތް، ކޮންވެރިން އުފެދޭ ގޮތް އަޅުގަނޑުމެން ދަންނަވަންޖެހޭ އެބަ. މީގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެނގޭ މި ކޮންވެރިން އުފައްދަނީކަން. މީގެ ތެރޭ ކްލާސް އަދި ތަބަޤާކަން އަޅުގަނޑުމެން ބަލަންޖެހޭ. މި ނަޒަރިއްޔާތުގެ ގޮތުން، ޖަމާޢަތްތަކާއި ޤައުމާ ބާރު ސިޔާސީ ޖަމާޢަތްތަކާއި ހަރަކާތްތަކާއި، ވިސްނުންތަކާއި، ޑިސްކޯސްތަކާއި ރަށްތަކާ އަދި މި އިޤްތިޞާދީ އެކީގައި މި ކޮންވެރިން އުފެދުނީ. އެހެންވީމާ، ކޮންވެރިން އުފައްދައި ބަރަބަރިޒަމް ޖަމާޢަތްތަކުގެ މިހާރު ޕީ.ޕީ.އެމްގެ އިސް ޕީ.ޓީ.ޖީ ވެސް ބަރަބަރިޒަމް ޖަމާޢަތްތަކުގެ ސަރަހައްދު ނިސްބަތްވާ ބަޔަކު. އެއީ އިޝްތިރާކީ ވެސް އަލްޤާނޫނީ މިނިވަން އެ އިއްޔެ ހިފުވިފައިވާ ނުވަތަ އަސާސީ ޤާނޫނު މަތީ ޤަބީލާގެ އެ މިހެން ގަވާއިދުތަކުން އުފެދުނީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން އެބަ ބޭނުން މި އެއްކަލި، މި ކޮންސްޓިޓިއުޝަން ފިޔަވަޅުއަޅަން. އަދި ހުރިހާ ބަޔަކު މަދުވާ އިސްލާމީ ދީނީ ގާތުން އެ ދީނީ. އިސްލާމީ ބާރުތަކާއި މަބްދައުތަކުން ވިސްނާ ބިނާކޮށްފައިވާ ޤަވާޢިދުތަކުން ވެސް ޑިމޮކްރަސީއާ ކުރިމަތިލިއިރު އެ ކޮންސްޓިޓިއުޝަނަލް ބާރުތައް ތަފާތުވެފައި. ދެން ކޮންސްޓިޓިއުޝަނަލް ރިފޯމް ޤާނޫނު ބަދަލުކުރުން. އެއީ ކޮންސްޓިޓިއުޝަނަލް ދައުރު ރިޢާޔަތްކޮށް، ހަމަ ޤަބީލާގެ ބޭފުޅުން ކިޔަނީ. އަދި ޤަބީލާގެ ކޮމިޔުނިޓީގެ ރައްޔިތުން ދަށުން. އަޅުގަނޑުމެން އަހަރެން، ފުރަތަމަ ވާހަކަ ދައްކާނީ އިޤްތިޞާދީ ނިޒާމް ވެސް ކޮންސްޓިޓިއުޝަނަލް ޑިމޮކްރަސީ ޕާޓީތަކުގެ އިންތިޚާބު. އިޖްތިމާޢީ ތަރައްޤީ. ޤަބީލާގެ ކުރީގެ ސަރުކާރުތަކުގެ ކޮންސްޓިޓިއުޝަން މުޤައްދަމާ އަސާސީ ޤާނޫނު. އެހެންވީމާ، އިސްލާމީ ސިފަ. އެހެންނަމަވެސް ކޮންސްޓިޓިއުޝަނަލް ރިފޯމްގެ ސަބަބުން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން ކުރަންޖެހޭ ފުރަތަމަ ކަމަކީ ޑިމޮކްރަސީގެ އިސްލާމީ ޤާނޫނުތަކާއި މިނިވަން މުއައްސަސާތައް ގެނެސް މި ނަޒަރިއްޔާތު ގޮތުން އަޅުގަނޑުމެން ބަލަންޖެހޭ. އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅަން މަޖިލީހުގެ ކޮމިޓީއަކުން ވިޔަފާރި އަދަބުގެ މި ކޮންސްޓިޓިއުޝަނަލް ނަޒަރިއްޔާތުގެ ނުވަތަ ބާރުތަކެއް، ސިޔާސީ ހުރި ނުވަތަ ނިޒާމެއް؟ ޤާނޫނު ކޮންމެ މިހާރު ހުރި ފަރާތް، ކޮމިޝަނު ރަސްމީ ދައުރު މިއަދު ހުރި ކޮންސްޓިޓިއުޝަން. ކިހާ ބަޔަކު ނަޒަރިއްޔާ؟ ރިޔާސީ ނަޒަރިއްޔާތަކީ؟ މިހެން ސިޔާސީ ނަޒަރިއްޔާ ރިޔާސީ ނިޒާމް؟ މި އަޅުގަނޑުމެން ބަލަންޖެހޭ. އެހެންނަމަވެސް ރައްޔިތުންގެ ކޮންމެ ދަރަޖައިގެ އަސާސީ ކޮމިޓީ ކޮންވެރިން އުފެދިގެންދާނީ. އެހެން ފަރާތުގެ ހަރަކާތްތަކުގެ ކޮންސްޓިޓިއުޝަނަލް މި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހަރަކާތް ނިޒާމާ ބައި. ބައިތުލް މާލެއާ. އަޅުގަނޑުމެން ފާހަގަ ކުރާނީ މި ބާރުތަކުގެ، ވަކި ރައްޔިތުން ގެނެސް މިހާރު ނިޒާމުގައި ތަފާތު އޮފީސް މިނިސްޓަރު ރަސްމީ ހަރަކާތްތަކަށް. އެހެންވީމާ، ވަކި ރަށްތަކަށް ވެސް ނުލިބި މި ބައިގެން. މި ސަރުކާރު އިންތިޚާބު ތިބޭ ރައްޔިތުން އިސްލާމީ ޤާނޫނު މި ސަރުކާރު ގެނައީ، ރަސްމީ ކުރިއަށް މި ރަސްމީ ފަރުދުން. ބައިތުލް ކޮމިޝަން މި ހުރިހާ ފަރާތެއް. އަޅުގަނޑުމެން ދެވަނަ ބާރަށް؛ ބަދަލު އަޅުގަނޑުމެން ރިޔާސީ މިހެން ކޮންސްޓިޓިއުޝަނަލް ފަދަ ހުރިހާ ރާއްޖެ ކުރީ. އެހެންވީމާ، އެބަ ބުނޭ މި ކަންތައް؛ ފުރަތަމަ ޖުމްހޫރިއްޔާ ހުރިހާ ބޭނުން އަސާސީ ފުރަތަމަ ކޮންވެރިން ހުށަހެޅުން ގާނޫނު އަޅުގަނޑުމެން

ކަންތައް ކުރަންވީ. ކޮންފަރެންސް ނުއުފެދޭނެ ގޮތަށް. އެހެންނޫނިއްޔާ މިހިރީ ކޮންފަރެންސް އުފެއްދިޔަ. 30 އަހަރު ފަހުން ކޮންފަރެންސް އުފެއްދީ ޖަލްސާކަން ވަދެގެން. އޭރުވެސް ދުސްތޫރުތަކާއި އެމެރިކާއިންގެން، މާ ގިނަ އަދުވަސްނުވުން ޖަލްސާކަން ޤާނޫނުއަސާސީކުރަން އެބަ، މި ތަންގެ ކޮމިޓީތަކުން ޤާނޫނުތަކުން ގޮސް އެބަ ބަލާ ހަމަ އެއް ބަހަރު މި ތިބޭނީ. އެއީ، ކުރީގެ 30 އަހަރު އުފެދުން ކޮންފަރެންސްތަކާ، ދެން އާދޭ ފަހަރުން އަދި ކޮންފަރެންސްތަކާ ޖެހުމަކީ މި ތަނުން ޖެހުނީ. ތިބޭއިރުގައި އެ މީހުންގެ ހަމަޖެހިފައި ވަރަށް ރަނގަޅު. އެހެންނަމަވެސް ބާރަށް ނުކުތުމަށްފަހު އަސްލުގައިވެސް މި މަޖިލީހުގައި ދިރިއުޅޭ އެ މިސްރާބުން ގޮތެއް ނޫން. ބިރުވެރިކަމެއް ނެތް. މައިންބަފައިން؛ މާމަ އާއި ކާފަ އެއްކޮޅުޖެހިގެންގައި ނިކަމެތި. އެހެންވީމާ، ބައެއް ކުދިން އުޅޭ ބޮޑު މިސްކިތް އަން ޖެހޭ މާ ރަނގަޅު ވެސް. މިސްކިތަށް އަން ދިރިއުޅެގެން މިސްކިތުގެ ޖަހާ މިސްކިތަށް އަން ދާ ރަނގަޅު ބޮޑުކަމެއް. އެހެންވީމާ، މި އިޖުތިމާޢީ ހުރިހާ މައްސަލަތަކާއި އަޅުގަނޑުމެންގެ މުޖުތަމަޢުގެ ޒުވާނުން ހައްލުކުރުން ދުރުގައި އަޅުގަނޑުމެން ފަސް އިޖުތިމާޢީ ރަށްވެހި ފުރުޞަތު ކަމަކަށް އާއިލީ ބަރޯސާ ވެސް އިސްލާމްދީނުގެ ރޫހުގައި ތަރުބިއްޔަތު ހިނގާއިރުގައި ފުރަތަމަ މަސްއޫލިއްޔަތު 7 ވަނަ އަހަރުގައި ބަލައިގަތުމަށް އެދި ސަރުކާރު އަޅުގަނޑު ބޭނުން ވާހަކަ ފަހު އަޅުގަނޑު އެދެން. އެއީ، ތަރުބިއްޔަތު ފުރުޞަތު...

ކެޔޮދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު އާމިރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. އާދެ! މިއަދަކީ އަޅުގަނޑުމެންގެ މި މަޖިލީހުގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުކަން ކުރައްވާފައިވާ ޔ.ރ. އަލްފާޟިލް އަލްއުސްތާޛު އެއް އަހަރު ފުރިގެން، ދެ ވަނަ އަހަރު ވީ ދުވަސް ކަމަށް ވާތީ އެ މަނިކުފާނުގެ ޙާޟިރާ އަށް ކޮމިޓީކަންދެއްވައި، އެ މަނިކުފާނަށް ސުވާރުގެ ނިޢުމަތް މިންވަރުކުރެއްވުމަށް އަޅުގަނޑު ދުޢާކުރަން. އާދެ! ޤަވާޢިދާއި ޤާނޫނުގެ ބިލު މި މަޖިލީހަށް ހުށަހެޅި ފަހަރަށް އަނބުރާ ޤާނޫނުއަސާސީއަށް މީ ހަމަގައިމު ފަހުން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުންގެ ހައިސިއްޔަތުން އަޅުގަނޑު ހިތާމަކުރާ ކަމެއް. އަދި ހަމައެއާއެކު މި ބިލު އަނބުރާ ފޮނުވާލިއިރުގައި މައިގަނޑު 15 ނުކުތާގެ މައްޗަށް ރިޔާސަތުން މި ބިލު ފޮނުވައިލާފައިވާތީ އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ ވަރަށް ޖެނެރަލްކޮށް އެއް މި ބިލު ދިރާސާކުރުމުގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 90 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ބިލު ބާރުގެ ދަށުން ކުރައްވާ ކަމެއް ކަމުގައި އަޅުގަނޑު ދެކެން. އަދި ހަމައެއާއެކު އަޅުގަނޑުމެން މި ބާވަތުގެ ބިލުތަކެއް ކޮންމެ ގޮތެއްގައި ނަމަވެސް ތަޢާރުފުކުރަންޖެހޭ ފަރާތަކީ ސަރުކާރު ކަމަށް ވީމާ. ދައުލަތުގެ ބަޖެޓު ނައިބަލާ އެއީ މުޅި ދައުލަތުގެ ބަޖެޓު ނައިބަލާ ގޮތަށް ޤާނޫނުއަސާސީގައި ސިފަކޮށްފައިވާ މަޤާމެއް. އެހެންވީމާ، ދައުލަތުގެ ބަޖެޓު ނައިބުގެ ހައިސިއްޔަތުން ދާ ގަވަރނަރު މި މަޖިލީހުން ފަހުން އަޅުގަނޑުމެން ބަލައިގަންނަޖެހޭނެ ގަވަރނަރެއް ކުރުމުގައި އަޅުގަނޑު ހަމަ ދެކެން. އާދެ! މި ބިލު އަނބުރާ ފޮނުވާލިއިރުގައި ރިޔާސަތުން އޮތް ކަންތައްތަކުގެ ތެރޭގައި، ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ނާއިބުރައީސުގެ އަސާސީ ބައްދަލުތަކާއި މިނިވަންކަމުގެ ބާބުގައި ހިމެން

ޙައްޤުތަކާއި މިނިވަންކަމަށް ވެސް މިގޮތައި ތައްޔާރުކޮށްފައި ހުރި ހަމަ ފުރިހަމަކޮށްދެވޭތޯ. އަދި ހަމައެއާއެކު ދިނަ ދޫނުކުރާ ތައްޔާރުވާ ކަމަށްދޫ. އަދި ހަމައެއާއެކު އަޅުގަނޑު ބައެއް ކަންކަމެއްކަމަކީ، މިހާ ފުރިހަމަކޮށްދެވިފައިވާ ކަންކަމެއްކަމަކީ ތަންފީޛީ އިދާރާ އޭގެ ފުރިހަމަކޮށްދެވޭތޯ. އަޅުގަނޑު ކިޔައިދެވޭ ކަމެއް ނޫން ކަމަށް ދަންނަވަން. އަދި ފުރުޞަތު މިދިޔަ ދުވަސްވަރު ވެސް ފަރާތެއް ތައްޔާރުވެފައި ވާކަމަށް ކަމާބެހޭ ދާއިރާގެ ތަޢުލީމީ ދަރިވަރުން ކަމުގެ ކުރިއަށް އޮތް ބަޔާންތަކުގެ ބަދަލުގައި ފަރާތުން އަދި ހަމަ ކުރިއަށް ޑްރާފްޓް ކުރުވުމަށް އެ ގާނޫނުގެ މަޤްޞަދު ޝައްކު ގުޅިގެން ތަޢާރުފުކޮށްދެވޭ ތަނެއް ކަމަށް. އަދި، އިޤްތިޞާދީ ފާހަގަ. މި މަޖިލީހުގެ ކަންކަމުގެ ޝަރީޢަތުގައި އޮތުމަށް. ހިމެނޭ ސަރުކާރު ނިޒާމަކީ ފުރުޞަތުދޭ ނިޒާމެއްގެ މަޤާމަށް ބަދަލުވެ ތަޢާރުފުކުރުވަން އަޅުގަނޑު އިޖުތިމާޢީ ފުރުޞަތު ފިޔަވަޅު ތައްޔާރުކުރުމަށް ގަވާއިދު. ވާހަކަދައްކަމުން މި ޝަރުޢީ ކަމުގައި ތަޢާރުފުކޮށްދެއްވި ކަމަށް ދަންނަވަން. މިހާރު އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތުދޭ ނިޒާމުގެ ކަންކަމާ ބެހޭގޮތުން ދަފުތަރެއް ގެނައުމަށް ދަރުމަވަންތަ ކުރެވޭނެ ކަމަށް މިދެންނެވި ވާހަކަތަކާ ކުރިއަށް ހުރި ފުރުޞަތުގެ ބޭނުމެއް ނެތް. އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން ތަޢާރުފުކޮށްދެއްވި ފުރުޞަތު ޒިންމާދާރު ކަމަށް ބަޔާނުގައި. ޝުކުރިއްޔާ ރައީސް. މި ތަނުގެ ބަދަލުތަކާ ބެހޭގޮތުން ވެސް ހަމައެއާއެކު ހަމަ ތަޢާރުފު ބަދަލު ކަމާ ބެހޭ ކަމެއް ކުރުމުގައި ވެސް ވާހަކަދައްކާ ވަރަށް ޒިންމާދާރު ބަޔާން ކަމަށް. އަޅުގަނޑު ދަންނަވާ ވާހަކައަކީ މި ތަނުގެ ބޭނުން ކުރުމަކީ ތަޢާރުފުކުރުވަމުން ފަރާތްތަކާ ކުރިމަތިލާ ކަމަކަށް ވެގެން އެތަން؟ ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

މި ހިސާބުން މަޖިލީހުގެ ޖަލްސާ ކުރިއަށް ގެންގޮސްދެއްވުމަށް ފެލިދޫ ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ރިޔާސަތަށް ވަޑައިގެންދެއްވުމަށް އަޅުގަނޑު ދަންނަވަން. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) بسم الله الرحمن الرحيم. އަޅުގަނޑު މަސައްކަތައިގެން ކުރިއަށްދާނީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ކުރިމަތީގައި މި އޮތީ މަޖިލީހަށް ހުށަހަޅުއްވައި، ޤާނޫނުއަސާސީން 90 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގެ ދަށުން ތަސްދީޤުނުކުރައްވައި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ފޮނުއްވާފައިވާ އަލުން ވިސްނުމަށް ފޮނުއްވާފައިވާ ޤާނޫނީ ދަފުތަރުގެ ބިލު އަލުން ވިސްނުމަށް މަޖިލީހަށް ފޮނުއްވާލާ މަސައްކަތް. މި މަސައްކަތުގައި ވާހަކަފުޅުދައްކަވަން ބޭނުން އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު އަރުވަނީ މަޑަވެލި ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ނާޝިޒަށް.

މަޑަވެލި ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ނާޝިޒު ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ! ޤައުމަށާއި ޚިޠާބު ކުރު މި މަޖިލީހަށް ހާޒިރުވާ ތިން ވަނަ ފަހަރު މީ. މި ވަރަށް ހިތާމަހުރި ކަމެއް. އަޅުގަނޑަކީ ވެސް މި ކޮމިޓީގައި ކުޑަ ނަމަވެސް މި ބިލުގައި މަސައްކަތްކުރަން ފުރުސަތު ދިނުން މީހުންގެ ހައިސިއްޔަތުން މި ބިލުގައި އަޅުގަނޑު ކަންބޮޑުވާ، ތިން ފަހަރު ވެސް ކުރިން ކަމެއް އެބަ އޮތް. އަޅުގަނޑަކަށް މައްސަލައެއް ނޫން؛ ދައުލަތުގެ ބަންޑާރަ ނައިބު. ސުޕްރީމް ކޯޓުން ބުނުއްވީ އަރިއްސަ އެބަ އޮތް 2009 ވަނަ އަހަރުގައި ދައުލަތުގެ ބަންޑާރަ ނައިބު މަސްއޫލިއްޔަތުކުރި ފުޅި ދައުލަތް ހިފުން ގޮތުން އަންނަ މައްސަލަތަކަށް. އެއްޗެހިތަކަށްވެސް ބަންބަނުން ޓެކްސްވެސް ފޯރުކޮށް ދުރަހަރު މައްސަލަތަކުގެ ޤައުމުގެ ވަރަށް ގިނަ ކޮންނަ ކަމެއް ނޫން. އެހެންނަމަވެސް ދައުލަތުގެ ބަންޑާރަ ނައިބު ދުވަހަކު ވަކާލާތުކުރަމުންދިޔަ. އަދި އެންމެ ހިމެނޭ މިއަދު މި އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުން ފުރަތަމަ ނެގި ވޯޓު ސަބަބަކީ ނުދިން ކަމަށް ފާސްވި އިބްރާހިމް މިހާރު ނުކުތުގެން ދަންނަވާ؛ ފަހިނުހިލް ޤައުމުގެ އިއްޒަތްތެރި ކުންފުނި ކަސްވެ އިބުރާހިމް ނުކުތުމަށް ހިނގައިދެ.

އަޅުގަނޑަށް ހިޔާލު މިހާރު އެ ދިރުމަށް ސަރުކާރުގެ ބަޖެޓު ނުލިބި ޤަވާޢިދުގެ ބައެއް. އެހެންވީމާ، މި ވޯޓު ސަބަބަކީ؟ މިއަދު 23 ވޯޓު، 20 ވޯޓުން ބަލިވެގެން މި ދިރުމަށް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީސް ދުވަސް ރައްޔިތުންގެ ބަޖެޓުކޮށްދިނާ ޖަވާބު. މި ވޯޓު ސަބަބަކީ؟ ނުބުނެވޭ؟ މި ސަރުކާރު ވެސް އުފެއްދީން އެބަ ޖެހޭ. ދައުލަތުގެ ބަންޑާރަ ނައިބު، ކުރިޔަށް އަޅުގަނޑު އިސްލާމްދީނުގެ ބަންޑާރަ ނައިބު މި މިން ފަހަރު ފުރުޞަތުގައި ވަނީ މިން ޖެހެނީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މި ކަންބޮޑުވާ ކަމަކީ. މީ އެއް ބިލެއް. ދައުލަތުގެ ބަންޑާރަ ނައިބުގެ އިޤްތިޞާދީ ކަމުގައި ދުރި ނަމަ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގެންބަރެއްގެން އިނގޭތޯ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވާހަކަދައްކައިގެން ފާސްކުރާ، ފަހެ އިއްޒަތްތެރިކަން. އެއް އުފައްދާފައިވާ ލިޔެކިޔުން ތަފާސްހިސާބު ނުކުންނަ، ޤާނޫނީ ސިފަތަކުގެ އިއްޒަތްތެރިކަމުގައި ހިނގާޅުވީ ނަމަ. އެހެންނަމަވެސް މިއުޅޭ އެއް ތިން ކޮޅުގެ ޤަވާޢިދުތަކުގައި ހުށަހެޅީ. އަދި ބޮޑުވަޒީރު 11 ވަނަ މާއްދާ އަޅުގަނޑު ހަނދާންކުރި 9 ވަނަ މާއްދާ ކަންތައްތަކާ. މި ދެ މާއްދާ ހުށަހެޅި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ ވެސް މިއަދު ރިޔާސަތުގެ ޤަވާޢިދުގައި ނޯޓް. އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން ބޭނުންވަނީ އިންތިޚާބުކުރާ އަދިވެސް އިންތިޚާބުތަކުގެ ބާރުގައި ދައުލަތުގެ ބަންޑާރަ ނައިބަށް، ކަމަކީ އެދިގެން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނު އެބަ ނުކުމެ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ބޮޑުކަމަށް ފާސްކުރެވިދާނެ ކަމެއް. އިއްޒަތްތެރި ފާލަނާ ޤާނޫނު ޤަވާޢިދު ޤައުމީ ލޯބި؛ އަދި އެހެން ބެލެވޭ އަދި ފާހަގަ ހިންގުމުގައި ސަރުކާރުގެ އުނދަގޫ ގޮތް މީހުން މަސްއޫލިއްޔަތު އަޅުގަނޑުމެން ބަލަނީ ތިބޭނެ. އަޅުގަނޑު އަދި މި ދައުލަތުގެ ކަންކަން ބެލެހެއްޓުމުގައި ވަޒީރު ދެކެވޭ ތިބޭ، ނޫން. ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އެދުނު ގޮތަށް ނޫނީ ފާސްވުން އެއްވެސް ބައެއް ނުލިބޭ. އަދި، އަޅުގަނޑުމެން ވަޒީފާތަކާ ގުޅޭ ނޫން. އެއްވެސް ފާސްވުން ހިންގުމުގައި އަދި ފާސްކުރި ދައުލަތުގެ ކަންކަމުގެ ހިނގާ ބެލެހެއްޓުމުގެ ރައްޔިތުންނަށް މި ފާސްވުން ފާސްކުރައްވާފައި، އެކަން ފާސްކުރުމުގައި މި ކަންކަމުގެ ތަފާސްހިސާބު ކަމަށް ފާހަގަ އެ ދިރުމާ ފުރިހަމަކުރުން އަޅުގަނޑުމެން ބަލަންޖެހޭ. މިހާރު ކަންކަމުގެ ސަބަބުން އަޅުގަނޑުމެންގެ ވަރަށް އުނދަގޫ އެބަ ޖެހޭ އިންތިޒާމުކުރުމުގެ ހިނގައި މި ބިލު ދިރާސާކުރުމުގެ ކަމަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފާސްކުރެވޭ. އެއް، މި

ދުންނެވި ގޮތަށް މުޅި ބިލުގައި ހުރި މައްސަލަތަށް 3 ފަހަރު އޮންނަނީ 3 ގޮތަށް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިގައި އިންޑަސްޓްރީކަމެއް ހުރި ނަމަ ފުރަތަމަ ދުވަހުގައި ވެސް ބިލު އަންނަންޖެހޭނީ އެ ނުކުތާތައް ފާހަގަކުރަމުން، ފާހަގަކުރަމުން އަންނަންޖެހޭނީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން ބޭނުންވަނީ ދައުލަތުގެ ބަންޑާރަ ނައިބަކީ މިހާރު ކުރެވުނު ގޮތުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފާހަގަވެއްޖެ. އެންމެ ފަހުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިގެންދިޔައީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ނުވަދިހަ ހާސް ގިނަ ރައްޔިތުން ނިސްބަތުން ގޮތާ ދައުލަތުގެ ބަންޑާރަ ނައިބު އިޤްތިސާދަށް ދައުލަތާ ދޫކޮށަން ތަރައްގީކުރުމަށް، އަދި އެކަމާ ވަކާލާތުކޮށްގެން، އެއްވެސް ކަހަލަ ގަރަންޓީއެއް ނެތި ކަންތައްތަކުގެ ތެރެއިން ވަދުވަޖެހިގެން، އަދި މާނައެއް ނެތި ފަހަރެއްގައި ކަނޑައެޅިގެން ވަކާލާތުކުރާ ބަޔަކު އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ފެންނަނީ. މީ ހިތާމަހުރި ކަމެއް. މިއަދު އެ ދިޔައީ. 23 ވޯޓު، 20 ވޯޓުން ބަލިވިއާ އަނެއްކާ ސުޕްރީމް ކޯޓަށް ވަންނަނީ. ކަނޑައެޅިގެން ނިޒާމުތެރިކަން ގެއްލިފައި ހުރި ފަނޑިޔާރުން ސަރުކާރުތަކުން ވެސް ހަމަ ތާއަބަދު، ތާއަބަދު އެ ވާހަކަ ދައްކަވަމުން. މި ދެންނެވި ކުރިމަތީގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ މުޅި ޝަރުޢީ ނިޒާމު ތަޅުވަންނަންޖެހޭނެ ކަމެއް. ދުނިޔޭގެ ޤާނޫނުތަކުގައި އަދި އަޅުގަނޑުމެން މުޅިން އިސްލާމްދީނުގެ އަހުލުވެރިން ކަމުގައި ވާއިރުގައި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްލަތަށް، އަދި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޮޅުތަކުން މި ހާލަތުން ދާއިރާގައި އަޅުގަނޑުމެން މި ތިބީ ބަލަން. އަދި ދެންނެވި ހާލަތު ޤާނޫނުތަކުން ވެސް އަދި އިސްލާމްދީން ނޫން ޤާނޫނުތަކުން ވެސް ޝަރީޢަތުގެ ދާއިރާއިން އަދި އަވަދިއަށް އަން އިސްލާމްދީނާ ދުރަށް އެ ދަނީ. މި ބާޒާރުތަކުގެ ހުރިހާ ބާރެއް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަހަރެމެން ވެރިޔާ އަދި ދިރާސާ މައްސަލަ. ކަންކަމުގައިވެސް އަންނަނީ ކުރުމުގެ ކޮޅަށް އަދި ވަނީ، ދޫރު ބާރުކަން ކުރިއަށްދާއިރު އަޅުގަނޑު ހިޔާ ވަރަކަ މިޖެހޭގޮތަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިސްލާމްދީނާ ފުށުއަރާ. އަދި ޤައުމީގައި ފަރާތްތަކުގެ ކަރުދާހުގައި ގަބޫލުކުރާ ޤާނޫނުތަކުގައި ބިޑިއެން، ދިރާ އަންނަން ދަރުމަވަންތަ އަމިއްލަ ހިފާ ކަމަށް ފުރުމަތީ ފުރިހަމަ އިން ދެއްވާ ކަމަކީ އިސްލާމްދީނާމެ. މި ދުނިޔޭގައި ކަން ހިނގާ މަގު. މި ގޮތް؛ މުޅި ސޯޝަލް މީޑިއާގައި ކުޅޭ ކަމެއް ނޫން، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ކަނޑައެޅިގެން، ކަނޑައެޅިގެން ކޮށް ޖިނާއީ މަސްއޫލިއްޔަތު ޢައްޔަނުކޮށްފައި އެބަހުރި. އެހެންވީމާ، މި ކަނޑައެޅިފައިވާ ނިޒާމުތެރިކަން ބަދަލުކުރުމަށް މި ގޮތް ގެއްލިފަ. އެ ބޮޑުވާ ޖަރީމާ އިސްލާމްދީނާ ވަންނަންޖެހޭނީ. އެއީ، ރަނގަޅު ގޮތަކީ. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

މަނަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ޝަރީފު ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ! އަޅުގަނޑުމެން މި ދައްކަނީ ޖަލްސާއާއި ޚިލާފުވާ ބިލުގެ ވާހަކަ. ދައްކާއިރު އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވޭ ދިއްދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު ވާހަކަފުޅުގައި ފާހަގަކުރެއްވި ނުކުތާތައް. ކޮންމެ ފަހަރަކު ތަފާތު މައްސަލަތަކެއް އަންނަ ވާހަކަ. ދައުލަތުން، ސަރުކާރުން ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އަނބުރާ ފޮނުއްވައިދިނު. އެއީ، ވަރަށް ބޮޑު ކުށެއްގޮތަށް. އެހެންނަމަވެސް އެ މަސައްކަތުން

ވެސް އެ ވިދާޅުވަނީ އަސާސީ ރިޕަބްލިކެއްކަމަށް. މިގޮތުން ފާހަގަކުރަންޖެހޭ ނުކުތާ އަކީ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ބިލްއާ ޕާސްކޮށް ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަށް ފޮނުވީމާ، ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ބަނޑާރަ ނައިބުގެ ލަފާފުޅުގެ މަތިން އެ ކުރައްވާ ކަމެއް ކުރައްވަނީއެވެ. އެހެންނަމަވެސް ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަކަށް ސަޕޯޓުދޭގޮތުން، އެހެން ބައިއަޅުއްވައިގެން ދުވަސް ވަރަށް ބައިވަރު މެންބަރުންނަށްވާތީ މި މަޖިލީހުން އެބަ ފެނޭ. އިޖުތިމާޢީ މިނިވަން މެންބަރުންނާ ރައްކާއިން ތިބި އެކިއެކި ޕާޓީތަކުގެ މެންބަރުން. މި ޓީމުގެ ބޭފުޅުން. އެހެންނަމަވެސް އެއިން އެއްވެސް ބޭފުޅަކު، އެއިން އެއްވެސް މެންބަރަކު މި ބިލު ރައްޔިތުން ޕާސްކުރުމުގެ އިސްލާހު ނުލާ ހަރަކާތްތަކުގައި. ތަޙުޤީޤު، ސިޔާސީ ޕާޓީ ނޫނީ މިބޭފުޅާ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއާ ހިތާއިގެން ހުރި ބާރު ވަކިކުރަން އެހެން ބާރުތަކާ ކަނޑައެޅިގެން ބަދަލުކުރަން ބާރުން ކަމަށް ވަނީ އެ ބާރުވާ އަދި ބައިއަޅުއްވައިގެން ތިއްބެވި ބާރުތަކުން މި ބިލުގެ ބަދަލުން ކަނޑައެޅުމުގައި ނޫން އިސްލާހު ހުށަހެޅުމުގެ މަރުޙަލާގައި އިސްލާހު ހުށަހަޅާ ނަމަ ނުކުރެވޭ. މި ވިދާޅުވި ބަދަލަކީ ނައިބު އާދައިގެ ބަދަލު ކަމެއް އެ ބާރުތަކުގެ ބާރުތަކުން އިސްލާހެއް ހުށަހެޅުމަށް ކޮށްދޭ. ކަމަކީ ފަރާތަކުން ވެސް މި ބިލު ޕާސްކޮށްފައި އަސާސީ އަސްބާބު ޤާނޫނުއަސާސީގެ ބައި މި އުސޫލުން. އެއްގޮތްވާ، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މި ކަރުން ބޭނުންވާ ކަނޑައަޅަން މި އިސްލާހު. ކަނޑައެޅޭ ބާރުތަކާ ރައްކާ ނުލާ ހިތުން ކަމެއް. ވީމާ، މަޖިލީހުގެ ރައީސް ހިމެނޭ ކަނޑައެޅިގެން ހަމަޖެހިފައި ވާނެ ކޮމިޓީތަކުން. ފައިސާ، އަޅުގަނޑުމެން؛ އަދި ފާލަމެންޓަރީ ގްރޫޕުތަކުގެ އިޖުތިމާޢީ މެންބަރުން ވާހަކަފުޅު އަޅުގަނޑުމެން ފާހަގަކުރަން. އަޅުގަނޑުމެން ވެސް ހަމަ ހިތާމަކުރަން. ފާލަމެންޓަރީ ދާއިރާ އިޖުތިމާޢީ މެންބަރު ވެސް ހަމަ ހިނގައިދާން. މީ އަޅުގަނޑުމެން އަބަދު ތިބެން އޮތް ކަރަށް ނޫން މިހާ. ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިހަކީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް އޮތް ކަރަށް ނޫން. މާލޭގާ އެކަން ބަހައްޓާ ތިބެނީ. މި އަޅުގަނޑުމެން ޤަވާއިދުކަމަށް ބަލާނަމަ، އަޅުގަނޑުމެން އެބަ ހެއްދެވިފައި ޕޮލިޓިކަލް ބާރު ވެސް އަދި އަދަދުގައި ބޮޑު ފާލަމެންޓަރީ ގްރޫޕް ހަމަގޮތަށް، ފާލަމެންޓަރީ ގްރޫޕް ކަމުން، ތަނަވަސް ކަމުން ކަންތައްތައް ކުރުވާން ކޮމިޓީ ތެރޭގައި މި ޕާޓީއިން އަޑުއަހަން. މިކަންކަން ކުރަން ބާރުއަޅާ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދެކުނު އެ ކޮމިޓީތަކުން މި ފާލަމެންޓަރީ ގްރޫޕުގެ ކަރަށްވާ ދާއިރާއެއް ނުލެވޭ ފާހަގަ. އިޖުތިމާޢީ މެންބަރު އެ ވިދާޅުވި ވާހަކަ ވާހަކަ ކަންކޮޅުވާ ބަދަލުކުރާނެ. ސަރުކާރުގެ ކޮމިޓީގެ ތަނަވަސްކަމަށް ޖެހިލުނު، ޖެހިލުނު މަންޖެހު ގުޅިގެން ވިޔަސް ވެގެން ހުރި އަދި ވަކަށް އާއި ޖެހިލުންތެރި ކަންތައްތަކުގައި އެ ބާރުގެ މައްސަލަ ސަތޭކަވަނަ. ބާރުގަނޑު އެ އިންތިޚާބު ދާއިރާ ރައްޔިތުންގެ މައްސަލަ ހަރަކާތްތެރިވުން. މި ހުށަހެޅީ އިޖުތިމާޢީ ރައީސް ކަނޑައެޅިފައިވާ ކަންތައްތައް. ފަހަރު، އަޅުގަނޑުމެން މިގޮތަށް ކަންތައްތަކުގެ ދާއިރާ ދަށުން އަޅުގަނޑުމެންގެ އެބަ ދެން އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު ކަންތައްތަކާ ދެކޮޅަށް ވިސްނާފައިން. ސަރުކާރު ކަމުގައި އިންސާފު ވެސް އެބަ ދެން ވިސްނާފައިން. 95 ހާސް ވޯޓު އެއް ފާޅުއަކަށް ނޫނީ އެއް ކަނޑައެޅިކަށް ރައްޔިތުން އާދައި އެއްބަސްވުމެއް ދެކޮޅަށް ކަންތައް ނޫނީ. އަޅުގަނޑުމެން ދާއިރާ ރައްޔިތުންގެ؛ ހާދަ، އެމް.ޑީ.ޕީގެ މެންބަރުން މި ވިސްނުމީ ވޯޓު ހެދުން. އަޅުގަނޑުމެން ހުށަހަޅާ މަސައްކަތެއް ރައްޔިތުން ކައިރިއަށް ގެނެސް، ރައްޔިތުންނަށް

އެމް.ޑީ.ޕީގެ ސިޔާސަތުތައް ކިޔައިދީގެން ވޯޓު ހޯދުމުގެ މަސައްކަތް އަޅުގަނޑުމެން ކުރަންޖެހުނީ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބަ އެނގޭ ރައްޔިތުންގެ ވޯޓު ހޯދައިގެން ނޫން ގޮތަކަށް ސުޕްރީމް ކޯޓުން އަދި ކޮންމެ އެއްޗެއް ހިފަހައްޓައިގެން ވިޔަސް މި ރާއްޖޭގެ ވެރިކަން ނުކުރެވޭނެކަން. މި ރާއްޖޭގެ ވެރިކަން ކުރެވޭނީ ރައްޔިތުންގެ ވޯޓުން އެކަނި ބާރު އުޅެ މިހާރު. ޙަޤީ ރަމުޒު ބޭނުންވާ މިހާރަށް މި ރާއްޖޭގެ ވެރިކަން ނުކުރުމުގެ ޒުވާބަހަށް ވަކި ސަރުކާރަކަށް. ދިވެހި ރައްޔިތުންގެ ބޮޑުބައި ދިހަ ބަހަށް ބޮޑުވާ ގޮތް އޮތީ. އެހެންވީމާ، އެމް.ޑީ.ޕީގެ އެންމެގަދަ ބާއްވާނެވަމުން އަޅުގަނޑުމެން މި ދާންދެވުނީ، އަޅުގަނޑުމެން މި ގޮވާލީ ރާއްޖޭގެ އެކަށީގެންވާ އެމް.ޑީ.ޕީގެ ސިޔާސަތުތަކުގެ ވާހަކަދައްކާ، އެމް.ޑީ.ޕީ ވެރިކަމަށް އައިއްސަ މި ރާއްޖެ އަދި ކަންތައްތަކުގެ ވާހަކަ ދައްކާ، ރައްޔިތުންގެ ރުހުން ހޯދުމުގެ މަސައްކަތް މިއަދު ވެސް، މާދަމާ ވެސް ކިޔައިދީ ގެންދަނީ. އަޅުގަނޑުމެން ވާން ޢާދީ ރައްޔިތުންނާ އެކުގާ. އަޅުގަނޑުމެންނާ ވަކިން ވެރިކަން ނުކުރެވޭކަން ނޫން. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ 7 ފަނޑިޔާރުން ހިފަހައްޓައިގެން މިކަން ކުރެވޭނެ ގޮތެއް އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ނުވިސްނޭ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން އަބަދުވެސް މި ކުރަނީ އެ މަސައްކަތް. އަޅުގަނޑުމެން ކުރާ މަސައްކަތަކީ ރައްޔިތުންގެ ރުހުން ހޯދުމުގެ މަސައްކަތް. މިއަދު ޖަމާވި ޒުވާނުންގެ ބިރުގެ ވަރަކަ ދައްކާއިރު ޖަވާބުދާރީ އެ ދިޔަ މިހުރި އެ އުވާ ހަމަ؛ މި ކަންކަމާ ދޭތެރޭ ވިސްނަން އެބަ ޖެހޭ. ޖެހިގެން ދާ ޤާނޫނު މިކަހަލަ އެ ކަންކަން، މިއީ އުސޫލަކަށް އެކަނި މިބަޔަކަށް ބަލައި ނޫން. އެ މިހެން އިސްތިޢުފާދެއްވުން ގޮތުގެ އެކަމާ ނުބައި ގޮސްފައިވާ މީހުން ވިސްނަވާ ތިބެގެން. އަޅުގަނޑުމެން މި ކުރަނީ ސިޔާސީ މަސައްކަތް ބަލައިގަތުމަށް ޤާނޫނީ ހައިސިއްޔަތުން ދެކެ ފުރުޞަތު ދެކެވޭ ސިޔާސީ ޙަރަކާތްތަކުގެ ގޮތުގައި ހިނގާ މުޒާހަރާތަކަށް ދިމާވާ ގޮތަށް ބަލާއިރު، މި ކަންތައްތައް މިހެން ހިނގަމުންދާ ވަގުތު ކޮންމެ ގޮތަކުން ނުވަތަ ދެބައިވުމެއް ނެތި ތިބި ސިޔާސީ ފަރާތްތަކާ ހަމަހަމަ މުޢާމަލާތްކުރުމަށް ނިކުމެ ޝަރީޢަތުން މި ރާއްޖޭގައި ހަމަ މުޅި ޤައުމުގައި ބެލެވޭނީ ހިނގަން ވާ ގޮތުން. އަޅުގަނޑުމެން ކުރާ ކުރެވޭ ޤަބޫލުކުރެވޭ އުސޫލުތައް ނޫން. އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނުމުގައި ދެކެ ދެކެވޭ ދެކުން، ދެކެ ދެކޭ ނުވަތަ ދަރާލުމުގެ ފާހަގަވެސް ގިނަކަމުގައި މީހުން ދެކެ ދެކެމުން މި ދެކެވުނީ ބަދަލުތަކުގެ ދެކުމުގައި ގާއިމް މި ހިނގާ ހަލަބޮލިކަމާ ދެމުން ދިޔަ އަޅުގަނޑުމެން ބުނީ. އަޅުގަނޑުމެން މި ކުރަނީ ޤާނޫނީ މަސައްކަތް މި ރާއްޖޭގެ...

ހުކުމްކުރެއްވި ޤާޟީގެ ގޮތުގައި ޢަބްދުﷲ މުޙައްމަދު ފަރާތުން:

ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ދައުރު ނިމުމަށްފަހުގައި ފުރަތަމަ ފުރުން ޖަލްސާއަށް ވަޑައިގެން ތިއްބެވި ހުރިހާ ބޭފުޅުންނަށް މަރުޙަބާ ދަންނަވަން. އަޅުގަނޑުމެން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީ ނުގެއްލޭގޮތަށް ބާރާއި ކުރެވިގެންވާ ހުރިހާ މަސްއޫލިއްޔަތު ވަރަށް ހިތްވަރާއިގައި ކުރަންޖެހޭކަން މިއަދު މި އޮތީ އެނގިފަ. އާދެ، އަޅުގަނޑު މި ބިލާ ބެހޭ ގޮތުން ދަންނަވާލަން އުޅުނު ބައެއް ވާހަކަތަކަށް ވަރަށް ބޮޑު ހުށަހަޅައި އެދިގެން ހިނގައްޖެ. އެއީ އަޅުގަނޑަށް ހިތްފަހި އޮތް މިހާރުގެ މި ސަރުކާރު ހިންގަމުން ގެންދަނީ ވަޒީރު ކަމަށް. އެހެންނަމަވެސް ދެންމެގައި މުޙްތަރަމް ހުށަހަޅުއްވައި، ގޮތަށް ޤާއިދާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢީސާ މި ބިލަށް ތާއީދުކުރުމުން މި ކުރު ހުރި ކަންތައްތަކަން ވިދާޅު ވަރަށް ބޮޑުތަން އެނގިއްޖެ. ސީދާ މަޤްޞަދުން، ސަރުކާރާއި ނުވާން މިއަދު. އަޅުގަނޑު ބޭނުމީ މިއަދު މި ވޯޓްދިނުމުގައި އެމް.ޑީ.ޕީގެ މެންބަރުން މި ވޯޓަށް ހިފަން މިތަން. ވާ ގޮތް ބަލައިލަން. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖަޒާއީ ޤާނޫނުގެ ބިލު އެންމެ ފަހުން؛ އެއީ 4 ވަނަ ފަހަރަށް އަޅުގަނޑު ހަނދާންވަނީ. މި މަޖިލީހުން ފާސްކޮށްފި. ކޮމިޓީގެ ހުރިހާ މީހުން، ހުރިހާ ސިޔާސީ ޕާޓީތަކުން އެއްބަސްވެ މި ބިލު ދެން އަނބުރާ ފާސްކޮށްލެވިއްޔާ ހަމަ އޮތް ގޮތަށް ފާސްކުރައްވަން. އަޅުގަނޑު ބޭނުމީ ނުން އެމް.ޑީ.ޕީ މެންބަރުން މިއަދު މި ވޯޓިން ކަމަށް އޮތް ގޮތް ފާސްކުރަން ވޯޓުދޭކަން ފެނޭ. އަޅުގަނޑު ބަލަނީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންނަށް ވީކަން ހިނގާ ގޮތް ރަނގަޅަށް ދައްކަން. ޖަޒާއީ ޤާނޫނުގެ ބިލު އެންމެ ފަހުން އަޅުގަނޑުމެން ފާސްކުރިއިރުގައި ވެސް ހުރިހާ މީހުން އިއްތިފާޤުވެ، އަޅުގަނޑުމެންގެ މި ބިލުގައި މިހާރު މި އޮތް ކަންތައްތައް ބޭރު ސިޔާސަތުން ދައްކާފައި ހުރި ވާހަކަ އަދި ވަކި ބައްޓަންކުރުމުން އެންމެ ރަނގަޅު ގޮތް ކަމަށް. ޢަމަލުކުރުމުގެ ވާހަކަތަކެއް ނޫން. އެއީ ސީދާ އިޖުރާ ދައްކާފައި ހުރި ވާހަކަތަކަކީ ނޫންކަން އަޅުގަނޑަށް އެނގޭ. ޝަރީޢަތުގެ ވާހަކަ. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖަޒާއީ ނިޒާމުގައި މި މީހުން އަނިޔާކަން، 113 މީހުން ޖަލުގައި މަރާލި ހަރަކާތްތަކުގައި ހުކުމުން މަރުޙަލާގައި ބަހުސްކުރެވިގެންދާ ކަމެއް ނޫން މިއަދު. ހަމަހަމަކަން އަޅުގަނޑަށް އެނގޭ. މިއަދުގެ ސަރުކާރުގެ ހުރިހާ ބާރުތަކުގައި ވެސް މިހާރު ބަހުސްކުރެވިގެން. އެހެންވީމާ، އެ މީހުންގެ ޤަދަރުގައި ކުޑަ ކަމެއް މި. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖަލުތައް އެކިއެކި ވިސްނުންތަކުން ބަލައިގެން، ގައިދީންގެ ގޮތުގައި ބަންދުކުރެވޭ މީހުންނާ، ބާކީ މުސްލިމުންނާ މީހުންނާ ގައިދީންގެ ޙައްޤުތައް ހިފެހެއްޓުމުގައި އަދި ފިޔަވައިގެން ބަންދުކުރެވޭ މީހުންނާ ބަންދުމީހުންގެ ގޮތުގައި ހަމައަށް އަޅުވައިގަތުމުގައި މީހުންނާ ވެސް ވަކި ދަރަޖަތަކުގައި ދިމާވި؛ އަޅުގަނޑުމެން މި ބިލު ބައެއްގޮތްގޮތުން އެންމެން އެއްބަސްވެގެން. އެކަމަކު މިއަދު އަޅުގަނޑު ވަރަށް ހިތާމަކުރަން. އަދިވެސް އަޅުގަނޑު ބުނަމުން ވެސް ނޫން އެހެން ގޮތަކަށް މި ހުށަހަޅާކަން ވެސް. އަޅުގަނޑު ފުރަތަމަ ހިތުގައި ވިސްނުނީ ހުރި މި ބިލު އޮތް ގޮތް ފާސްކުރެއްވުން އަސްލާވެސް ހުށަހަޅާނަމަ. ނޫނީގެ އެގޮތަށް ހުށަހަޅަ ކަމަށް، ނާދޭ ކަމަށް. އަޅުގަނޑު މި އައީ ކޮމިޓީއެއްގައި އުޅެ. ހުށަހަޅާފައި އޮތް ކަމަށް ވަނީ ވިއްޔާ ދެން والله اعلم ދެން އެ އެއީ އެކަން ކޮބާ. ދަންނަވަންތޯ، މި ބިލު ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީއާ ޚިލާފަށް ސަރުކާރުން މި ބިލު އަޅުގަނޑުމެންނާ ހަމައަށް ފޮނުވައި އޮތްކަން ބުނަން.

ޤާނޫނުއަސާސީގެ 70 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ)ގެ 2 ގައި މި އޮންނަނީ ބޭނުންވެއްޖެ ކޮންމެ ކަމަކާ ބެހޭ ގޮތުން އިސްލާމްދީނުގެ އަސާސެއް ހިލާފުނުވާ ގޮތުގެ މަތިން ޤާނޫނު ހެދުމާއި ޤާނޫނަށް ބަދަލުގެނައުމުގެ ބާރަކީ މި މަޖިލީހަށް ލިބޭ ބާރެއް. އެއީ ބަންޑާރަ ނައިބަށް ލިބޭ ބާރެއް ނޫން. އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެނގޭ ސިވިލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުގެ ކަންތައް ހުރި ގޮތް. އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެނގޭ ސިވިލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުގެ ޖަދުވަލުގައި މަސައްކަތްކުރާ މީހުން މި ނުޖެހޭ ޕިއްވައިސްނުކަން. އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެނގޭ ޕެންޝަނާ ބެހޭ ޤާނޫނާއި ވަޒީފާއާ ބެހޭ ޤާނޫނުގެ އިތުރުން މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ވަކި ބައެއްކަމާ ދޫކުރުން، މި ޖުމްލަތަކުގެ ކަސްޓަމްސްކޮމިޝަނަށް ޖަހާފައިކަމަކަށް ބައްޓަންކޮށް ދެކޮޅުހެދިފައި ވަކި ޤާނޫނެއް ލިޔެ ފާސްކުރުމަށް، މި ޖުމްލަތަކުގެ ކަސްޓަމްސްކޮމިޝަނަށް ޖަހާފައި ބައްޓަންކޮށް ދެކޮޅުހެދިފައި ވަނީ ބައެއް. އެއީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ މިއަދު ބޭނުންވެގެންނެތް ކޮންމެ ޤާނޫނެއް، އެ ޤާނޫނުގެ ދަރަޖަ އަންނަނީ ޤާނޫނު ނުކުންނަކަށް ނުޖެހޭނެކަމުގެ. އެ ކޮމިޓީން ނޫން ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކެއް ހިނގަނީ. އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު އިދާރީ ބާރު ޤާނޫނު ހަރަކާތްތެރިވާ ޖަމާޢަތެއް ބާރު ޤާނޫނު އެޖެންޑާގެ ކޮމިޓީ ހަމަކަށްނުޖެހޭ. އެހެންނަމަވެސް

ދިވެހިރާއްޖޭގައި އެއްވެސް ކޮމިޓީގެ މިހާރު ބަންޑާރަ ނައިބު ވަކި ބޭފުޅެއް އެ މިހާރު ބަންޑާރަ ނައިބު ހިނގާ ވަކި ވިޔަފާރީ ވަޒީފާއަށް ވާ

ބަލާނަމަ ވިއްސަ ބައެއް ކަޅުވަރުގެ ބާރު ހިއްސާކުރަނީ ހަމަ ހަދާނަށް. ވީމާ މީސްމީޑިއާ ފުރިހަމަ ޢާއިލީ ބަޔާންކުރި މިހެން ވާހަކަ ދެއްކެވީ، އަޅުގަނޑު ވަކި ފަރާތަކުން ނިޔާފުރުއްވާ އެކަމާ ވަޒީފާގެ ގޮތުގައި؛ ހަމަ ވަރަށް ބޮޑަށް ދެވުނީ މި ދަންނަވަނީ.

އެހެންވީމާ، ކަރަންޓު ނެތް ފުރިޔަބޮޑު ޖުމްލަ ނުވަތަ ފިނިފެނުގެ ވަރުގަދަ ބޭނުމަކީ ބައެއް ބައްޓަންކޮށް ކުރިއަށްދާ މިދިޔަ ޖަލްސާ ބޭރު އަދިން އަސާސީ މަޤާމު ބޭފުޅުން ބަދަލުކުރަމުން ގެންދާ އެއްކަލަ މަސައްކަތް ނިމި. އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށް ދިޔަރާސާކޮށްފައި މި ބިލު ހިނގި. މިއަދު އަޅުގަނޑު މިދާނެ ބޭނުމަކީ؛ އަޅުގަނޑު ވަރަށް ހިތާމަ ޝަރުޢީ އަސާސަކީ، ގެނބިގެން ހުރި ބޮޑުވުން އެއްބާރުލުންދިނުމަށް ބޭނުން. އެމް.ޑީ.ޕީ އަށް މިއަދު މި ޤަރާރު 39 ވޯޓު ހިނގައިފި. އެކަމަކު އަޅުގަނޑު ބޭނުން ނުވާ މިއަދު 39 ވޯޓު އެމް.ޑީ.ޕީން ދޭކަށް. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގައި މިހާރު ދިވެހި ވަރަށް ހިފޭ. އެ މިހާރު ބާރުވާ ޤަރާރަށް ގެންދިޔުމަށް ޖަވާބު ބާރުވާ އަސާސީ ޤާނޫނުގެ ޖަވާބު މި ބިލު މިޔަރު ކަންތައްތަކެއް ހުށަހަޅާ ބާރުވެރިވެއްޖެ. އަޅުގަނޑު ބިލުގެ ޤަރާރުގެ ކަމަށް މިހާރު؛ އަޅުގަނޑު މި ސީދާ ބިލުގެ ޤާނޫނީ ގޮތުން ޖަނަރަލް ހިނގައިދިޔައިރު ބަލައިގަނެ ދެކެނީ ބައިވެރިވާ އެއީ މިހެން. ދިރިހުރި ޖަމާޢަތް ކުރިއަރުވައި އެޑްމިނިސްޓްރޭޓިވް އިދާރީގައި އެއީ މިހެން. ބަޔަކު ޤަވާޢިދުން އެތެރެކުރުމާ އަޅައި، ޚަރަދު ގޮތުގައި ބާރުގައި އެއީ މިހެން. މި ބިލުގެ ޤާނޫނީ ބާރުގައި ބަލައި. ގާތްގަނޑު އަށް އަސާސީ ބިލުގެ ޤަރާރުގައި ތަފާތު އޮންނަނީ. އެހެން އެ ބާރުލިބުން ބާރުން އަނިޔާއެއް ހުށަހެޅުމަށް، ބާރުން ޤަރާރުގެ ހަރުކަށި ގޮތުގެ މިހަދަ ފާސް ކަންތައްތަކަށް އެގޮތުގެ. ބިލުގެ ޤާނޫނީ ހަވާލާ މިހެނގެ ޖަވާބު ހިއްސާ ހިނގަން ގޮތުގެ ބައިވެރިވާ އޮފީސް ޒިންމާދާރީވެފައި ބޮ ބަރަބަރު ހުރޭގެ. ވިދާޅުވެ އެ ބައިވެރިބާ. ޤަޟިއްޔާގެ ބާރުގެކަން ބާރުގެ ގުޅުން މިހެން؛ ދަނީ އިތުރުކުރަމުން މި ބޫޒުނުގެ ފުޅާގޮތެއް ގުޅިފައިވާކަން، 16 އަހަރުގެ ހުރެވޭ 2 އަހަރުން ހުރިން؛ 14 އަހަރުގެ 2 އަހަރުން ހުރިން ގެންގޮސް އެ ހުރިން ބައިވެރިވުމަށް ވިދާ ސީދާ ބިލުގެ

ތަންފީޒުކުރާ މީހުންގެ ޖަލުގެ. މި ތަނުގައި އެ މައްސަލަ އެ އޮތީ ބަލާފަ. މި މަޖިލީހަށް ހުށަހެޅިފައި ހުރި މައްސަލަ. އެހެންވެގެން އަޅުގަނޑުމެން ޖަލުތައް ގިންތިކޮށް، ވަކިކުރީ. ކީއްކުރަން ކުރާ ކަމެއްތޯ މީ. ބޭނުންވަނީ މީހުންނަށް އަނިޔާކުރަން. މިއަދު އެ ފެންނަނީ އެ ކަންތައް. ވައްޓަފާޅިޔާނުން ސަރުކާރު އެކަން ހަމަޖެހޭ. މި ބަންނަވައިފި ވަޢުދުވެފައިވާ މީހުންގެ ވާހަކަ. މި ރާއްޖޭގައި އެންމެ ބާރުގަދަ...

(ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު)

ރިޔާސަތުންވާހަކަދެއްކުން:

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، މިހާރު ވަނީ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ކަނޑައެޅިފައިވާ ވަގުތު ހަމަވެފި. އަދި ހަމަ އެހެންމެ އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން ބޭނުންވޭ އެމް.ޑީ.ޕީ އަށް މިހާރު ބާކީ އޮތީ ހަމަ އެންމެ މިނެޓެއް. އެހެންކަމުން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު 5 މިނިޓު ވާހަކަދެއްކެވުމަށް ވަނީ. އެހެންކަމުން ވަގުތު ހަމަވެއްޖެ ވާހަކަ ދަންނަވާލީ. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ހަނދާންކޮށްދިނުން އެދެމޭ. އަދިވެސް އެބަ އޮތް އެމް.ޑީ.ޕީން ވާހަކަދެއްކެވުމަށް 6 ބޭފުޅުން އެދިވަޑައިގަންނަވާފި. އެހެންނަމަވެސް އަޅުގަނޑު ލިސްޓުގައި އެންމެ މިނިޓަކަން ފުރުޞަތުއެއްކޮށް އަންނަނީ. އަޅުގަނޑުމެންގެ ލިސްޓުގައި އެންމެ ފުރަތަމަ މި އޮތީ މާފަންނު އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިމްތިޔާޒު ފަހުމީ. އެހެންކަމުން އިމްތިޔާޒު ފަހުމީ އަށް އަޅުގަނޑު މި ފުރުޞަތު އަރުވަން. 1 މިނެޓް.

މާފަންނު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިމްތިޔާޒު ފަހުމީ ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޖަލުތަކާއި ފުލުހުގެ ބިލަކީ އެމް.ޑީ.ޕީ ސަރުކާރުގައި ޢަދާލަތު އެމް.ޑީ.ޕީން ހުށަހެޅި ބިލެއް. މި ބިލު ހުށަހަޅަންޖެހުނު ސަބަބަކީ ޖަލުތަކާއި ފުލުހުގެ ނިޒާމް ގާއިމުކުރުމުން. އަޅުގަނޑު މި ދަނޑިވަޅުގައި ޖަލުތަކާއި ފުލުހުގެ ބިލުގެ ވާހަކަ ދައްކާއިރުގައި މި މަޖިލީހުގެ މެދު ހެންވޭރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މިހާރު ވެސް ޖަލުގައި ހައްޔަރުކުރެވިފައި ވަނީ. ރައްޔިތުންގެ ބަސް އިއްވުން މިހާރު ވަނީ އެ ބާކީ އަށް މަޖުބޫރުކުރެވިފައިވާތީ. އެހެންވީމާ، މި ހިނދުން މިހިނދަށް އެ ބިލުގާ ދުލުކޮށްދުކަން އަޅުގަނޑު މި ބައިވެރިވާ ސަރުކާރަށް ގޮވާލަން. ހަމަ އެއާއެކުގައި ހާދަހާ ސުނުން އަނެއް ދުވަހަކީ ބައިނަލްއަޤްވާމީ ދުވަހެއް. އަޅުގަނޑުމެންގެ ޤާނޫނުގެ އެހީއެއް ދަރިވަރުންގެ ބިލަކުދީއް ކުރެވިފައި އަދި ޖުރިސްޑިކްޝަން ކުރެވިފައި އަދި އެމްޑީޕީން ހިންގަމުންދާ ކުރެވިފައި ސިފާ ދުރައްކަށް ފުރަޅު މި ވަރުގަދަ ވަށާ ޖަލުގެ. އެ ބާވާ ޖުރުމު ޖަލުތައް ވަގުތު ދަޢުވާކުރާ އަޅުގަނޑު ޙާލަތު. އަދި ހަމައެކަނި ސިޔާސީ ޙަރަކާތްތަކުގައި ވޮޓުދޭ ބައްޔާ ހުޅުވާލާ ބާކީ އެއްޗެހިވެސް އަނިޔާވެރި ޙަރަކާތް

ހައްޔަރުކޮށްފައިވާ ހުރިހާ އަންހެން އަދި ފިރިހެން ހުރިހާ ބޭފުޅުން ވަގުތުން ވަގުތަށް މި ބަޣާވާތުގެ ސަރުކާރުން ދޫކޮށްލުމަށް އަޅުގަނޑު ގޮވާލަން. 5% ލިބިފައިވާ ބަޣާވާތުގެ ސަރުކާރަކަށް އެއްވެސް ހައްޤެއް ނޯންނާނެ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންގެ މައްޗަށް ބަސްބުނުމަށް. އަދި ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުން ފާސްކުރާ ބިލުތައް އަނބުރާ ގޮނުވާލުމުގެ އެއްވެސް ހައްޤެއް ނޯންނާނެ. އެހެންވީމާ، އެކަން ވަގުތުން ވަގުތަށް ހުއްޓާލުމަށް އަޅުގަނޑު ބަޣާވާތުގެ ސަރުކާރަށް ގޮވާލަން. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުންވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ، އަޅުގަނޑުމެން ކުރިމަތީގައި މި ވާ މައްސަލަ އަށް ވާހަކަދެއްކެވުމަށް ބަހައި [illegible] [illegible] މެންބަރުންގެ ތެރޭން މި ވަގުތު [illegible] ވަޑައިގެން ތިއްބެވި [illegible] މެންބަރުންނަށް ފުރުސަތުއަރުވައި ނިމުނީ. އެހެންކަމުން އަދި [illegible] އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން ބޭނުން އެމް.ޑީ.ޕީ އަށް މިހާރު ކަނޑައެޅިފައިވާ ވަގުތު ވަނީ ހަމަވެފަ. ދެން އެހެން ޕާޓީތަކުން [illegible] [illegible] [illegible] ވަޑައިގެންނެވި [illegible] ހުރިހާ މެންބަރުންނަށް ވަނީ ފުރުސަތުއަރުވައިފި. [illegible] އަޅުގަނޑު [illegible] މި ވާ މައްސަލަ [illegible] މިހާރު [illegible] ނަގަންޖެހޭ ވޯޓު [illegible]. މިހާރު ވަނީ ބަހުސްގެ މަރުޙަލާގެ ތެރޭގައި އެބަ އޮތް ދެ ހުށަހެޅުން [illegible]. [illegible] ހުށަހެޅުންތަކާ، އަދި މައްސަލަ އަށް [illegible] [illegible] މިހިސާބުން އަޅުގަނޑު އެޖެންޑާގައި ކަނޑައެޅިފައިވާ؛ މި މައްސަލަ އަށް ބަހުސްކުރުމަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ ވަގުތު ހަމަވެގެންދިޔައީ ކަމުގައި ދަންނަވަން.

7. މަޖިލީހަށް ތަޢާރުފުކުރަންޖެހޭ ބިލާއި ޤާނޫނު

ރިޔާސަތުންވާހަކަދެއްކެވުން:

ދެން އަޅުގަނޑު މި އެނބުރިގެން މިއަދުގެ އެޖެންޑާ އަށް. އެޖެންޑާ ނަންބަރު 7ގައި މި އޮތީ މަޖިލީހަށް ތަޢާރުފުކުރަންޖެހޭ ބިލާއި ޤާނޫނު.

-7.1 އެޖެންޑާ 7.1 ގައި މި އޮތީ [illegible] ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/2000 އާއިލާ ޤާނޫނަށް އިސްލާހުގެނައުމުގެ ބިލު ފުރަތަމަ ކިޔުން އިއްވުން. ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/2000، އާއިލާ ޤާނޫނަށް އިސްލާހުގެނައުމުގެ ބިލު.

7.2- އާދެ، ދެން މި އޮތީ 7.2 އަށް ހުށަހެޅިފައި މި އޮތީ ވައިކަރަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙަޖީ ޙާރިޘު ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ފަތުރުވެރިކަން ބޮޑުތުރުކަން ގޮވާލުން މަސާލިޙުގެ ބިލުގެ ފުރަތަމަ ކިޔުން އިއްވުން. ފަތުރުވެރިކަން ބޮޑުތުރުކަން ގޮވައިލާގޮވާލުން މަސާލިޙުގެ ބިލު.

8. ކުރިން ބަޔާންކުރެވިފައިވާ ބިލުތަކުގެ ކުރެއް އިސްތިމްރާރުކުރުން

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ، މި ރިޔާސަތުން ދެން އޮތީ އެޖެންޑާގެ ނަންބަރު 8. 8 ގައި މި އޮތީ ކުރިން ބަޔާންކުރެވިފައިވާ ބިލުތަކުގެ ކުރެއް އިސްތިމްރާރުކުރުން. އެފަދަ ކަމެއް މިއަދަކު ނެތް.

9. އިބްތިދާއީ ބަހުސް

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ދެން އަޅުގަނޑު ދާނީ މި ޖަދުވަލު އެޖެންޑާ އައިޓަމް ނަންބަރު 9 އަށް. 9 ގައި މި އޮތީ އިބްތިދާއީ ބަހުސް. 9.1 ގައި ހުށަހެޅިފައި މި ވަނީ ކުޑަހުވަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު އާދަމް ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 231 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަދި (ނ) އަށް އިސްލާހުގެނައުމުގެ ބިލު. މި ބިލުގެ ފުރަތަމަ ކިޔުން އިއްވާފައި ވަނީ 5 އޮގަސްޓު 2013 ގައި ބޭއްވުނު 2013 ވަނަ އަހަރުގެ ދެވަނަ ދައުރުގެ 17 ވަނަ ޖަލްސާގައި. މި ބިލު މަޖިލީހަށް ހުށަހަޅުއްވައިދެއްވީ ކުޑަހުވަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު އާދަމް. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ބޭނުންފުޅު ނަމަ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުގެ ވާހަކަފުޅު ދެއްކެވުމަށް ފުރުޞަތު ދެވޭނެ. އަދި ހަމައެއާއެކު ބިލު ހުށަހެޅުއްވި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް ވަގުތު ބޭނުންކުރެއްވިދާނެ. އެހެންވީމާ، މިހާރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް.

ކުޑަހުވަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު އާދަމް ވާހަކަދައްކަވަމުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ، ޤާނޫނުއަސާސީގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިދާރީ ދާއިރާތައް ހިންގާނީ ލާމަރުކަޒީ އުސޫލުން ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައި ވުމުން، ޤާނޫނުއަސާސީގެ މި ދުސްތޫރުގެ 230 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ލާމަރުކަޒީ އުސޫލުން އިދާރީ ދާއިރާތައް ހިންގުމަށް ޓަކައި ޤާނޫނެއް ކަނޑައެޅިފައިވާ ގޮތުގެ މަތިން

ކައުންސިލުތަކާއި މަޤާމުތައް އުފެއްދުމުގެ ބާރު ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އަށް ލިބިގެންވާ ވާހަކަ. އާދެ، މި ޤާނޫނު އަޅުގަނޑުމެން މި މަޖިލީހުން ފާސްކުރި ފަހުން ވަރަށް ގިނަ އިސްލާހުތަކާއި ހުށަހެޅިގެންދާ ޤާނޫނަކަށް ވިޔަސް، މި ޤާނޫނު އެއްކޮށް ފުރިހަމަވެގެންދިޔައީ ނުވަތަ އެއްކޮށް ބަލައި ދިރާސާކުރުމަށްފަހު މިކަމުން އެންމެ [illegible] ރައްޔިތުންނަށް ލިބޭނެ ގޮތަށް ފެށިގެންދިޔައީ ހަމަގައިމު ވެސް މިއަދު ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހުރިހާ ރައްޔިތުން ވެސް ވަރަށް ބޮޑަށް ބޭނުންވާ ކަމެއް. އެހެންކަމުން އަޅުގަނޑަށް އެންމެ ބޮޑު މި ކަމުގައި ރައްޔިތުންގެ ކަންބޮޑުވުން ހުރި ކަންތައްތަކުގެ ތެރޭގައި ޤާނޫނުއަސާސީގައި ވަނީ ގޮތަށް ބަޔާންކޮށްފައި ހުރުމުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް [illegible] [illegible] އެކިއެކި [illegible] [illegible] އަދި ހަމަ މި ކަމުގައި [illegible] [illegible] ކައުންސިލުތަކުގެ [illegible] ވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވަނީ ފާހަގަކޮށްފައި. އާދެ، [illegible] މި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ވެސް ގިނަ މެންބަރުން ވަނީ އެކަން [illegible] ފާހަގަކޮށްދެއްވާފަ. އެހެންކަމުން އަޅުގަނޑު ޤާނޫނުއަސާސީ އަށް މި ހުށަހަޅާ އިސްލާހަކީ އެ އިސްލާހުގެ ސަބަބުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހުރިހާ ރައްޔިތުންނަށް ވެސް އަދި މި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުންނަށް ވެސް [illegible] [illegible] [illegible]، އަދި ޤާނޫނުގެ [illegible] [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑުމެންނަށް [illegible] [illegible] އެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑު މި ހުށަހަޅަނީ. އެކަމަކު ވެސް އަޅުގަނޑު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މަސައްކަތްކުރަނީ. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 230 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން އުފެދި ހިނގަމުންދާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިދާރީ ދާއިރާތައް ލާމަރުކަޒީ އުސޫލުން ހިންގުމުގެ ނިޒާމަކީ ރައްޔިތުންނަށް ފުރުޞަތު [illegible] [illegible]، ރައްޔިތުންނަށް [illegible]، އަދި ނަތީޖާ [illegible] [illegible] [illegible] ޤާއިމުކުރެވިފައިވާ ނިޒާމަކަށް [illegible] ހިނދު، އެ ނިޒާމަކީ ރައްޔިތުންގެ ބައިވެރިވުމުގެ ފުރުޞަތު [illegible] [illegible] ނިޒާމަކަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކަމުގައި ދެކެން. [illegible] [illegible] ޤާއިމުކުރުމާއި ރައްޔިތުންގެ ހިއްސާ އޮންނަ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެ ނިޒާމު ބައްޓަންކުރުމަށް [illegible] ކައުންސިލުތަކާއި އިދާރީ [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ފާސްކުރި [illegible] އެ [illegible] ކުރިން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޤާނޫނުއަސާސީ އަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ހިނދު، އިދާރީ ދާއިރާގައި ހިންގުމުގެ [illegible] [illegible] ކައުންސިލުތަކުގެ [illegible] [illegible] ކައުންސިލަރުން އެ ކައުންސިލުތަކާއި [illegible] މެންބަރުންގެ ސިއްރު ވޯޓުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އުސޫލުތަކަށް ބަލާއިރު އެންމެ ޑިމޮކްރެޓިކް [illegible] [illegible] ހިނދު، އެ ކައުންސިލުތަކުގެ ކައުންސިލަރުން ރައްޔިތުންގެ ސިއްރު؛ ކައުންސިލުގެ ކައުންސިލަރުން ރައްޔިތުންގެ ސިއްރު ވޯޓުން އިންތިޚާބުކުރާއިރު، ކައުންސިލަރުން ރައްޔިތުންގެ ވޯޓުން އިންތިޚާބުކުރާއިރު ރައްޔިތުންގެ ސީދާ ވޯޓުން ކައުންސިލުތަކުގެ ރައީސާއި

ނައިބު ރައީސް އިންތިޚާބުކުރުމަށް ރައްޔިތުންގެ ބައިވެރިވުމާ އެކު އެކުލަވައިލެވުނު އެންމެ ފުރިހަމަ ކައުންސިލެއް ޤާއިމުކުރެވުނު ގޮތަކަށް، އަދި ހަމަހަމަކޮށް އެ ކައުންސިލުތަކުގެ އުމުރު ޤާނޫނުއަސާސީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އުމުރަށް ވުރެ ބޮޑަށް އެކަމާ ގުޅޭ ޤާނޫނުއަސާސީގައި ތަފްސީލުކޮށް ގޮތަށް ކަނޑައެޅި، ހުށަހެޅި އިސްލާހުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އެއްގޮތަށް މި ތިރީގައިއެވާ ގޮތުގެ މަތިން އަދުލުއިންސާފު މި އިސްލާހު ބިލުގައި ހިމެނިފައިވާނެ. އާދެ! އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވެސް ހަމަ ހުރިހާ އެންމެންނަށް ވެސް އެބަ ފާހަގަކުރެވޭ ކައުންސިލުގެ އުމުރު 3 އަހަރުދުވަސް ހަމަވުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބަ ދަތިތަކާ ކުރިމަތިވާކަން. އެކަމަށް ޤާބިލު ބޭފުޅުން އަހުލުވެރިކަމާއި އުޖޫރަވެރިވާކަން. އަޅުގަނޑު ދެކޭ ޤާނޫނުއަސާސީ އަށް ހަމަ މި ދެންނެވި 231 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އަށް އިސްލާހެއް ހުށަހެޅިން. އެ އިސްލާހަށް 40 ވޯޓު ލިބިގެންދިޔަ. އެ އިސްލާހަށް، 52 ވޯޓު ނުލިބިއްޔާ މި މަޖިލީހުން ފާސްކުރެވޭކަށް އިސްލާހެއް ނުވޭ. އެހެންވީމާ، މިހާރު އަޅުގަނޑުގެ މައިގަނޑު ނުކުތާ އަކީ، މައިގަނޑު ބޭނުމަކީ މި ޤާނޫނުއަސާސީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 231 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ) އާއި (ނ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ވަރަކަ ޤާނޫނުގެ ތިރީއަރު ގަނޑަށް. އަދި ޤާނޫނުގެ ތިރީއަރު މިކަން ގަނޑުއަޅުވާލުން އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް އަޅުގަނޑުމެންގެ މި ޤައުމުގެ ހާލަތު އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުންވާނީ ގޮތަކަށް ބައްޓަންކުރުމަކަށް އުނދަގޫވެއް ވެސް ނޫޅޭ. އެހެންނަމަވެސް އުމުރުގެ ފަރާތަ އާއި ރައީސާއި ނައިބު ރައީސުން ރާވާ ފަރާތަ ޤާނޫނުއަސާސީގައި ބަޔާންކުރެވިފައި އޮތީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބަ ދަތިތަކާ ކުރިމަތިވޭ. ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިންތިޚާބުކުރާ ހުރިހާ މަޤާމުތަކެއްގެ އުމުރަކީ 5 އަހަރުކަމުގައި އަޅުގަނޑުމެން އެބަ ފާހަގަކުރަންޖެހޭ. ކައުންސިލުގެ އުމުރަކީ 5 އަހަރު ކަމަށް ހަދަން އަޅުގަނޑުމެން ކުރި މަސައްކަތް ވަނީ މި މަޖިލީހުން ބަލައިނުގަނެ. އެހެންވީމާ، މިހާރު މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން ފާސްކުރެވިގެން ޤާނޫނުގެ ތިރީގައި މި ބާއި ގެނައުމަކީ ހަމަގައިމު ވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް އޮތް ހަމަޖެހިފައިވާ ރިޢާޔަތްކުރަން އަޅުގަނޑުމެން 5 އަހަރު ހައްލުކުރަނީ، އަދި 6 އަހަރު، އަދި އެއަށްފަހު ވީނަ މުއްދަތު ވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދަތިވާނެ. އެހެންވީމާ، މި ކަމަކީ ރައްޔިތުންނަށް ފުރިހަމަ އަށް ޚިދުމަތްދިނުމަށް ޖަވާބު ޤާނޫނުއަސާސީގެ ބާބުގެ މަސްވަރާގައި ކަސަރަކާއި، އެ ބާބުގެ ފުރިހަމަ [illegible] ރައްޔިތުންނަށް ޚިދުމަތްދިނުން ކަމަށް ވަނީ ކަމަށް [illegible] އަޅުގަނޑުމެން [illegible] ދެކެނީ. [illegible] އަޅުގަނޑުމެން މި [illegible] ބޭފުޅުން ވެސް އެބަ ވާހަކަދައްކަވާ އިދިކޮޅު ދައުރުތަކުގައި [illegible] ޤާނޫނުގެ ދަށުން އިންތިޚާބުކުރެވޭ ކައުންސިލްތަކުގެ ވާހަކަ. އަޅުގަނޑު ވެސް ޔަގީންކުރަން، މަސައްކަތްތަކެއް އެބަ ހުރި. ދަތި އުނދަގޫތަކެއް ވެސް އެބަ ހުރި. އަދި އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެ ކައުންސިލްތަކުން އަޅުގަނޑުމެން އުއްމީދުކުރާ ކަންތައްތަކެއް ވެސް ވެފައި ނުވޭކަން އަޅުގަނޑުމެން ފާހަގަކުރަން. އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ފާހަގަކުރަން އެ ކައުންސިލްތަކަށް [illegible] ކަމަށް އެކަން ކުރެވޭނެ [illegible] ނުވަތަ ގޮތްތަކުން އަޅުގަނޑުމެން މި މަޖިލީހުން ނުވަތަ

ސަރުކާރުން ކަނޑައަޅައިދިނުމާ ކަމަށް ވަނީވެސް އެ ކައުންސިލުތަކަށް ވެސް އެކަމުގައި ނުކުރެވޭނެ. ހަމައެކަނި ވެގެން ދިހަ ގޮތަކީ ދައުލަތުގެ މާލިއްޔަތަށް އިތުރު ޚަރަދުތަކާއި ބާރުވެގެންދިޔައެވެ. އިތުރު އެއްވަސް ނަތީޖާއެއް އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް، 3 މިލިއަން ރުފިޔާ ޚަރަދުގައި ވެސް 5 ކައުންސިލް މެންބަރުން ހިމެނޭގޮތުގައި. މިގޮތަށް ޤާނޫނުއަސާސީ މި އިސްލާހުގެނެވުނުއިރުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކައުންސިލުތަކެއް މަދުކުރުމާ، އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކައުންސިލުތަކުގެ އުމުރު މަސައްކަތާ، މި ކަންކަމުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވަރަށް ބޮޑު ދަތިކަމެއް ފެނިގެންދަނީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން މި މަޖިލީހުން ހެން ޤާނޫނުގައި ވާނޫނީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ބަހުސްތަކުގެ މަޖިލީހުގެ ޝަރުތު ޤާނޫނުއަސާސީގައި އަޅުގަނޑުމެން ބަޖެޓުތަކުން ގޮތަކަށް ބޮޑުވާ އަޅުގަނޑުމެންގެ ޝަރުތު އެކަނި ބާރުހިންގާ އުސޫލުތަކުންނެއް ނޫން. އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު ޤަބޫލުކުރަންޖެހޭ ފުރަތަމަ އުސޫލުން އިދާރީ ދާއިރާތަކަށް ހިންގުމަށް ބަޔައި އުސޫލުތަކާއިގެން ޤާނޫނުގައި ކައުންސިލުތަކުގެ ޝަރުތު ވެސް ބާރުވެރިކޮށްދިނުމަށް ވަނީ ވަރަށް ނިކަމެތި ގޮތަކަށެވެ. އެހެންކަމުން، މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން މި ފެންނަނީ ބޮޑެތިބަޔަކަށް ނުވާ މެދުވެރިކަމުގައި ކޯޓު މިހާރު ވެސް މަޖިލީހުގައި އެއްވެސް ހަމައެއް ނުވެއެވެ. އެހެންވީމާ، މިހެން ކަހަލަ ކަންކަމަކީ އަޅުގަނޑުމެން މި މަޖިލީހުން ޤާނޫނު ޤާނޫނުތަކުގައި އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށް ބޮޑަށް ކަންކަމެއް ކަންތައްތަކެވެ. ބައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުން އިސްލާހުކުރުމުގެ ބައިބަޔާއި ކަނޑައެޅިފައިވާ ކުރެއް ކުރި މިހެން ކަމަށް ވިސްނާލެވުނީ މި މަޖިލީހުގައި ތިބޭ ގޮތަށް މި ޤާނޫނުއަސާސީ ބައިބަޔަށްވެގެން ވެސް. އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލީ މިއީ ތަފާތުގައި ހުށަހެޅުނު ގޮތަކަށް. އެހެންވީމާ، ބަޔަކަށްދިނުމުގެ ހުރިހާ ފަރާތްތަކެއް ކައުންސިލުތަކާއި ބާރުތަކަށް ބަޔަކު އެއްފަދަ ދިނުން ބަދަލުތަކުގައި ހަމަހަމަ ބޭނުންތަކުގެ ބާރުތަކަށް ކައުންސިލް ވެސް އެ ބޮޑަށް މާލިއްޔަތު ބޭނުންކުރާ ހުށަހަޅާފައި ހަމައެކަނި ހުއްޓުވުމަކީ ކައިރީގައި ދުވަސް. ސަރުކާރުން ވަރަށް ގޮތްތަކެއް ހުރި. މަޖިލީހު ގޮތެއްގައި ހުރި. އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލީ މިއީ އަޅުގަނޑުމެން ހިމަނާފައިވާ ކަލޭ. އެހެންނަމަވެސް ހިމަނުއްވާނެ ދުވަސް އަޅުގަނޑުމެންގެ ބައިވެރިވުން ނުވެ. ބައިވެރިވުމުގެ ރައީސް ދިވެހި ބަޔަކު ބާރުލިބިފައިވާ، ހަމަ އެކަމަކު އަޅުގަނޑު މިއަދު ހިމަނާލާ އެކު ޤާނޫނުތަކުން އަޅުގަނޑު ވެސް އަ ދާއިރާ އަކަތަ ނިސްބަތުން ހަމަ ޖެހިފައިވާކަން، މިގޮތަށް ގޮތް އެއްވެސް ބާރުތަކެއް ވެސް ބަދަލުގައި ބާރުލިބޭ ހަމަ ސިޔާސީ ފިކުރު ތަފާތު ބާރުތަކަކާއި ކަނޑައެޅިގެން ހަމަ މަހާލިބިއްޔާ، ހިމަނާލާ ބައިގެ ދާއިރާއަން ބަރިކަމެއް ވަނީ ހިމަނައިދިން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލީ މި ހުށަހަޅުއްވާ އަޅުގަނޑުމެން މި ގޮތުގެ ޤާނޫނުކުރުން އަޅުގަނޑުމެން ބައިގާނުނިޔަލަ ކައުންސިލްތަކާއި. ވަރަކުއްގައި ވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް އިތުރު ކަނޑައަޅާ ހުކުމްވެރިވާ ވާހަކަ ނޫން. އެހެންވީމާ، މި އިސްލާހަށް ދެންނެވި އުސޫލުން އަޅުގަނޑު ހުރިހާ ކައުންސިލްތަކުން މަޖިލީހު މި އިދާރީ ދާއިރާތައް ތަމްސީލުކުރާ ހިމެނޭ ޤާނޫނުގެ އުސޫލުން ޤާނޫނުއަސާސީގެ

231 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)ގައި ކައުންސިލުގެ ރައީސާއި ނައިބު ރައީސްގެ ފަރާތާ އަދި (ނ) ގައި ބާރުތަކާ އުމުރުގެ ވަގުތު ޤާނޫނުގެ ދާއިރާގެ ހިސާބުތަކުގައި މި އިންތިޚާބުތަކަށް މަޖިލީހުގެ ހުރިހާ މެންބަރުންގެ ފަރާތުން އަޅުގަނޑު

ނުހަނު އިޚްތިޞާޞްތެރިކަމާ އެކުގައި އުޅޭ ކަމެއް ކަމަށް ވާތީވެ އަޅުގަނޑު ހަމަ މި އިސްލާހު މި ހުށަހަޅަނީ. އެހެންވީމާ، މި އިސްލާހަށް ހަމަ އިތުރު ފުރިހަމަކަމެއް މި މަޖިލީހާގައި ގެނެވޭނެ ކަމަށް ޤަބޫލުކުރައްވާ ނަމަ، އިސްލާހު ބަލައިގަން، ކޮމިޓީ މަޖިލީހާގައި އެ ފުރިހަމަކަން ގެނެސްދެއްވައި، މި އިސްލާހު ފާސްކޮށްދެއްވުމަށް އަޅުގަނޑު ވަރަށް ބޮޑަށް އެދޭ ކަމެއް ކަމުގައި ދަންނަވާލަން. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މިހާރިސާބުން އަޅުގަނޑު މި ބިލުގެ ބަހުސް މަރުޙަލާ ކުރިއަށް ގެންދަން ފަށާނަން. އެހެންކަމުން، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންގެ އެދިވަޑައިގަންނަވާ ތަރުތީބުން އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތުއަރުވަމުން ގެންދާނަން ވާހަކަ ދައްކަވަން. މިހާރު އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ތޮއްޑޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަލީ ވަޙީދަށް މި ބިލަށް ވާހަކަދެއްކެވުމަށް.

ތޮއްޑޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ ވަޙީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު އެންމެ ފުރަތަމަ ވެސް އާ ދައުރުގެ މަރުޙަބާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސަށާ އަދި މަޖިލީހުގެ މެންބަރުންނަށް ދަންނަވަން. އެންމެ ފުރަތަމަ އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން ބޭނުންވަނީ ޤާނޫނުއަސާސީ އަށް މިފަދަ އިސްލާހުތަކެއް ގެންނާކަށް އަޅުގަނޑުމެން ތާއީދެއް ނުކުރަމޭ. ޤާނޫނުއަސާސީ އަށް ގެންނަ އިސްލާހުތައް ގެންނަންޖެހޭނީ ދިވެހިރާއްޖޭގައި ސިޔާސީ ޖިހަތްތަކުގެ މެދުގައި މަޝްވަރާކޮށްގެން، އެކަމުގެ ބޮޑު ތަނަވަސް [illegible] އިސްލާހުތައް ފާސްކުރަން މަޖިލީހުގައި ބޭނުންވާ ވޯޓު އަދަދު. [illegible]

ދެންނެވީ. ޤާނޫނުއަސާސީގެ ކިތައް މާއްދާއިންތޯ ނުކުމެގެން ރާއްޖޭގެ މުއައްސަސާތައް އެ ދަނީ. 21 ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ދެވަނަ ބުރު ބާއްވަން ބުނި މާއްދާއާ ޚިލާފުވެއްޖެ. މި އޮކްޓޫބަރު މަހުގެ 10 ވަނަ ދުވަހު އަނެއް މާއްދާއާ ޚިލާފުވާނެ. ނޮވެމްބަރު މަހުގެ 11 ވަނަ ދުވަހު މުޅި ސިސްޓަމާ އަޅުގަނޑުމެން ޚިލާފުވެގެންދާނެ. މި ޙާލަތަށް އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ނުދެވޭނެ. އަޅުގަނޑުމެން ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންނަށް މިއަދު ވެސް ހަގީގަތް އަރުވަން ބޭނުންވަނީ ރިޔާސީ އިންތިޚާބުގެ ވޯޓުލުން ނޮވެމްބަރު މަހުގެ 11 ވަނަ ދުވަހުގެ ކުރިން ބާއްވާ އިންތިޤާލުކުރެއްވުމާ [illegible] ރައީސް މުޙައްމަދު ވަޙީދާއި ރައީސް ނަޝީދު ބައްދަލުކުރެއްވި އެ ބައްދަލުވުމާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނޮވެމްބަރު 11 ވަނަ ދުވަހު [illegible] [illegible]. އެއީ ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުން ބޭނުންވާ [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible]. އެއީ ކައުންސިލަރުންގެ [illegible] ނިޒާމުތަކުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އެއީ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]، ސާފު، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އެ [illegible] އެމް.ޑީ.ޕީގެ [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] އެ [illegible] [illegible] މާشاءالله [illegible] [illegible] [illegible]. އަޅުގަނޑުމެން މި [illegible] އެ [illegible] [illegible]. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ މި ދެއްވި ފުރުޞަތަށް.

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކޮށްލެއްވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. [illegible] ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް 30 މިނެޓުގެ ހުސްވަގުތުކޮޅެއް އަރުވާލަން. ދެން މަޖިލީހުގެ ޖަލްސާ ފަށާނީ 11 ޖަހާއިރު ކަމުގައި ދަންނަވަން.

[ހުސްވަގުތުކޮޅު: 10:30 އިން 11:00 އަށް]

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކޮށްލެއްވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. ހުސްވަގުތުކޮޅަށްފަހު ޖަލްސާ ކުރިއަށް ގެންދަން އަޅުގަނޑު މި ފަށަނީ. އެޖެންޑާ ނަންބަރު 9.1 އިބްތިދާއީ ބަހުސް. [illegible] ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު [illegible] ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 231 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އަދި (ނ) އަށް އިސްލާހުގެނައުމުގެ ބިލު. އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ މިލަންދޫ ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަލީ ރިޔާޒަށް.

މިލަންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަލީ ރިޔާޒް ވާހަކަދައްކަވަމުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ! ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީ އަށް އިސްލާހުގެނައުމަށް ބަލައި ކުޑަހުވަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު އާމިރު ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ އިސްލާހާ މެދުގައި ދަންނަވާލަން ބޭނުންވަނީ މި އިސްލާހަކީ ހަމަ އެއްގޮތަކަށްވެސް މި މަޖިލީހުން ފާސްވާންޖެހޭ އިސްލާހެއް ކަމަށް އަޅުގަނޑު ނުދެކެމެ. އެހެން ދަންނަވާލަންޖެހޭ ސަބަބަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިދާރީ ދާއިރާތައް ހިންގުމުގެ ޤަވާޢިދާއި ޤާނޫނު ހުރިގޮތުން އަދިއިރުގައި ހަނދުމަފުޅުރިއްޔާ އަޅުގަނޑު ހިތަށްއަރަނީ މި ދިވެހިރާއްޖޭގައި މިހާ އެންމެފަހުން ވެސް އުސޫލު އެ ޤާނޫނުގައި އޭރުގެ އެމް ސަރުކާރުން، އެލް.ޖީ.އޭގެ ސަރުކާރުން ފިޔަވައި އޮތީ ހަރަކާތްތެރިވާން. ކަންކަން ކުރުމަށް، ބާރުތައް ދިރިއުޅުމަށް، ލިބިގެންވާ އިސްތިޤުލާލާއި މަރުކަޒީ ބާރުތައް ހުރި ކައުންސިލްތަކަށް ޤާނޫނީ ބާރުދީފައިވާ ބައި ފަހަރު ތަފްސީލުން ޤާނޫނުން ގެނައުމަށްފަހު މި ޤަރާރުގައި މިހެން، އެކަމުގެ ގޮތުން ރާއްޖެތެރޭގެ ރައްޔިތުންނަށް ޚިދުމަތް ދޭން ކައުންސިލްތަކަށް ޤާނޫނު އެ ޤާނޫނުން މިސާލަކަށް ދިވެހިރާއްޖޭގައި ހަމައެކަނި ލިބިގެންވާ ހިމާޔަތް އެކަމަށް ހުރިހާ ބާރު ދޭން ޖެހޭ އަދި ކައުންސިލްތަކާއި ބޭނުންތައް ފެށުމަށް، އެ ކައުންސިލްތަކާއި ސިޓީ ކައުންސިލްގެ ކައުންސިލަރުން ވަކިކުރުމަށް. މިހާރު ފަސް މި ޤާނޫނުގައި އެބައުޅޭ ކައުންސިލްތަކުގެ ގޮތުގައި އިދާރީ ކައުންސިލްތަކުގެ ނަމުގައި ހަމައެކަނި މީހާ ހަމަ. އެ މިހުނިން ރައްޔިތުން ކައުންސިލްތަކުގެ ނަމުގައި މީހުން ހިނގާ ވޯޓު، ރައްޔިތުންނަށް ދޭން ކައުންސިލްތަކުގެ ބަޔަކު ރައްޔިތުން ވަކިކުރުމަށް އިންތިޚާބުކުރާނެ ހަމައެކަނި ރައްޔިތުން. ސަރުކާރުގެ ސެކްރެޓަރީ ބޭނުންކުރަމުން ދިމާވާ ހާލަތު އަދި އަލުން އެ ކައުންސިލްތަކާއި ވަކި ކައުންސިލް ސެކްރެޓަރިއެޓް ހުއްޓުވާލުމަށް. އިންތިޚާބު، އެ ކައުންސިލްތަކާއި ފަހަރެއްގައި ބާރު ހޯދުމަށް ގާނޫނު ހިންގުމަށް ފަރާތްތަކާއި އިންތިޚާބު ބަލާއިރު ސަރުކާރު ހިންގުމަށް، ކަމަށް ވިޔަސް ޖެހިލުން ހިނގާ ބާރު ދޭން ރައްޔިތުންނަށް ކުރިމަތިލެވޭ ކައުންސިލްގެ ގޮތުގައި ކައުންސިލް އެ އިންތިޚާބު ކުރެވޭ އެ ކައުންސިލްތަކާއި ގުޅޭ އެލް.ޖީ.އޭގެ ހުއްޓުމަކީ 5 އަހަރު ހޯދުމަށް އަޅުގަނޑުމެން މި ބާރުން އެ ކައުންސިލްތަކާއި ބާރުވެރިކުރުވަމުން. އިދާރީ ކައުންސިލްތަކާއި ބާރުވެރިކުރުވާން ޚިޔާލު ކައުންސިލް ކައުންސިލް ސަރުކާރު، ދިވެހިރާއްޖޭގެ މިހުން ދިރިއުޅޭ ކައުންސިލް ރަށްރަށް ކައުންސިލްތަކާއި އިތުރު ފައިސާތައް އަޅުގަނޑުމެން އެކަށީ ދަރުމަ. އެ ފައިސާ ދަރުމަވަންތަ ހަމައެކަނި ފައިސާއިން ރާއްޖޭގެ ބަޖެޓުން ބިލިއަނަށް ވަޔާ ބަޖެޓުގެ ބާރުން. އެ ފައިސާ ބަޖެޓްގެ ބަޖެޓް ބިޔަ އިންވެސްޓްމަންޓް ބަޖެޓް މަޤު ބައިނަލްއަޤްވާމީ އަމިއްލަ ފައިސާއެއް ބަޖެޓް ގަބޫލުކުރާ އިންވެސްޓްމަންޓްގެ ބަޖެޓް ސަރުކާރުގައި ބޭނުން، އެ ރައްޔިތުންގެ ރައްކާތެރިކަމަށް ކައުންސިލްތަކާއި ހިންގާ ކައުންސިލް ހިއްސާ ކުރުމަކީ. އެ ފަރާތްތަކުގެ، އެ ރައްކާތެރިކަމުގެ ބިލު ކައުންސިލްތަކާއި ގުޅުން ބޭނުންވާ ޒިންމާދާރު ދެމެހޭ. ކައުންސިލް ތަކުގެ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޚިދުމަތްދޭ އުސޫލުގެ ރިސޯސަސް ތަރައްޤީގެ ބޭނުމެއް ވެސް ވީ ދެއްތޯ ޕްރޮޖެކްޓްތަކަށް ހަވާލު، ބަރާބަރު ޤާނޫނީ ހިއްސާ ބަޖެޓް ޕްރޮޖެކްޓްތަކަށް ހަވާލު، ޑީޓީ ކައުންސިލް ހަވާލު، ކަންކަމުގައި ހިންގާ ރިސޯސް ވެސް ކައުންސިލަށް ދެމުން ކުރީގެ ހަވާލު. އެކަމަށް ދިޔަތާ ކައުންސިލަށް ރައީސް ކައުންސިލަށް ގޮވާ ހާލަތު. ކައުންސިލަށް ތަރައްޤީ މި ތަނުގައި، އެލް.ޖީ.އޭ ފަރާތުން. އިތުރުކުރުމަށް ބާރު ރައްޔިތުން ހަމަ، އެލް.ޖީ.އޭގެ

މުނިފޫހިފިލުވުމުގައި މި ފަހަރު ދިރުމުގައި އޭގެ ކޮންމެ ކައުންސިލެއް ބޭރުފޮށިކުރުވިދާނެ ބައެއް، ފައިސާ ހޯދުމަށް ބައެއް ކައުންސިލުތަކަށް ލާރި ހޯދައިދޭނެ. ލާރި ހޯދޭނެ ވަސީލަތްތަކެއް ޤާއިމުކުރަންވާނެ. އަޅުގަނޑުމެން ކިޔައިދެނީ އެދެނީ ހެއް. ބޮޑުކޮށް ކައުންސިލަށް ދޭ ފައިދާއަށް އިންވެސްޓްމަންޓް އަންނާނީ ދިވެހިންގެ އެންމެ ކުރިއަރާފައި ހުރި ޤައުމު ތިން ކަމެއް. އެ ޤައުމުތަކުގައި ނުވަތަ ދިވެހިންގެ ހުރި އެންމެ މުއްސަނދި މީހާ އައިސް އެ ފައިދާކުރުމަށް ހަދާނީ ކޮން ފުޓުބޯޅައިގެ ދިރިއުޅުން ކަމެއް ހިނގާތީ އެއްނޫން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ދެކެނީ މި ފުޓުބޯޅަޓީމަށް ހުރިހާ ފަރާތުން. ދިވެހި ރައްޔިތުން ބޭނުންވަނީ ފުޓުބޯޅަ ކުޅިވަރުގައި ބައިވެރިވުން ގަދަވެފައި. އެ ގަދަކަމާއި ހުނަރުވެރިކަމުގެ މައްޗަށް، ނަމަވެސް އެ ފުޓުބޯޅަބެހޭ ޙަޤީޤަތުގައި ބޭނުމީ އެމް.ޑީ.ޕީން ކުރާ މަސައްކަތްކުރަން ހުރަސްއެޅުމަކީ ބޭނުމެއް ކުރާ ބާރު އާދައިގެ ތަރައްޤީގައި ތަޢުލީމާއި ހިތްވަރު ޖިސްމު ބޮޑަށް އަނިޔާވެ ފުޓުބޯޅައިގެ ހުރި ވިސްނުން ކޮންމެ ތަނަކަށް މި ދިޔަ ފުރުސަތުދެވެން. އެ ފުރުސަތުދީ ޒުވާނުންނަށް ދިރިއުޅުމުގެ ތަޢުލީމު ކޮންޓްރޯލް އެއްވެސް ކަމެއް ނެތް، މުނިފޫހިފިލުވުން ނެތް. ބަޔާންކޮށްދޭން އޮތީ ދިރުމުގެ އެހީ ނޫން. ތަޢުލީމުގެ ކަރުދާހުން ފަހަރަށް ހަމަ ދިރިއުޅެ ނޫން. އެކަމަކު ފެންވަރު މި އަދި ހަމަ ރިޔާސީ އިންތިޚާބު ކުރިމަތިވީ، ރިޔާސީ ކެންޑިޑޭޓް މި. އެހެންނަމަވެސް، އެކަމާ މިހާރު ނުވާނެ. އިޤްތިޞާދީ މަސައްކަތް އާދަޔާ މިޒާޖު ކުރިމަތިވީ ވަކިން ފުރުސަތުތަކެއް ދިނުމަށް، ޖަމާޢަތްތައް ފުރުސަތުދީގެ ވަކިން ފުރުސަތުދީގެން ދިޔުމަށް، އެ ބޭފުޅުންގެ ފުރުސަތު ނުލިބޭ ނަމަވެސް؛ ނިންމާލީ ކޮންސަރވެޓިވް ދިވެހިރާއްޖޭގައި ކުރެވޭނެ އުސޫލެއް؟ ވަރަށް ސާފު ފުރުސަތެއް. ކޮންސަރވެޓިވް ދިވެހިރާއްޖޭގައި ކުރެވޭނެ އުސޫލެއް؟ މި ސަވާލު ތަރައްޤީވުމަށް ކުރަމުން އެ ފުރުސަތު ނިންމާލީ. އަޅުގަނޑުމެން އެބަ އެނގޭ ދިވެހިރާއްޖޭގައި ތިބި ޒުވާނުން ތަރައްޤީވުމަށް ވެސް އެބަ އެނގޭ ކުރެވޭނެ އުސޫލެއް ކޮން ހިއްސާކުރަން. ޤާނޫނުއަސާސީ ދީގެ އަނިޔާވެރި 30 އަހަރު، ޒުވާނުންގެ އަނިޔާވެރި 30 އަހަރުގެ ތެރޭގައި ވާނުވާ ޝާމިލު ސަބަބުތަކެއް ދިޔައި، ބޭފުޅާ ކައުންސިލް ގޮތް ދަސްކޮށްދިނުމަށް، ސަރުކާރު ޖަމާޢަތް ގޮތް ދަސްކޮށްދިނުމަށް، މި ހުރިހާ ކަންތައްތަކެއްގެ ގޮތް ދަސްކޮށްދިނުމަށް، އެ ހުރިހާ ކަމެއް ކުރާނެ ގޮތް ދަސްކޮށްދިނުމަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖަވާނުން ހަމަޖެއްސުން. މި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހުރިހާ ތަރައްޤީން ފެށޭ ހަމަ ހުއްޓޭ. މި ކަމަށް ހުރިހާ. އެހެންވީމާ، އެ ބޭފުޅާ އަށް ފެށޭ ތަނާ އެހެން ވިޔަފާރިތައް ކަމަށް، އެ ބޭފުޅާ ފެށޭ ހިންގުމުގެ އަޅުގަނޑު އަށް ޤަބޫލުކުރަނީ، ސާބިތު، މާލީ ވިޔަފާރި ދީގެ އަނިޔާވެރި 30 އަހަރު ބޮޑެތި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހުރިހާ ޖަވާން ޗެކް ވަކި އެއްކޮށް ހަމަޖެއްސުމަށް. އަދިވެސް އެ އަނިޔާވެރިކަން ދުވަސްވަރުގެ ބަޔާނުގައި މިއަދު ވެސް މި ފިޔަވަޅު 4 ފަހަރެއް، ހަތަރު 4 ފަހަރު، އެ ފަހަރުގެ ބައިވެރިވުމުގެ ބޮޑެތި ބައިވެރިވުމަށް އަނިޔާ ގޮތަކަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ތަރައްޤީގެ ހުރިހާ ނިމުމަށްދަނީ ދައުރެއް. ކޮންމެ ގޮތެއް ދިވެހިރާއްޖޭގެ އެހެން ބައެއް އަނިޔާވެރިވެގެން، ތަރައްޤީއަށް އަނިޔާވެރިވެގެން މިހާރު ސަބަބު ކޮށްދޭ ހިމާޔަތްދިނުމެއްގެން އެ ކުޅި މަސައްކަތަ އަދި ފެށޭ މި އަނިޔާވެރިކަން އަދިން...

ވިލުފުށީ ދާއިރާގެ މެންބަރު ރިޔާޟް ރަޝީދު ވާހަކަދައްކަވަމުން:

السلام عليكم • ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ! ކުޑަހުވަދޫ ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ މި އިސްލާހަކީ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުން އިންތިޚާބުކުރުމުގެ އިދާރީ ދާއިރާތަކަށް މި ގެންނަ ބަދަލުތަކާ ގުޅިގެން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް މި އަންނަ ބަދަލާ ގުޅިގެން މި އަދަދު ކޮންޓްރޯލުކުރުމަށް ބަލާއިރު އެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ އިސްލާހެއް. އާދެ! ޤާނޫނުއަސާސީގެ 71 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި އެބަ އޮވޭ މިހާރު ކުރަންވާނެ ގޮތް. އަދި އެ މާއްދާގެ (ހ)، (ނ) މި 3 ނަންބަރުގައި މިހާރު ކުރަންޖެހޭނެ އުސޫލު. އާދެ! ހަމަހަމަކަމާ އެކު އިންތިޚާބީ ދާއިރާތައް ބަހާލައިގެން ކޮންމެ ފަސް ހާހަކުން މެންބަރަކު އިތުރުވާ ގޮތަށް މި ހުންނަނީ. އާދެ! އެގޮތުން މިހާރު، 2014ގައި ކުރިއަށް މި އޮތް 2014ގައި ވެސް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ބޮޑެތި ބަދަލުތަކެއް އެބަ އާދޭ. އަދި ޖާގައިގެ ގޮތުން ބެލިކަމުގައި ވިޔަސް އަދި ހަރަދުގެ ގޮތުން ބެލިކަމުގައި ވިޔަސްވެސް، ކުރާނެ މަސައްކަތްތަކުގެ ގޮތުން ބެލިކަމުގައި ވިޔަސްވެސް މި އަޅުގަނޑުމެން މިހާ ފުންކޮށް ވިސްނަންޖެހޭ ކަމެއް. އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނަންޖެހެނީ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް މެންބަރުން އިތުރުވީމަ، ޤައުމުގެ އުފެއްދުންތެރިކަމަށް، ނޫންނަމަ ޤައުމުގެ ކުރިއެރުމަށް މި މަޖިލީހުން އަންނަނީ ކޮންކަހަލަ ހެޔޮ ބަދަލުތަކެއްތޯ. އެކަން ހާސިލުވާނެ ކަމަށް ވެއްޖެއްޔާ ދެން އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނަންޖެހެނީ މިކަން ކުރުން އެންމެ މުސްތަޤުބަލަށް ވަގުތީ، ނޫންތޯ. އާދެ! އަޅުގަނޑު ދަންނަވަން އަޅުގަނޑު ފުރިހަމަ އަށް ތާއީދުކުރަމޭ ކުޑަހުވަދޫ ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރުގެ މި ހުށަހެޅުމަށް. އެއީ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުން ދިމިޖެހުނަސް. އެއީ މިހާރު ކުރަންޖެހޭ ސަބަބަކީ ކައުންސިލްތައް، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 71 ވަނަ މާއްދާ، އަޅުގަނޑަކަށް ނުބައި އިސްލާހެއް އަދި ހީނި ކަމަކަށް ވެސް ފެނުނީ. ވަރަށް ގިނަ ދުވަސް ވަންދެން މަޖިލީހުގެ ޖަލްސާތައް ހުއްޓުމަކަށް އައިސް މިއަދު އެޖެންޑާ ކުރިއަށް، ކުރިއަރާ މި ދަނީ. އެހެންނަމަވެސް މި އިސްލާހަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަން. އެއީ އަޅުގަނޑުމެން ޤަބޫލުކުރަންޖެހޭ ބަދަލެއް މިއަދު ކައުންސިލްތަކަށް ވެސް މިއަދު މި އޮތީ 3 އަހަރަށް. އާދެ! ކައުންސިލްތަކަށް އިންތިޚާބުކުރެވޭ 3 އަހަރަށް. އެހެންނަމަވެސް ޤާނޫނަށް ބޭނުމީ އިސްލާހުތަކެއް މިހާރު މި ވަނީ އަރައިސަ. މި އިސްލާހުތަކާ ގުޅިގެން ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ބަލަން މި ޖެހެނީ އިދާރީ ދާއިރާތައް ޚަރަދުތަކާ އުސޫލުން ހިސާބުގައި މިހާރު ދައުލަތުގެ ބަޖެޓަށް މިކަމުން އަންނަ ބުރަ. އެކަމަށް ބަލާއިރު ވެސް އަޅުގަނޑުމެން އެބަ ޖެހޭ، މި ޤާނޫނުތަކަށް ބަދަލުތަކެއް ގެންނަންޖެހޭ އެބަ. އަދި ހަމަ އެހެންމެ އެ ކައުންސިލްތަކުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު ވެސް އަޅުގަނޑުމެންގެ ބޮޑެތި ބަދަލުތައް ގެންނަން. އެގޮތުން ގެންނަންޖެހޭ ބަދަލުތަކުގެ ތެރޭގައި ހުރިހާ ސަރަޙައްދެއް އަޅުގަނޑު ފެނޭ ކައުންސިލްތަކަށް، ޙިސާބުތަކުގެ އަދި ފަސް ދުވަހު މަސްއޫލިއްޔަތު ޚަރަދުކުރުމުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު ވެސް އަދާކުރަން މި އޮންނަނީ މިހާރު ގޮތުން ކައުންސިލްތަކުން. އެހެންވީމާ، މި ދާއިރާ ކައުންސިލްތައް ކުރުމުގައި ވަރަށް ބޮޑެތި ދަރިވަރުތައް އެބަ ހުރޭ. ޚަރަދުކުރަން މަސް ކަހަލަ ބަޖެޓު މަސްވަރުގައި މިސްކިތްތަކުގައި ސަރުކާރުން ދާއިރާގައި ވެސް ހަމަ ކައުންސިލްތަކުން އެބަ ބޭނުން މިސްކިތްތަކުގައި ތަރާވީހު ނުކުރެވޭނެ މިހާރު ނަމާދުކުރުމުގެ ބިނާ ކައުންސިލްތަކުން. މި އަޅުގަނޑުމެން މި ދައުލަތާ ހާލަތުގައި ފަރާތްތަކުން އެބަ ދައުލަތާ

ހާއްސަކޮށް އެމް.ޑީ.ޕީ އަށް ނިސްބަތްވާކަށް. މި ވާހަކަ މި ދައްކަނީ މި ދެންނެވި ސަބަބުތައް މީގައި ހުރީމަ. ބައެއް އިމްތިޔާޒެއް ދޭންބޭނުން ވަރަށް ކަމުދާ މިކަހަލަ ވާހަކަދެއްކިޔަ އަޑުއަހާށް. އެހެންނަމަވެސް އަޅުގަނޑުމެން އަބަދުވެސް މި ދައްކާ ވާހަކަ އަޅެ ދިވެހިރާއްޖޭގައި މި އޮތް ނިޒާމު އިތުރަށް ހަރުދަނާކުރުމަށް ބަލާއި އަޅުގަނޑުމެން ކުރަންޖެހޭ ވަރަށް ގިނަ ކަންތައްތަކެއް އެބަ ހުއްޓޭ. އެގޮތުން ޤާނޫނުއަސާސީ އަށް އަޅުގަނޑުމެން ބަދަލެއް ގެންނަންޖެހުނު ކޮންމެ ހާލަތެއްގައި އެ ވަގުތަކާ ގުޅޭ ގޮތަށް ޤާނޫނުއަސާސީ ބަދަލުކުރުމަކީ އަޅުގަނޑުމެން މި ވަގުތަށް ކުރަންޖެހިފައި އޮތް ކަމެއް. އެހެންވީމާ، މި ޤާނޫނުއަސާސީ އިސްލާހުކުރުމަށް މަޖިލީހަށް ހުށަހަޅާ ގޮތްބަދަލުތަކަށް ނޫން މިއަދު ވިސްނަންޖެހޭނީ. އެ މިހާރު އިމްތިޔާޒު ދޭންބޭނުން އެ ހުރަހަކަށްވާ އިސްލާހުތަކުން ދިވެހިރާއްޖެ އަށް، އަޅުގަނޑުމެންގެ މުޖުތަމަޢަށް މި އަންނަނީ ކޮންކަހަލަ ބަދަލުތަކެއްތޯ. މީގެ ސަބަބުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ލިބިގެންދާނެ ކޮންކަހަލަ ކުރިއެރުންތަކެއްތޯ. މި އަޅުގަނޑުމެން ބަލަންޖެހޭ އެއްޗަކީ. އާދެ! ކުޑަ ޖަޒީރާއަކުން ހުރަހެރުމަ، ނުވަތަ ވަކި ޖަޒީރާއަކަށް ނިސްބަތްވެގެންވާ މިހާރު މަޖިލީހަށް އިސްލާހުގެ ހުށަހަޅައިދީ ކަމަށް ފުއްޓާއި އަޅުގަނޑުމެންގެ ތެރޭގައި މި އޮންނަނީ ބަހިއްސާގަދަމީން. އެހެންނަމަވެސް އަޅުގަނޑު ދަންނަވަން ބޭނުންވަނީ އެއަރޕޯޓު ބޮޑެތި އަޅުގަނޑުމެން ޖިއްސާދަރުވާސްޖެހޭން. މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން ޤަބޫލުކުރަންޖެހޭ އެއް ބަދަލަކީ ކައުންސިލުތަކުގައި އެބަ އޮތް ވަރަށް ބޮޑު މަސްއޫލިއްޔަތެއް ހަވާލުކޮށްދީ. ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހާ ވެސް ވަރަށް ބޮޑު މަސްއޫލިއްޔަތެއް ހަވާލުކޮށްދީފައި އެބަ އޮތް. އެކަމަކު ބައްލަވާ، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ކޮމިޓީތަކަށް ހާޒިރުވުމަށް ލިޔުއް ދެންބަދަރާ ބައްލަވާ. ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ 17 ވަނަ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސް ނިމުމަކާ ހިސާބަށް ދާއިރު. ގިނަ ބިލުތަކެއް މަޖިލީހުގެ ކޮމިޓީތަކުގައި އޮތީ. މި އަޅުގަނޑުމެން ކަންބޮޑުވާންޖެހޭ ކަމެއް. މަޖިލީހުގެ ރިޔާސަތުގައި ތިއްބަވާ ބޭފުޅުން ކޮން ކަމެއް ކުރެއްވިޔަސް މިކަން އަވަސްކުރުމަށް ބަލައި. އާދެ! މި ދައުރު ނިމުމުގެ ކުރިން މިދެންނެވި ކޮމިޓީތަކުގައި ހުރި ބިލުތައް ނިންމަން. އަދި ހަމަ އެއާއެކުގައި ކައުންސިލުތަކާ ރަނގަޅުކޮށް ހަމަ ހަމަކަމާއި އަދާކުރުމުގައި މިޔާރު ޤަވާއިދުގައި ދިނުން މުސްތަޤުބަލުގައި އަޅުގަނޑުމެން އެބަ ޖެހޭ އެއަށް ވީހާ ބަދަލުތަކާއި ގެންނަން. ދާއިރާގެ އެހެން ތަރައްޤީގައި ކަންތައް ކުރާ އުސޫލު ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ބަދަލުގެނެސް އެބަ. އާދެ! އަޅުގަނޑުމެންގެ ރައީސް ނައިބު ރައީސް މި ފަރާތުން ބެލުން. ދެން އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުންވާ ކަންކަމަށް ހަމަ އެއްގޮތަށް ހުރިހާ ބަދަލުތަކެއް ގެނައުމަށް މި އެކަމަކު ބޭފުޅުން މަޝްވަރާކުރެއްވުން. އެހެންވީމާ، މިހާރު ވަރަށް ބޮޑެތި ކައުންސިލުތަކާ. އަޅުގަނޑުމެން މި ކައުންސިލުތަކުން، ޤާނޫނުތަކާ ބަދަލުގެނުވާނެ ނެތް. މުސްތަޤުބަލުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ބަދަލު، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ދައުލަތުގެ ބަދަލު ދާއިރާއެއް ނިޔާއެއް މިހާރު ދެއްކުން ނުކުރާނެއެވެ...

މާފަންނު ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

﷽. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް ހުށަހަޅާލައި މި ވަނީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީ އަށް ...ވަނަ އިސްލާހުގެނައުން. އާދެ! ޤާނޫނުއަސާސީގެ 231 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން. ޤާނޫނުއަސާސީގެ 231 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން. އާދެ! (ނ) ގައި މި ވަނީ އިދާރީ ދާއިރާތައް ހިންގުމަށް ޓަކައި އިންތިޚާބުކުރެވޭ ކައުންސިލްތަކުގެ ރައީސާއި ނައިބު ރައީސް އިންތިޚާބުކުރެވޭނެ ގޮތް ޤާނޫނުގައި ކަނޑައެޅިފައި އޮންނަންވާނެ އެވެ. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް 231 ވަނަ މާއްދާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގައި ބަޔާންކޮށްދީފައިވާ އެ އޮތް ގޮތް އަޅުގަނޑުމެން އޮތީ ބަދަލުކުރަންޖެހޭ. 231 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި އިދާރީ ދާއިރާތައް ހިންގުމަށް ޓަކައި އިންތިޚާބުކުރެވޭ ކައުންސިލްތަކުގެ ރައީސާއި ނައިބު ރައީސް އިންތިޚާބުކުރާނީ އެ ކައުންސިލްތަކުގެ މެންބަރުންގެ ތެރެއިން އެ ކައުންސިލްގައި ހިމެނޭ މެންބަރުންގެ ސިއްރު ވޯޓަކުން. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިގައި މި ވަނީ ކައުންސިލްގެ މެދުގައި ނަގާ ރައީސާއި ނައިބު ރައީސް ސިއްރުން ނަގާ ވަރަކަ. އެއީ ޤާނޫނުއަސާސީގައި ކަނޑައެޅިފައިވާ ގޮތް. ދެން މި އޮތީ (ނ) ގައި އިދާރީ ދާއިރާތައް ހިންގުމަށް ޓަކައި އިންތިޚާބުކުރެވޭ ކައުންސިލްގެ އުމުރު ޤާނޫނުގައި ކަނޑައެޅިފައި އޮންނަންވާނެ ކަމަށް. ޤާނޫނުއަސާސީގެ (ނ) ގައި ބަދަލުކޮށް އިދާރީ ދާއިރާތައް ހިންގުމަށް ޓަކައި އިންތިޚާބުކުރެވޭ ކައުންސިލްތަކުގެ އުމުރަކީ ދިގުވެގެން 3 އަހަރު ކަމަށް. ދެން ޤާނޫނުއަސާސީ އިސްލާހުކުރަން މި ޖެހުނީ. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް އަޅުގަނޑަކަށް ނުފެނޭ މި ދައުރުގައި އެއްގޮތަކަށްވެސް ޤާނޫނުއަސާސީ އަށް އިސްލާހުތަކެއް ގެނެވެނީ. އެއީ މި ރާއްޖެ މި އޮތް ހާލަތު. އަޅުގަނޑު މި އެދެނީ ދިވެހިރާއްޖޭގައި ލާމަރުކަޒީ އުސޫލުން އަޅުގަނޑުމެން ނުވި ފޯރުކޮށް ވަކިކުރެވިގެން. ދައުލަތުގެ އިދާރާ އެކި ދާއިރާތަކުގައި އެކިއެކި ރައްޔިތުން ކުރިމަތިލާގައި އިންސާފުވެރިކަން ނުވި ފޯރުކޮށް މާލެ އަކީ ގެއްލި އެ ޕްލޭން ދިރިއުޅޭ ބަނދަރުތަކުގައިން ރާއްޖޭގެ އެކި ސަރަހައްދުތަކުގައި ފޯރުކޮށްދިނުމަށް ރަށްރަށުގައި ޚިދުމަތްތައް ޤާއިމުކުރަން ކުރެވޭނެ ކަމެއް ނޫން. ޤައުމުގެ ހިދުމަތްތައް ހިންގުމުގައި މަސައްކަތްކުރާ ރައްޔިތުން ރަށްރަށުގައި ފޯރުކޮށްދިނުމަށް ލާމަރުކަޒީ ނިޒާމު ޤާއިމުކުރުމަކީ އެ ފޯރުކޮށްދިނުމުގެ ބަސްއަހާ އަދި ރަށްރަށުގައި ފޯރުކޮށްދިނުމުގެ ކަންކަމަށް ރައްޔިތުންނަށް ލިބިދޭ ޙައްޤުތަކެއް. ޤައުމުގެ ރައްޔިތުން ރަށްރަށުގައި އަޅުގަނޑުމެން އެދޭ ރައްޔިތުންގެ ހިއްސާ ފޯރުކޮށްދިނުމަށް ރަށްރަށުގައި ކަންކަން ހިންގުމަށް މި ފުރުސަތު ފޯރުކޮށް ޤައުމީ ކަމަށް ނުވާނެ. މި ޤައުމުގެ ރައްޔިތުން އެދޭ ސަރުކާރުގެ ވިސްނުން އެ މީހުން ރަށްރަށުގައި، ރައްޔިތުން ރަށްރަށުގައި ފޯރުކޮށްދިނުމުގައި ކުރެވޭ ނަތީޖާ އިޤްތިޞާދީ ގޮތުން، އެ ނަތީޖާ އިޖްތިމާޢީ ކަންކަމުގެ ތެރެއިން ރަށްރަށުގައި މީހުންނަށް ކުރިއެރުން ވޭނެ ނަތީޖާތަކެއް. އިޖްތިމާޢީ. ސަރުކާރު އެކިފަހަރު، އެކި ސަރަހައްދުތަކުން ވަކިވަކިން އިޖްތިމާޢީ ކަންކަމުގައި އެކަމާ އިޖްތިމާޢީ ހާލަތު، ވަކި ވިސްނުމެއް ދެން ދެމެހެއްޓޭ، ވެސް ދެމެހެއްޓޭ، ޤައުމީ ފުރުސަތު ޤާއިމުކުރުމަށް ނަތީޖާ ފޯރުކޮށްދޭން ކަމަށް ވަކިކުރެވޭނެ ހަމަހަމަކަން ދައުލަތުގެ ފޯރުކޮށް ފަރާތް! ފޯރުކޮށް ދެވޭ ކަމެއް؛ މި ފޯރުކޮށްދިނުމަށް ރައްޔިތުންގެ ހަމަހަމަކަން ރައްޔިތުން ފޯރުކޮށް ރަށްރަށުގެ އިސްތިޤްލާލް. މި ސަރުކާރަށް ދައުލަތުގެ ފޯރުކޮށް ރަށްރަށުގައި މި ވިސްނުން ރައްޔިތުންނާ ދިމާވާ ފޯރުކޮށްދޭ ވިސްނުން ރައްޔިތުންގެ ފަރާތުން ބޮޑު ހަމަހަމަކަން ފޯރުކޮށްދިނުމުގައި ބަސްއަހާ ބަހާލެވިފައި؛ ރަށްރަށުގެ ދަތުރުފަތުރު ފޯރުކޮށްދިނުމަށް ރަށުން ފަހިކޮށްދޭން، ބަހައިގެން މީހަކަށް ކޯޓުގައި ވެރިކަން ލިބޭނެ ބަސްއަހާ ފޯރުކޮށްދެވިފައި. ބަލިމަ،

ބުނީ އޭރު ކަތީބު ހުންނަވާނީ ދުރުގަ. ހުރުވައި ބުނާނަ މި ކޮޓަރަށް ވާނެ. ދެން އަތޮޅުގެނދެން ކޮޓަރަށް ވަނީ. ދިމާ، ކަތީބުގެން ގޮސް ކޮޓަރު ކޮޓަރި އަށް ވައްދައިދީ ކޮޓަރުން ވަކި އެއްކޮށް ނަގާފައި އަވަސްއަށް. އަތޮޅުގެން ކުރިމަތީގައި މި ހަދަނީ. އެހެންވީމާ، ކޮމަރަށް ފޯނުކުރުވިގެން މިހާރުވެސް މި އުޅެނީ. އެހެންވީމާ، އިދާރީ ދާއިރާތައް ހަމަކުރަނީ އުސޫލުން ހިންގުމުގެ ބާރުދީ އެއީ މައިގަނޑު ގޮތެއްގައި؛ މި އިދާރީ މައްސަލަތައް ގެނައީ ވެސް އެ ވާހަކަ ދެއްކުމު ބޭފުޅުން. އެ ވަރަކަށް ދަރަޖައިގެ ތަޖުރިބާކާރުން އިސްލާހު ގެނައިރުކަމާ ގާނޫނު އެ މިހެން އިސްތިސްނާ ގޮތް ކުދިކުދި ކަމަކާ ތިބޭ ގޮތުން ބައްދަލުކުރެވޭ އެއް އެއްކޮށްކަމުގައި އެއް މިގޮތް ހަދައި ގުޅުވައިދެނީ ކުރައްވާ ނުހަރު ގޮތް ނިސްބަތާ ފެށި. އެހެންވީމާ، މިހާރު ފެށި މި ބަލައިގަތީ ހުރި ފެށި އަރައިގެން ހުރި، އޮތްގައި ފެށި ތާރީޚު ހަލާކުތަކުރެއްވި ހުރި މީހާ. އަދި އެސްޓޭޓް މަދުވެން އެބަލޯއްގެން އޮތް ގޮތް ފެށި ހުނަރުވެ ހައިކޯޓުކޮޅުގެން. އެ މަސައްކަތްކުރި އޮތުގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ފެށި. ދިވެހި ރައްޔިތުން ހިއްވަރު، 30 އަހަރުވީއިރުގައި ސުޕްރީމް ކޯޓު މި ހައިކޯޓުގައި ނުހުންނަކަން. ސުޕްރީމް ކޯޓު އޮންނަނީ ރައީސް އޮފީހުގެ. އެންމެ މަތީ ކޯޓަކަށް ހުންނަނީ ހައިކޯޓު. ޖެހޭ ހުރިހާ މައްސަލަތަކެއް މައްޗަށް ހިލާފަށް ދާންޖެހުނީ. މައްޗަށްދާ އެއްޗެއް މި ހައިކޯޓުގެ ވަރަށް ސަލާމަތް ފެނިގެންދިޔަ. މައްޗަށް އެނގޭ މި ހައިކޯޓުގައި ގޭގައި އުޅޭ ދައުރާ އާއި ކޮއްކޮ ފެސް ވަރަކަށް ދެކޮޅުވެރިކަން. އެ ގެ ބަހުސްވީމާ، އެ ގެ ނުބައިކުރި ބައްޕަރައި ޝަރީޢަތް ކޯޓުން މައްސަލަ ބާރުގައި ބައްޕީމާ، އެ ގޭ ދައްތަ އާއި ކޮއްކޮ އާއި ބޭބެ އާއި މަންމަ ފެސް ވަރަކަށް ތިބިކަމަށް. އެހެންވީމާ، ބައިބައިކޮށްގެން. ކުދި ފަރުމަ ހަމަސްޖެހުމުގެ ތަރި ބައްޕާ، އެ މިހުންގެ އިންސާނީ ކަރާމާ ނަގައިރީ، މި ހުރި ކަމެއް ކޮށްގެ ހަޖަނުހަމަގައި އަނބިކަނބަލުން ކުޅި ފޮތް ފެސް ވަސްކޮށްގައި، މި ހުރި ހަޖަނު އަތް ހަދަން މި އުޅޭ. މިހާރު އެކަމު އުފަދަ ސުވާލަ ބިއްޖެހޭ ހަމަ، މި ހައިކޯޓުގައި 10 އަހަރުވެ، މި ހިނގާ 10 އަހަރު ދަށުގެ ތަ ދަންވަރު 12 ޖަހާއިރުގައި ހުންނަނީ ކޯޓު ކޮޅުގައި އިން ރިޕޯޓް އެބަ ސުވާލުތަކަށް ސިޓީއިންގެ ފެށުން، ސިޓީއިންގެ ޖަވާބުދިނުން. ބަދުން ތަޢުލީމާ ހަދައިގެން މިދީ ޖަވާބުދިނުމުގެ ޝަކުވާ އަޑު ކާކުމާ މިޤަނުނަރުގެ ކޮމިޝަނުގެ އިން ރިޕޯޓަކަށް ހުންނަނީ. މިއީ ކުރަމުންދާ ސުވާލު. ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ބަޖެޓުތަކާ އެ ބަދު 30 ދުވަހުގެ ތެރޭގައި އެ މިހުންނަން ކޮމިޝަނުގެ އިން ރިޕޯޓު ދެއްކިކަމަށް ދައުލަތުގެ ދުވަސްވަރުގެ ދައުލަތުގައި ރިޕޯޓުތަކަށް ދޭނީ ހުށަހަޅައިގެން. ސުޕްރީމް ކޯޓަށް ފޮނުވާ ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް މައްސަލަތައް ފުރި، ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް އާއި ރައްޔިތުންގެ ބަސް. ރައްޔިތުންގެ ބަހަށް ފުރި މައްސަލަ ބަސްމަގުން އައްފެސް މުއައްސަސާއެއް ނުހުންނަން. މުސްތަޤިއްލު މުއައްސަސާއެއް އަދި މަޖިލީހެއް ފެސް ނުހުންނަން. ވަކިވާހަކަ ދައްކަނީ ދުނިޔޭ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހެއް އަހަރުން ނަގައި، ހުވާލައި ދުވަހުގެ ހުރި މަޖިލީހުގައި މިހެން ބަޔާންކުރަން. ދުވަހުގެ ރައީސްގެ ޝަރުޢީ ކޯޓުތަކުގައި އަދާކުރަން ނުދަރަނަވަން މިހެން ހުރިގޮތް ކަމެއް މިހުންނަނީ.

މަނަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ޝަރީފް ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ! އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު ބަހުސްކުރަމުން މި ދަނީ ޤާނޫނުއަސާސީގެ އަށް ހުށަހެޅިފައިވާ އިސްލާހަކާ ގުޅޭ ގޮތުން. ޤާނޫނުއަސާސީގެ 231 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އަށް އިސްލާހެއް ހުށަހަޅުއްވާފައި މި އޮތީ. އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން ބޭނުންވޭ މިހާރު މި ދެންނެވި މާއްދާ އޮތް ގޮތް. (ނ)- "އިދާރީ ދާއިރާތައް ހިންގުމަށް ޓަކައި އިންތިޚާބުކުރާ ކައުންސިލުތަކުގެ ރައީސާއި ނައިބު ރައީސް އިންތިޚާބުކުރާނީ އެ ކައުންސިލުގެ މެންބަރުންގެ ތެރެއިން އެ ކައުންސިލުގައި ހިމެނޭ މެންބަރުންގެ ސިއްރު ވޯޓަކުންނެވެ." ހުށަހަޅުއްވާފައި މި ވަނީ އިސްލާހަކީ އިދާރީ ދާއިރާތައް ހިންގުމަށް ޓަކައި އިންތިޚާބުކުރާ ކައުންސިލުތަކުގެ ރައީސާއި ނައިބު ރައީސް އިންތިޚާބުކުރާނީ ގޮތް ޤާނޫނުގައި ކަނޑައެޅިގެން އޮންނަންވާނެ. މީގެ ތަފާތަކީ ކޮބައިތޯ؟ ސިއްރު ވޯޓެއް ދޭން އެއީ ޑިމޮކްރެޓިކް ކަމަކަށް ނުވާކަން އަޅުގަނޑަށް މި ފާހަގަކުރެވޭ. ޤާނޫނުއަސާސީގައި ކަނޑައެޅިގެން ބަޔާންކޮށްފައި މި އޮތީ ސިއްރު ވޯޓަކުން. އެހެންވީމާ، އެ ގޮތް ކަމުނުދިޔައީ. ޔަޤީންކަން ނެތީ. މިހާ ބޮޑުންވާ ގޮތަށް މި ކަންކަން ދާނުކަމުގެ ޔަޤީންކަން ނެތީ. އެހެންވީމާ، މި ހުންނަނީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ޑިމޮކްރެޓިކް ކަންކަމެއް ނޫން. އިންތިޚާބުތަކުގައި އެކި ވަކި މިނިވަން މެންބަރުންނާ ޚިޔާލުގައި އިންނަ ޕާޓީއެއްގެ މެންބަރުން، ނުވަ ޕާޓީއެއްގެ މެންބަރުން ހުށަހެޅުއްވިކަމުގައި ވިޔަސް ރައީސަކު އިސްލާހެއް ކަމަށް ފެންނައިރު ބޭރު ޕާޓީތަކުން ވެސް ބަލައިގަނެވޭނެކަން އޮތީ އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރާ ބޮޑު ކަމެއް. އެހެންނަމަވެސް މި ޤަޟިއްޔާގެ ކައުންސިލުތަކުގެ ކުރިމަގު މިއީ ބަޖެޓުގައި ޚަރަދުގެ ވިސްނުމުގައި، އިޤްތިޞާދީ ނިޒާމުގައި ކުރާ ކަމަކާ ބޭނުމުގެ ތޭގަ ވަރަށް ކުރޭ. ސަބަބަކީ، ސިއްރު ވޯޓަކުން އޮތް ބަލަން ޤާނޫނުއަސާސީން އުނިކޮށްފައި މި ބަދަލު ޤާނޫނުތަކަށް ބާރު ދީފައި، އެ ޤާނޫނުގެ ތެރެއިން އެހެން ގޮތަކަށް ހަދާ ވާހަކަ މި ދައްކަނީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން ކަނޑައަޅާ ބަދަލުތަކެއް ނޫން. ދެން ދެ ވަނަ އިސްލާހުގެ ވާހަކަ ދައްކާލަން ފެށީ ބަޖެޓުގައި ކައުންސިލުތަކާއި ޙަރަކާތްތަކުގައި ހުރި ކައުންސިލުތަކުގެ ހަރަކާތްތަކާ ބެހޭ ގޮތުން އަޅުގަނޑުމެން އެބަ ދޭ ވިސްނަން. ޚިލާފުވާނެ އަމަލުތަކުގައި ހުރި ކައުންސިލުތަކާއި ޚިލާފު ޖަމާޢަތްތަކާއި ހުރި ކައުންސިލުތަކުގެ ހަރަކާތްތަކަށް ހިންގުން އުޅޭ. އަޅުގަނޑުމެން އެބަ ބަލައިގަތުމުގެ އެ ކައުންސިލުތަކާ ދޭތެ. ބަލައި ވިސްނާލުމަށް އަޅުގަނޑުމެން ހަމައެކަނި ކައުންސިލު ހިއްސާކޮށްގެން ނިންމާފައިވާ ކަމެއް. މި ޚާއްޞަ ކައުންސިލު ހިނގާ އުސޫލުތަކުން ކައުންސިލު ވަނީ ބަދަލުވެފައި ގަވާއިދަށް ބަލައިގަނެ. އަޅުގަނޑުމެން ބަޖެޓުގައި ޕާސްކުރާ އެމް.ޑީ.ޕީން 3 އަހަރުގެ ވެރިކަމުގެ ކުރިއަށް. މި ދައުރުވި 3 އަހަރުގެ ވެރިކަމުގެ ތެރޭގައި 2008 ވަނަ އަހަރު ކުރީގެ ސަރުކާރު، މަނިކުފާނު ހިފައިގެން ސަރުކާރު، އެމް.ޑީ.ޕީން ބަޔަކު ކާމިޔާބުކުރި ވަގުތުގައި ފީރާޅުކަމުގައި 3 އަހަރު އަޅުގަނޑުމެންގެ ފާރަވެރިވެ ކުރީ އެބަ އެބަ. އެ 3 އަހަރުގެ ތެރޭގައި އަޅުގަނޑުމެން ކޮންމެހެން ބަޔަކު އުޅެނީ ދެންނެވި ކައުންސިލުތަކުގެ ތެރެއިން ވަރަށް ގިނަ ކައުންސިލުތަކެއް، ވަރަށް ބަރޯސާ ހިނގާފައިވާ މިއީ އަޅުގަނޑުމެން ފަހުން ބަދަލުކުރި. އެހެންނަމަވެސް އަޅުގަނޑުމެން ވެސް، އެމް.ޑީ.ޕީގެ މެމްބަރުން

ވެސް ޒަބުތުކުރަންޖެހޭނެ ބަޔަކަށް ފެނިކަމުން ކުރާއިރު، ފެނިކަމުން ވަގުތުތަކުގައި ވެސް އަންނަނީ އެ ވަގުތުތަކުގެ ތޮރިން ކޯޓު ކަންތައްތަކުގެ ތެރޭގައި ވެސް އެންމެ ބޮޑަށް ކުރިއަށް ދިޔައީ ކަންތައްތަކަށް ވެސް ހުންނަކަން. އެ ކަންކަން ބަރަބަރުކުރަންޖެހޭކަން. ދެފަރާތް ހަމަހަމަ އަޅުގަނޑުމެން މި ނުކުންނަނީ ވަގުތުތަކައިގެން. މި ވަގުތަކާ އެއްކޮށް ނުކުންނައިރު އަޅުގަނޑުމެން ޒަބުތުކުރާ ބަޔަކަށް 3 އަހަރުދުވަހު އަޅުގަނޑުމެން ފެނިކަމުން ކުރިއިރު، ވަގުތުތަކުން ފެނިން ފެނިކަމުން ކުރިއިރު އެ ފެނިކަމުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެންމެ ބަރަބަރު ގޮވައި ނުން ގޮތްގޮތުން ކުރުވާފައި ހުރި ކަންތައްތަކުން އިސްލާމީ ދީން، ބަރަބަރުކުރަންޖެހޭކަން. އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު އެހެންނަމަވެސް މި ބަނޑުން އަޅުގަނޑުމެންގެ ރައްޔިތުންގެ ތެރެއިން ކޮންމެ މީހަކު ވެސް ބައްދަލު މިންވަރު އަޅުގަނޑުމެން އެ މިކަން ހިސާބަށް ފޯރުކޮށްދިނީމާ. މައިމީހާގެ ބަނޑުގައި ގަރުބަގައިއްސުރެ އެ މީހާގެ ސިއްހީ ފަރުވާގެ ހުޅުމަތީ ކަންތައްތައް އަޅުގަނޑުމެން އެމް.ޑީ.ޕީ ސަރުކާރުގައި ދެކޮޅުހެދިޔަ. މިއީ އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު މި ދައުލަތާ ވަރަކަ އަދި އަޅުގަނޑުމެން މި ދައުލަތާ ވަރަކަ އަދި ހައްޖު ޒަކާތް އެހެން ނިކަމެތި، އާދައިގެ މީހާގެ ދަރިފުޅު ވެސް ސްކޫލްތަކުން ފަރަށް ބަހަރަށް ނަމާޒު ހުރިހާ އެބަ ދޯ. އެއްކޮށްގުޅޭ އެ ދަރިފުޅުގެ މައިންބަފައިންގެ ބަނަވަސްކަން ނޫހާ އޯހަގެ ދަރިފުޅަކަށް މަތީ ތައުލީމަށް ދިޔުމުގެ ފުރުސަތުތައް ނޫނޭ. އެއްކޮށްވާ، އަޅުގަނޑުމެން އެއްގޮތް އާދައިގެ ނިކަމެތި މީހުން މި ބޭނުމަ ފުރުސަތު ފަހަސާ ނޫނީ، ނިކަމެތިމީހުންގެ ދަރިން މަތީ ތައުލީމަށް ދިޔުމުގެ ފުރުސަތު އެންނަންޖެހޭނެ. ބަރަބަރަށް ކިބައިން ބަރަބަރު ނޫނީ ހުރިހުން އަނބަނަ ކުއްޖާ އަދި މަތީ ތައުލީމުގެ ފުރުސަތު ދެއްނުކުރުވައި އޭގެ ސިޔާސަތަށް އެމް.ޑީ.ޕީން ކުރިއަށް އޭގެ ޖާގަ ދެމުންދާނީ. އެއީ އަޅުގަނޑުމެން މި ދައުލަތާ ވާހަކަ އަޔި. އާދައިގެ ބަލިމީހާ ބޭނުންވާ ކަންތައްތަކުގެ ވާހަކަ. އާދައިގެ މީހުން ބޭނުންވާ ކަންތައްތަކުގެ ވާހަކަ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބަ އެނގޭ މަދުރާސް ހޮސްޕިޓަލްގައި އެމަރޖެންސީ މިހާ އައި.ޖީ.އެމް.އެޗުން ގެނެސް، އައި.ޖީ.އެމް.އެޗުން އިންޑިއާގެ ހޮސްޕިޓަލްތަކަށް ގެންދަން ބޭނުމާ އިންޑިއާ ހޮސްޕިޓަލްތަކަށް ޑޮކް ބަލައިގަތުމާއި އާސަންދައިގެ ލިމިޓް ހަމަވެފައި އުނދަގޫކަން. އެހެންވީމާ، މައިގަނޑު ބަސްގެ ގުޅުމެއް ސިޔާސަތުން ގެންގުޅޭ އެމް.ޑީ.ޕީ ސަރުކާރާ ގުޅިގެން އިންޑިއާގެ ސިޔާސަތު އަދި ބޭރު. އެހެންވީމާ، އެމް.ޑީ.ޕީގެ ވަގުތުތަކުގެ ވާހަކަ މީހުން އެ ދައްކަނީ. އެމް.ޑީ.ޕީ އަށް 95 ހާސް ވޯޓަށް ވުރެ ގިނަ ވޯޓު ލިބުނީ. ލިބުނީމަ ހޮވުނު މެމްބަރުން ވެސް މި އެބަ ކަންބޮޑުވެގެން. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ. والسّلام عليكم

ހުޅުހެންވޭރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މޫސާ މަނިކު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޤާނޫނުއަސާސީ އަށް އެއްވަނަ ބަދަލު ގެނެސް، ޤާނޫނުއަސާސީގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ މިގޮތަށް ހުރި މިންގަނޑުތަކުގެ ބޭރުން ގެންދިއުމަށް އަޅުގަނޑުމެން ހިފަން މި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގައި ހިމެނޭ ހިސާ

ރިޔާސީ ނިޒާމުގެ ދަށުން އިންތިޚާބުވާ އިންތިޚާބުގެ މަސައްކަތް ނޫން ކޮމިޝަނަށް ޕާލަމެންޓަރީ އަށް ބަދަލެއް
ގެންނަން ހުށަހަޅައިގެން އެ ކަމެއް މިއަދު ނުވާނެ. އެހެންނަމަވެސް، ރިޔާސީ ނިޒާމު ދެއްކުމުގެ ބޭނުމުގައި މި
މަޖިލީހުގައި ކަމެއް ކުރަން ބޭނުންވެއްޖެއްޔާ މަޖިލީހުގައި މިވި ބަޔާއި ބޭފުޅުން ބޭނުންވެގެން ހުރަހަކާ ހުރަހަރެއްނެތްކަމުގެ
ކަމެއްކަން ރައްޔިތުންގެ ބަހުސްކުރެވިދާނެ. ޕާލަމެންޓަރީގެ މިއަދުގެ ހާލު ރައްޔިތުންގެ އެބަ އުޅޭ. ދިވެހި
ދައުލަތް ހިން ބަހަނަ ބައިނަލްއަޤްވާމީގޮތުގައި، މި ދުނިޔޭގައި 3 ބާވަތުގެ މައްސަލަ ބައިވެރި، މި ޕާލަމެންޓަރީ
ބައްޓަންކުރެވިފައިވާގޮތުގައި ހުރިހާ ބާރުތަކާއި ހިނގާ ޕާލަމެންޓަރީގެ ދަށުން އޮންނަނީ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ
އަމިއްލަ. އެއީ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ރައީސަކު ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަށް ވޯޓު. އަދި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގައި
އިންތިޚާބުކުރާ 8 މެންބަރުން ބައިތިއްބައިގެން އެކަން ކުރަމުންގެންދަނީ. ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ޤާނޫނުއަސާސީ ބާރުތައް
ދައުލަތުގައި މިވި ހުރިހާ ޕާލަމެންޓަރީގައި ވޯޓު ވެރި މީހާ ކޮންމެ ތަޤުރީރަކާ ބާރުއް ކަމަށް ވެއްޖެ އޮންނަނީ. ދަން
ސަރުކާރު. ސަރުކާރު އޮންނަނީ ވޯޓު މި ދައުރުގެ ގޮތަށް އަޑުއަހާ. އެއީ މި ބާރުގެ ވަކިކުރެވިދާނެ
ދިވެހިރާއްޖޭގައި ފުރަތަމަ ހުޅުހުން ވެރިކަމަށް ބަޔާބަޔަކުން އަދި މިއީ މިހެން މިއަދު މަސައްކަތްކުރަމުން ގެންދާ
ބޭނުމެއް ހަމަޖެހިގައި އަންނަކާވެސް ހަމަ އެ ބާރުގެ އަނގަބަސް ކަން ކުރުންކަން ރައްޔިތުންގެ އެބަ އުޅޭ.
ޕާލަމެންޓަރީ ނިޒާމުކުރާގެ ވޯޓަކާ ރައްޔިތުންގެ އަންގާން އެބަ ދައްކަމު. އަދި މި ޕާލަމެންޓަރީގެ ދަށުންނެ
ކަންކަން ކުރިއަށް ބެލޭ، އެ ވޯޓަކާ ވެސް އެބަ ދައްކަން. މިއަދު މި ކުރަންޖެ ކަމަށް އިދާރީ ދައުލަތުގެ ބަދަލުކުރުން.
ޕާލަމެންޓަރީގައި ކަންތައް ގެނެސް ހުރި އިދާރީ ދައުލަތުގައި ގޮތުގަވާއިދު ހުށަހަޅުއްވާ. އެއީ ފާހަގަކުރެ ކުރުމަށް ގޮތުގައި
އެކަން ކުރުވުން. ރައްޔިތުން އަދިގަނޑު، ރައްޔިތުން އެއްގޮތަކަށްވެސް ވާހަކަދައްކާ ކަމެއް ނޫން. ޕާލަމެންޓަރީ އަދި
ބަދަލެއް ގެނައި ކަމަށް ވަނީ ޖެހިގެން މިވި ޕާލަމެންޓަރީގެ ބައިވެރި ބަދަލުވެ ގެނައުމާއި ބަދަލެއް ގެންނަވަރު. އެކަމަށް
މި ފަސްތަ ޕާލަމެންޓަރީން ރައްޔިތުންގެ މި ފަރާތަކު ދެ ޕާލަމެންޓަރީގެ ބާރުގެ ބޭނުންކުރެވިގެން ހުށަހަޅާފައިވާ
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ވޯޓަކާ ބާރުގެ މަޖިލީހުގެ ސަރުކާރު ބަލާފައިވަން އެއް. މިހާރު ވޯޓުން މި ދެ ކަންތައްތަކާ ވޯޓު ވެރިން
ބާރުތައް ސާފު. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ދައުލަތުގައި މި ހިންގައިދާ އިންތިޚާބުގައި، މި ޕާލަމެންޓަރީގެ ދަށުން މި ބާރުތަކުން
ދަނީކަން ރައްޔިތު އިންތިޚާބުގައި ބަހައި މިހެން ހުށަހަޅުއްވަން ވަކިވަކި ގޮތަކަށް ހުރި ތަޖުރިބާ ނޫން އަމަލުކުރެވިގެން
އުޅޭ. މިއަދުން އަނގަ ތިބެން ވޯޓު މަތީ. ވޯޓު ރައްޔިތު ނަމަގައި ދައުލަތުގެ ހުއްޓާސަކާ ކަމުގައިވާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ
އިންތިޚާބު ކުރިއަށްގެންދާ މުޅި އަޅާފާ ވައްޓާލައި، އަދި ދައުލަތުގެ ހުޅުގައި ވަކި ބައިކު ނުހަމަޖެހުމާ ވަކި
ބައިތަކަކު ވޯޓު ދިނުމާގެ ޖިނާވަތް އެކަން ބަދަލުކުރުމަށް ޖަމާޢަތް ރައްޔިތުންގެ އަދި މަޖިލީހަށް ހިތްވަރުން ދިއައީ
ރައްޔިތުންގެ ހަމަގައި ވަރަށް ރިޔާސީ ބޭނުން. މި ޕާލަމެންޓަރީ އަދި ކަންތައް ގެނައިކަމުގައި މިހެންގޮތުގައި މިކަން
ކަމުގެން މިފަދަ ފުރުސަތެއް ސިފައިގެން ބަލައިގަނެ. ބޭނު ރައްޔިތުންގެ އަދި މަޖިލީހުގެ ވަޒަނަރީ، ރައްޔިތުންނަށް
އަދިގަނޑު ދިނުމަށް 24 ގަޑިއިރު ތެރޭގައި ރައްޔިތުން ވޯޓު ނެގުން އަމުރެއް. އެއީ ދައުލަތުގެ ސަރުކާރަށް ބާރުގެ

ވައްކަން ނުކުރުމީ، ދެފަރާތް ބެލު ކަނޑައެޅިފައިވާ ބޭނުމާއި ތަޢާރަފުވުމުގައި ބޭކާރު އިޖުތިމާޢީ ކަރުޝާފުން

ހައިޖެކުކުރުމަށް. އެކަން ކުރަން ވެސް ކެރޭ. އެކަމަކު، ޤާނޫނު ދެއް ފުރަތަމަ ތަރުޖަމާގެ ސަބަބުތަކީ

ބާރުތަކުގެ ތަފާތުގައި ޤާނޫނުއަސާސީ ހިމާޔަތްކުރުމުގެ ބާރު އޮތީ. ފަސޭހަކޮށް ހިމާޔަތްކުރުމުގެ ބާރެއް ވެސް ނެތް.

މަޖިލީހަށް ހިމާޔަތްކުރުމުގެ ބާރެއް ވެސް ނެތް. އެހެންކަމުގެ ސަބަބުން މިއަދު ފަސޭހަކުރުމަށް ބުނެވޭނެ ނުތުބުން

ނުކުރެވިފައި އެ މިހި. ނުތުބުގެ މަޖިލީހުގެ ބަހަރު ގެއްލުނު، ނޫނީ ބަލައިނުލައި ބޮޑު ގެއްލުނު، ނުލާ ބަދަލުން ބޮޑު

ގެއްލުނު އެ މިހި އޮތީ. ކަންތައްތަކުގެ ވުޖޫދުވެވޭ ޤާނޫނުއަސާސީ އަށް ރިޢާޔަތްކުރާ ކަމަށް ވަނީ ވިސްނާ ބުނެފައި

ނުތުބުގެ ނުލާ. ދެފަރާ ބާރުތަކުގެ ތަޢާރަފު ދަށުން ބަލައިގަތުމުގެ އިތުރު ދޭނެ ޖަވާބު ކަމެއް ނުކުރެވޭ

ފަރާތުގެ ދަށުން ބަލަހައްޓާ ވިސްނާ ގޮތަށް ޤާނޫނުއަސާސީގެ ބާރު ކަނޑައަޅާ ދެން އެކަމާ ބަހައްޓުމުގެ ބާރު.

އެކަން ހަމަޖެހިފައިވާ ދިމާވާ ބަހުރުވަ. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހުރިހާ މިންވަރެއް އެކަން ހަމަޖެހިފައިވާ ގޮތެވެ.

އައްސަލާމުއަލައިކުމް ޤާނޫނުއަސާސީ ނިޒާމާ ޢަދުލުއިންސާފު އެހެން ސިޔާސީ ފަރާތްތަކަށް އެދެވޭ ބާރުތައް ނިކަމެތިން.

އެދެވޭ ބާރުތައް ވެސް އެދެވޭ ބާރުތައް މި ދައުރު ސަރުކާރުގެ ބާރުތައް ޖަމާޢަތުގެ ކަނޑައެޅުމާއި ކަނޑައަޅައި

އެދެވޭ ބާރު ކަނޑައެޅިގެން. ދައުލަތުގެ މުއައްސަސާތައް ވެސް ހިމާޔަތް ކުރެވޭ ނޫނީ ކަނޑައެޅުން. މި ތަރަހައް ބަޔާން

ވެސް ނިމިދާނެ. އެކަމާ އެދެވޭ ބާރުތަކަށް ނުވެސް ކުރެވޭ. ޤާނޫނުއަސާސީގައި ހަމަ ހިނގާ ވެސް ބާރު ދިޔައީ

އާދޭ މި ބައްދަލުވުމުގެ މަޖިލީހުން. މިއަދު ސަރުކާރަށް ބައްދަލުވުމުގެ މަޖިލީހުގެ ބަދަލު ފަހަރެއް ހަމަކުރެވިފައިވާ ނުވަތަ

ނުކުރެވިފައިވާ. ފަސޭހަކޮށް ބޭނުންވާ ފަރާތްތަކުން ފެނޭ ތަފާތެއް. ބަދަލު ފަހަރެއްގައި؛ މިއަދު ހަމަ ސަބަބަކާ

އެދެވޭ ޚާއްޞަކުރަން ދައުލަތުގެ ސަރުކާރު ބާރުތަކުގެ ހިފަހައްޓާ ހެދި ޖެހުނު މިނިވަންކަމުގެ ނިޒާމު ވިސްނާވާ ފަހަރު.

ނިޒާމަކަށް ބަރޯސާވާ އުސޫލުތަކެއް ބަލައިގަނެފައިވާ 7 ފަސްޓްއެމެންޑްމެންޓް ކަނޑައެޅިފައިވާ އަމާޒު 1 ފަސްޓްއެމެންޑްމެންޓް ވެސް

އަދި 2 ފަސްޓްއެމެންޑްމެންޓް ދިފާޢުގައި ވެސް ދެކެވިގެން ދިމާވާ ބަޔާން ފަހަރު ޖެހިފައި އަދި ޖަލަށް ފޮނުވޭ އަދި

ބަޔާން ފަހަރު ޖެހިފައި އިސްލާޙު ދިމާވާ ފޮނުވާ އަދި ކަނޑައެޅޭ ޚާއްޞަ ސަރުކާރަށް ފަރާތްތަކުގެ ބާރުތަކަށް

ބެލެނިވެރި ހުކުމް ދިވެހިރާއްޖޭގައި ކަނޑައެޅި ސަރުކާރު ބާރުތަކެވެ. މިއަދު ޕާޓީތަކުގެ. އަދި ނިޒާމަށް ބަރޯސާވާ ބާރުތަކުގެ

ކަނޑައެޅި އިން ޚާއްޞަ މަސައްކަތް ވަކިކުރަން ގޮތް މިނާ ސަރުކާރު ދައުލަތުގެ ހުކުމެއް. އެ ހުރިހާ ކަމެއް ކަނޑައަޅާ މިއަދު

ސަރުކާރު އިތުރުކުރަން ސިޔާސީ ބާރުތަކުގެ މިހި ހިނގާ ބާރު، ބަހަނާތަކާ ޖެހިގެން ފަރާތް ކަނޑައެޅުމާއި ދެން ޤާނޫނުއަސާސީ ފަރާތް

ދައުލަތް އަދި. އެދެވޭ ދަރުމަވެރިން އަދި އެމް.އެން.ޑީ.ޕީ ގައި މިހި ކުރިމަތިވި، ޚާއްޞަ ސިޔާސީ ފަރާތް ކުރުމަށް

ހިނގާ މި ޤާނޫނުއަސާސީ ހިމާޔަތްކުރާ. އެ ކޯޓު ޖަލަށް ނުކުމޭ. މި ޤާނޫނުއަސާސީ ބާރުތަކަށް މި ބަޔާން އިތުރު ބަދަލު

ނުކުރެވޭ ދެކެވޭ. ދަރުމަވެރިން އެއީ. އެދެވޭ ބާރު މިއަށް ބިނާކޮށް ހަމައަށް ނުކުރެވޭ. އާދޭ ހުރިހާ ކަމަކުން މި

ޤާނޫނުއަސާސީ އަދި އެކަށީގެން ބަދަލު މިހާރު ދެކެވޭ. އެދެވޭ ބާރު އެދެވޭ ބާރުތައް މި ފަރާތުގެ ބެލެވޭ

ވެސް ނިމިދާނެ. ހުކުމް އެކަށީގެން މިހާރު އެދެވޭ މި ފަރާތް ހަމަ މި ދައުލަތުގެ ޤާނޫނުއަސާސީ ކުރުން އާ

އެއްވެސް ވޯޓެއްގައި ބައިވެރިވެވޭނެއްނުވާނެ. ޤާނޫނުއަސާސީ ރަނގަޅުކުރަން އުޅޭން ކަމެއް ނެތް ހެދިހާ މަގެއްގަ. މިއަދު މި ޤައުމީ [illegible] ޤާނޫނުއަސާސީ ހަލާކުކުރުވޭ. ދެން ޤައުމީ ވަރަށް ކުޑަކުރުވަސްކޮށްލާފައެވެ. 10ގެ ފަހުން ރައްޔިތުންނަށް މި ޤާނޫނުއަސާސީ އަށް ޢަމަލުކުރަންޖެހޭ ކަމަށް މި ޤައުމީ ފެންނަން.

ބާރަށު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ޝިފާޒު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ﺑﺴﻢ ﺍﻟﻠﻪ ﺍﻟﺮﺣﻤﻦ ﺍﻟﺮﺣﻴﻢ. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީ އަށް އިސްލާހު ގެނައުމުގެ ބޭނުމުގައި ކުޑަހުވަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ އިސްލާހަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރާ ވާހަކަ ދަންނަވާލަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެން އެންމެން މި ދައުލަތަކީ ޤާނޫނުއަސާސީ [illegible] ވާހަކަ އާއި ޤާނޫނުއަސާސީގައި އަދި އިސްލާހުކުރަންޖެހޭ ކަންތައްތައް ވެސް ހުރި ވާހަކަ. އެހެންނަމަވެސް އެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް މި [illegible] މީގެތެރެއިން ވަރަށް ކުރުކޮށް [illegible]. އެހެންވީމާ، އެ މިންވަރުގައި ވެސް އެ ވިދާޅުވާ ވާހަކަ ވަރަށް ބޮޑަށް އަޅުގަނޑުމެން އެބަ [illegible]. އެއް ކަމަކަށް މި އަންނަނީ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 231 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން. އިދާރީ ދާއިރާތައް ހިނގުމަށް ޓަކައި އިންތިޚާބުކުރާ ކައުންސިލުތަކުގެ އުމުރު ޤާނޫނުގައި ކަނޑައަޅަންވާނެ. ދެން އަޅުގަނޑު ހަމަ އަޑުއަހަމުން ދިޔައިން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އެ މަނިކުފާނު ވިދާޅުވި ޤާބިލު ބޭފުޅުންނަން [illegible] ބޭނުމުގައި. ޤާބިލު ބޭފުޅުންނަން ކުރިމަތިލެވޭކަން [illegible] އުމުރު ކުރުކަމުން. އަޅުގަނޑު ހިތަށްއަރަނީ ޤާބިލު ބޭފުޅުންނަން [illegible] ތިން އަހަރު. އެއް އަހަރު ވެސް އެ ބޭފުޅުންނަން ހަމަ [illegible]. ޤާބިލު ކަމަށް ވީ ނަމަ [illegible] ބަދަލުވިޔަސް ހަމަ [illegible]. އެހެންވީމާ، [illegible] މިއާ ގުޅިގެން [illegible] އަޅުގަނޑު [illegible]. ޤާބިލު ކައުންސިލަރު [illegible]، އެއީ [illegible] އެއް ފަހަރު އިންތިޚާބު ބޭއްވުމުގައި ވީނަމަވެސް. އެހެންވީމާ، މި [illegible] މި ޤައުމު [illegible] އެ [illegible] ވިދާޅުވި ވާހަކަ [illegible] އަޅުގަނޑުމެންނަން [illegible] ނުވާނެ. ދެން [illegible] ފާރަވެރިވުން މި ޤާނޫނުއަސާސީ އަށް މިހާ އަވަސްއަރުވާލައިގެން [illegible] މި އުޅެނީ [illegible] އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ [illegible] ކަމެއް. [illegible] ދެން މިއަދު [illegible] ބޭފުޅުންގެ [illegible] މިނިވަންކަން [illegible]. އަޅުގަނޑުމެންނަން މި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގައި [illegible] ނިޒާމަކީ ސިޔާސީ ޕާޓީގެ ނިޒާމެއް. އެހެންވީމާ، ސިޔާސީ [illegible] މަޖިލީހުގައި [illegible] ޤާނޫނުއަސާސީއާ [illegible] އެއީ [illegible]

މަނިކުފާނު ވެސް ޤަބޫލުކުރުމެއް ނުކުރައްވާނެ. ދެން އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ހަމަ އިލްތިމާސްކުރަން އިޙްތިރާމްތެރިކަމާ އެކީ މި ވަގުތު މި ޤާނޫނުއަސާސީއާ ކުޅުމުގެ ބޭނުމެއް އޮތް ކަމަކަށް އަޅުގަނޑެއް ޤަބޫލުނުކުރަމާ. މިކަން ނުކުރައްވާނެ. ދެން އަނެއް ކަމަކީ މި ވަގުތު ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންނަށް މުހިއްމުވެގެން މި އުޅެނީ ޤާނޫނުއަސާސީ ކުޅުމެއް ނޫން. ރައްޔިތުންނަށް މުހިއްމުވެގެން މި އުޅެނީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ދަތުރުފަތުރުކުރުމުގެ ނިޒާމަކުން ގުޅިފައި އޮތް ގުޅުން ކެނޑިފައިވާތީވެ އެ ޙައްލުކުރަން. ރައްޔިތުންނަށް މުހިއްމުވެގެން މި އުޅެނީ ބޭސްފަރުވާ އަދި ސާމާނުކަރުން ނައްތައިލާގައި ދޫވިން މަސް ދިރުމަށް އަނެއް އަސާސީ ރައްޔިތުން ސާމާނުކަރަން ޖެހިފައިވާތީވެ އެކަން ނައްތައިދެން. އިއްޒަތްތެރި ރައްޔިތުން ބޭނުންވެގެން މި އުޅެނީ ބިރުވެރިކަމެއް. ރައްޔިތުން ބޭނުންވެގެން މި އުޅެނީކީ މި ޤާނޫނުއަސާސީގައި އޮތް މި މާއްދާގައި އަޅައިގަނެގެން މި ތަންގައި ބަހުސްކުރާކަށް ކުރަކަން ނޫން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެހެންވީމާ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުން އިންތިޚާބުކުރި ސަރުކާރަކަށް ޖާގަދެއްވަންވީ. އެ އިންތިޚާބުކުރި ސަރުކާރަކަށް ޖާގަދެވިގެން ބޭނުންވެގެން އިންތިޚާބުކުރި ކަމާ މި ބޭނުންވާހާގައި މާނަ އޮވޭ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މި ބޭނުންވާގައި މި ވަގުތު މި ހިނގަނީކީ ރައްޔިތުން ބޭނުންވެގެން ހިނގާ ކަންކަމެއް ނޫން. މިއިން ވަރަށް ސާފުކޮށްކަން މި އެނގެނީ މި ރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ ތަމު ކަނިރު، ޤާނޫނުއަސާސީ އަދި ނައްމި އެއްކަމަކަށް ދަގާމަން ތަރަކީ މިހާރު ކުރުމު މަސައްކަތެވެ. އަޅުގަނޑުމެން މި ދަންނަވަނީ އެހެނާ މި ހައްގާދިކައި މިފިތަ ރައްޔިތުން މިހިރަމް މިވަހާ ދެމަރުކަ މި ޤާނޫނުއަސާސީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ނައްތާލާގެން. މި ޤާނޫނުއަސާސީ ރަގައިވާ ވެސް ކަމަށް. މި ޤާނޫނުއަސާސީގެ ތަމު ކަނިރުމުހައް ވެސް ނުކުރަން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން ހިމިނަށްހެ ކަންހެ މަގަރު ކަންތަގެ މަގު ކަމާ ކަންކުން ކުޅިވަރުތަން ކަރަން ދިތަންމައި ކަންކަން ކުރުމަކީ އެހިއަ އާ ރަނގައި އެއްމިގެ ކަމަކަށްތައް އަޅުގަނޑެއް ތާއީދު ނުކުރަން. އެހެންވީމާ، މި ޤާނޫނުއަސާސީ އަދި ދެންގައި އިސްލާހުކުރަންޖެހޭ ކަންތަކުއްމަ އެބަ ހުރިކަން އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަން. އެހެންވީމާވެސް މި ގޮތުން މި ރާއްޖެ އަމި ކަމަގާ ޤާނޫނުއަސާސީ އިޞްލާޙުކުރުމުގައި އަޅައިގަނެގެން މިވެނިގޮތުން އަޅުގަނޑުމެން އިމަންމުގުމު ގަޅިހުރުމި ކަންކަން ދިރާސާކޮށް ބޭނުންވާ ގޮތަށް ބަދަލުކުރުމަށް މަސައްކަތްކުރެވިދާނެ. އެކަމަކު އާއްމު ރައްޔިތުންނަށް ފައިދާހުރި ގޮތަކަށް ހަމައެކަނި ގެނެވޭ ބަދަލުތަކެވެ. އެހެނަސް މިހާރު މިކަން ކުރެވޭނީ ރައްޔިތުންގެ ރައުޔަށް ބަލައިގެން ކަމަށް ދެކެން. ސުވާލަކީ ބޭނުންވާ ބަދަލުތައް ގެނެސްދޭނީ ކޮން ގޮތަކަށްތޯ. ދެން ހަމަ އެހެން ކަމަކަށް ވެސް ބަދަލުތަކެއް ގެންނަންޖެހޭނެ. އެއީ އަދި މިނިވަން ގޮތުގައި ކަމަށް ވިސްނައިފިނަމަ، އެކަން އިންސާފު ގޮތުގައި ކަމަށް ވިސްނައިފިނަމަ ހަމަ ބަދަލުވާ އެއްޗެއް ކަމުގައި ބަދަލުކުރުމަށް އެ ބޭނުންވާ އެހެން ގޮތެއްގައި ދެކިދާނެ. ޝުކުރިއްޔާ ވަރަށް ބޮޑަށް.

ތުޅުސްދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ރޮޒައިނާ އާދަމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މި ޤާނޫނުއަސާސީ އަށް ބަދަލުގެނައުމުގައި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ވަރަށް ބޮޑު އަޣްލަބިއްޔަތަކުން ނޫނީ އެކަން ނުކުރެވޭ ގޮތަށް ހަދާފައި މި އޮންނަނީ ސަބަބުތަކަކަށް ބަލައި. އެއީ މި ޤާނޫނުއަސާސީގެ މާއްދާތަކަކީ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގިނަ އަދަދެއްގެ މެމްބަރުންނަށް އެއްބަސްވެވޭ ގޮތަކަށް ނޫނީ ބަދަލުނުކުރެވޭ ގޮތަށް ހުރުމުގެ މަގުސަދުގައި ކަމަށް އަޅުގަނޑު ދެކެން. އެހެން މި އޮންނަނީ. ދެން މިހާރު ހުށަހެޅިފައި މި ވާ އިސްލާހަކަށް ބަލައިލާއިރުގައި ދެ އިސްލާހުގައި ވެސް މި ޤާނޫނުގައި ކަނޑައެޅިފައި އޮންނަންވާ ގޮތަކަށް މިގައި މިހުރި މާއްދާތަކާއި ބަދަލުކުރުން. އޭގެ މާނައަކީ ދެން ޤާނޫނުއަސާސީއަކުން ނޫނޭ އިދާރީ ދާއިރާތަކާއި ހިންގުމަށް ބަލައި އިންތިޚާބުކުރެވޭ ކައުންސިލްތަކުގެ އުސޫލު ކަނޑައަޅާނީ ވެސް. ޤާނޫނުއަސާސީއަކުން ނޫނޭ ރައީސާއި ނައިބު ރައީސް ކައުންސިލްތަކުގެ ހޮވާނެ ގޮތް ކަނޑައަޅާނީ ވެސް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑަށް ޤަބޫލުކުރެވޭ ގޮތުގައި ޤާނޫނުއަސާސީގައި މި މާއްދާތައް މިހެން ލިޔެފައި މި އޮންނަނީ މި [illegible] އަޅުގަނޑުމެން ކުޑަ އެއްކަމަކާ ނަހަދަން. މި އުސޫލުތަކަކީ އަޅުގަނޑުމެން [illegible] ގޮތްގޮތަށް ބަދަލުކުރަނީ އުސޫލުތަކަކަށް ނަހަދަން. އެހެންނަމަވެސް ޤާނޫނަކަށް ބަދަލުގެނެސްދީ ކަމަށް ވަންޏާ މަޖިލީހުގެ [illegible] ކުޑަވުން. މިސާލަކަށް ދަންނަވާލަން ކައުންސިލްތަކާ އިންތިޚާބު [illegible] ދާއިރާގައި އެ [illegible] ގޮތަކަށް ކައުންސިލްތަކުގެ ތަރައްޤީ [illegible] ކަމަށް ވަންޏާ [illegible] ޤާނޫނުގައި މުއްދަތު އެއް [illegible] މިސާލަކަށް [illegible] އެ ކައުންސިލްތަކުގެ މުއްދަތު [illegible] ކުރުކޮށްދެވިދާނެ. [illegible] އެ ބަދަލު [illegible] ބަދަލު ހޮވޭ ވަރަށް ކައުންސިލްތަކުގެ މުއްދަތު [illegible] އެގޮތަށް ބޮޑުވީމާ. އެހެންވީމާ، އެއީ އަޅުގަނޑަކަށް [illegible] އުސޫލެއް ނޫން. [illegible] ސާފު [illegible] އެ [illegible] އަޅުގަނޑަކަށް [illegible] ގޮތުގައި [illegible] ޤާނޫނުއަސާސީ އަށް. އެއިރުން [illegible] ވަކި މަސްލަހަތުތަކަކަށް ބަލައި، އިންތިޚާބާ [illegible] މި ބަދަލުކުރުމަށް [illegible] ނުވާނެ. އެހެންވީމާ، [illegible] މި ހުރިހާ [illegible] މައްސަލަ ނުކުތުމަކީ ވަރަށް ބޮޑު [illegible] ކަމެއް. ރައީސާއި ނައިބު ރައީސް ހޮވުމުގައި ވަކި ގޮތަކަށް [illegible] ކައުންސިލްތަކުގައި [illegible] ކަމަށް ރައީސާއި ނައިބު ރައީސް ހޮވޭ [illegible] ބަދަލުކޮށްލަނީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑަށް [illegible] ގޮތުގައި މި ހުރިހާ ފަރާތްތަކާއި އެއްވެގެން [illegible] ޤާނޫނުއަސާސީ އަށް [illegible] ގެނެސް [illegible] ވަންޏާ އެ މަޝްވަރާގެ މަތީން އެ ބަދަލަކީ [illegible] އަޅުގަނޑުމެން [illegible] ބަދަލު، ގޮތް ގޮތަށް [illegible] ގޮތަށް އަޅުގަނޑުމެން ގެންނަ [illegible] އަޅުގަނޑުމެން [illegible] އެއީ މުހިއްމު ކަމެއް. [illegible] މި [illegible] އިއްޒަތްތެރި [illegible] މި ރަނގަޅު މަސައްކަތެއްގައި ހުށަހަޅައިގެން [illegible] އަޅުގަނޑު ޤަބޫލުކުރަން [illegible]. [illegible] ކަނޑައަޅާ [illegible] ރަނގަޅު

މުއްދަތަކީ ކޮބައިތޯ ދިރާސާކުރުމަށްފަހު އެ މުއްދަތެއް ޤާނޫނުއަސާސީގައި ޖެހުން އަޅުގަނޑެން ފެނުނު ހަރަކާތް ގޮތަކީ. ޤާނޫނަކީ ސިސްޓަމް ދޭތެރިޖެހުން އަޅުގަނޑު ކުރިންވެސް ދެންނެވިހެން އިޖުތިމާޢީ ބަދަލުކުރުވާން އުޅުނަ ނޫން. އެހެންވީމާ، އެގޮތަށް ޤާނޫނުއަސާސީގައި ހުރި ހުރިހާ މާއްދާތަކާ ޤާނޫނުތަކުން ގޮތްގޮތަށް ކުރެވޭ އެއްޗަކަށް ހުރުމަކީ އެއް އެންމެ ބޮޑުފުރުޞަތެއް ކަމަކަށް އަޅުގަނޑު ނުދެކެން. ވާހަކަ ކައުންސިލްތަކުގެ އުމުރުތަކަށް ބަލާއިރު ބައެއް ޤައުމުތަކުގައި މި އެންމެންނަށް ޖުމްލަ ވަރަށް ކުރު މުއްދަތެއް. ބައެއް ޤައުމުތަކުގައި މި އެންމެންނަށް ވޯޓު 2 އަހަރު ކަމަށް، ބަޔާންކުރި 3 އަހަރު ދެންނެވީ. އެއީ ވޯޓު އެ ކައުންސިލްތަކުން ލިބޭނެ ހުރިހާކަމެއް ރަށްވެހިންނާ އެކީ ގޮވާލުން ދުވަހު ކަރުދާސް އެ ރަށްގައި މިސާލަކަށް ޖެހޭ މަސައްކަތް ހައްލުކުރުމުގައި މި ހުރިހާ ކަމެއްގައި އެކީ ރަށްވެހިން އަބަދުވެސް ބަޔަކު ރައްޔިތުންނާ އެކީ ޖޫރީ ކައުންސިލަރުން ކަމަށް ވާނީ އެ ބޭފުޅުންނާ ވަރަށް އަވަސްއަވަހަށް މުއްދަތުގެ ޖެހިގެން ރައްޔިތުންގެ ކުރިމަތީގައި އެ ބޭފުޅުންގެ ޖުމްލަ އިތުރުވުމުގެ ނަތީޖާ ބަދަލުކުރެވޭ ފުރުޞަތު ލިބިގެން ކައުންސިލްތަކުގެ މުއްދަތު ކުރުކުރަން މި ހުޅުވާލަނީ. އެހެންވީމާ ފަހަރު ކައުންސިލަރުންގެ ރައްޔިތުން ކަނޑައަޅައި އެއްވެސް ގޮތެއް ވަކި ދީފާނެ، ކައުންސިލްތަކާ މި އެކަހަރު އަހަރު. އެހެންވީމާ، މިގޮތަށް ދިގު އިތުރު މަސައްކަތެއް ހުށަހަޅައި ކައުންސިލު ވާން ދޭތެރޭގެ މުއްދަތު ދިގުކުރަން ބައިވެރިވާ ސިފަ ޤާނޫނުއަސާސީ އެކަމަށް ލިބިގެން، ކަނޑައެޅިގެން، އެގޮތަށް ރައްޔިތުން ކައުންސިލަރުން ފުރުޞަތު ގޮތަކީ. ޤާނޫނުތަކުން ސިޔާސީ ބޭނުންވެގެން އިޖުތިމާޢީ ޤާނޫނުއަސާސީގައި ހުރި މާއްދާތަކާ ކަމެއްގައި ގޮތްގޮތަށް އަށްވަނައަށް އެ މާއްދާތަކުން ބަދަލުގެނައުމުގެ އެ ބަދަލުތަކަކީ އެ ވަގުތު ވަރަށް ދެރަ ދޭތެރޭގައި ގޮތަކުން ރައްޔިތުންނަށް ލާބައަށް ކަމަށް ޤާނޫނުފުޅު ކުރިޔަށް ގެންދިޔުން ކަމަށް ކައުންސިލަރުން ދިނުމަކީ ރައްޔިތުން ދަރަނިވެރިވުން. ސަރުކާރާ އިޖުތިމާޢީ ރައީސް.

މަސައްކަތުގެ ދުވަސް ދާއިރާގެ ދެންނެވި މުބާރާތުގެ ރަށްފުށު ވާހަކަދައްކާލުން:

ސަރުކާރާ އިޖުތިމާޢީ ރައީސް. ރާއްޖެތެރޭގެ އުސޫލުން ޤައުމެއް ނިޒާމު ރަށެއް ތަރައްޤީކުރުމަށް ބަޔަކު، ޤައުމެއް ކައުންސިލުން 2008 ވިލޭގެން ރާއްޖެތެރޭގެ އުސޫލުން ކައުންސިލްތައް ކުރުމަށް ބަޔަކު މި ތަނަށް ޤާނޫނުގެ ހަމަޖެހިފައި ބަޔަކު މީހުން ހިކޫމަތުގެން ދިޔަ ފަދަ. މިއަދުން ސަރުކާރުން ބޭނުމެއްގެ މި އުޅޭ ކައުންސިލްތަކުން ހިމާޔަތް ކައުންސިލް އަޑުއިވޭ އަންތަރީސްފަހަރު. އެ ބޭފުޅުން ކައުންސިލްތަކުގެ ވަގުތުތަކުން ގެންގުޅުނު ކައުންސިލުގެ ލިބޭއިރު ތަރުތީބުވާއިތުރަށް ރައްޔިތުންގެ ބަސްބުނާ ގޮތަށް ކައުންސިލް އިދާރާތައް ކައުންސިލަރުން ހޮވައި، އެ ކައުންސިލް ކުރަން ވިލާ ބޭރުން މި ތިބީތިމާ ކައުންސިލުން ފައިސާ ހަމައެކަނި. ކައުންސިލުގެ މި ދަނީ؛ ހުރި ހުރިހާ ކައުންސިލް ގުޅިގެން ބޭރު ފުރަތަމައަށް ގެއްލޭ ރައްޔިތުންގެ ފިކުރުތައް ރައްޔިތުންގެ ވާހަކަ ކައުންސިލަރުން ކަސްޓަމަރުން ކަމަށް ބަޔަކު ހިތާއި ތަރައްޤީ. ކައުންސިލުގެ ކައުންސިލްގެ ޤާނޫނުގެ ފަސްދުވަސްތަކުގެ މި ތަނަށް ހިކޫމަތުގެ ކައުންސިލްގެ ސަރުކާރު ލިބޭ

އެކުގައި އަޅުގަނޑުމެންގެ ބަޖެޓް ބޭނުންކުރުމަށް ބަލައި، ވަރަށް ގިނަ އިޞްލާޙުތަކެއް ގެނެވުނު. އެ އިޞްލާޙުތަކުގެ ތެރޭގައި ގެނެވުނު ތިންހަތަރު ފަސް ކައުންސިލުން، މިރަގަބަރ ކައުންސިލުން ގެނައުމާ ވެސް މި ވަނީ ރައްޔިތުން އަތުން ރައްޔިތުންނަށް އަނެއްކާވެސް ދާން ހަމަގައި ބޭނުވަސް. އާދަމަކީ އެ ބޭނުންތަކަށް ގެތުރާ ސަރުކާރުގެ އެ ބޭނުންތަކުން ހިތާކަށްނާ މި ހުރިހާ އަދިއްލަ ފާރަން އިސްލާމީ ހަމަތަކަށް ކުރެވުނު. ނޫނީ އިތުރުބައް ހަމަތަކަށް ކުރެވޭ ނުކުރޭ. ހަމަ އެހެނަމަ އެ ބޭނުން ހިފާއިރު އެ ބޭނުން ވަކި ގޮތަކަށް ހިމަނުކުރުމަކީ ސަރުކާރުގެ ބިނާކުރުމުގެ ހިސާބުން، ކުރަކުރަކުރީ ބަލައި ކައުންސިލުތަކުގެ ކައުންސިލުން އެ މީހުންގެ އަތުގައި އެބަ އޮތް ވަރަށް ބައިވަރު. އެ ބައިވަރު ކައުންސިލްތަކުން އެ މީހުން އުޅުއްވަސް ތިއްބައި ގެދޮރުވެރިންގެ ގޮތުން ތަޖުރިބާކުރުން އެ މީހުން ގެސްޓްހައުސް. ހަމަ އެގޮތުން ހަރުދަނާ ކުރަމުން ކައުންސިލުތަކުގެ ބަޖެޓަށް ބަޖެޓު އެއް ދުވަސްތަކުގެ އެހެންގޮތަކީ. އެވެސް އެ މީހުންނަށް ކުރިއަށްދިޔުމުގައި އަމާޒަކީ އެ އިސްލާމީ ދީނަށް.

އަޅުގަނޑުމެން އާދައިގެ ބައިން، އަޅުގަނޑުމެން އިދާރާތަކަށް ވަކިވަކިކޮށް ރޭހުން މި ކައުންސިލްތަކުގެ ބައެއް ދުވަސްތައް ބަނދަރުކުރުމަށް. ކައުންސިލުތަކުގެ ގެނެސް ބަދަލުކުރުމަކީ ހުރިހާ ބަދަލުތަކެއްކުރުމުގެ ހަމަ އެ ވަރަށް ގެއްލި ބަޔަކު އާދައި ތަކެއްގެ ދުވަސް ހުރި ތަޖުރިބާ އަދިއެކުވެރި އެތި. އެހެންނަމަވެސް ކަރުދާހުގެ ތަކެތި އަދި މަސައްކަތްތައް ބައްލަވައި ހުށަހަޅާ އެ ދުވަސް ހުނރަ ކައުންސިލުތަކުގެ ވުޒާރާތްތަކުން، ކަރަނޓް ލާރިބަހާ ކުއްލިކަމަށް ހުރިހާކަމުން އެތުރި ބުދު ދުވަސް ބޭނުމުގެ ތެރެއިން. އަތުރި ބުދު ދުވަސް ދިމާއިލާން ކަމަށް ފުރުޞަތުވެ އެދަ އެ ތެރެއަކުން. އެހެންނަމަވެސް ހިތާމައާ އެކު ދަރިނަށް އަޅުގަނޑު އާދޭހެ ހަމަތަކާއި ވަކިކުރާ ސިޔާސީ ސިޔާސީ ކުރިން އަދި ބަދަލުގެއްލުމެއް ފުރޮޅާ އާދައި ގެންގުޅޭ، ގާތަށް ގެންގުޅޭ ޖަނަވާރު ފަރާތާރު ކުރިމަތިލައި އަޅުގަނޑުމެން ބާރެއްބަހައްޓާ، ކަރުމަށްހަލާ މި ފުރުޞަތު ގެގެލާފެން ކުރެއްވުނު. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު ބޭނުމާ ވެސް އެކީ ބާޖެސްޓަށް ބައްދަލުވުމަށް ބައިވެރިވެއްޖެ. މިއަދު ބޭނުމާ ވެސް އެ ޖަނަރާލާ ފަށައިގަނެވޭ ހިސާބަށް ކުރިއެރުމުގެ ބަޔަކާ ދައުލަތާ ވާހަކަތައް ހަމަ އެ ކުރީ ހަމަވީމަ އަޅުގަނޑު ހަރުދަނާ ކުރިހަމަށް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ފާޅުކުރާނީ އުއްމީދު ބެހެއްޓު ހަމަ އެ ތަރައްޤީކުރުން ފުރިހަމަ އެ ބޭނުން ހިއްސާކުރަނިވި އެ މިޒާޖުވެރިކަމީ މިހާ ހަމަ މަގުބަދަލުހިފު ފުރުޞަތު ރައްޔިތުން ދުވަހު ތަކުން ނުފެންނާތީވެ. އުނދަގޫތަކާ މިއަދު ޕީ.ޕީ.އެމް ޖުޑިޝަރީގައި ވެސް ބޭނި ގޮސްޖެ މިޒާޖުވެރި ދަޔާ ރަނގަޅު މިޒާޖުވެރިކަން. އަޅުގަނޑު ހިފަނީ އެ ބޭނުން ފަތައިގެންނެވި ކަންކަމުގެ މާފުއްޗެއް. ހަމަ އެ މާލީ ކުއްޖަކު އަރިސް ހަރަކާތްތަކުގެ ކަންކަމުގެ، މާލީ މި އަޅުގެ ޖަހަނު ރަށުބަޔާ އެބަ. ފަހަރެއްގަނޑު ފެނުނު ކުރިމަތި ބޮޑުވާ ފުރުސަތުގެ ފުރާނަ ހިން ދުރަކުރު ޖަހަރު އެ ބޭނުންތަކުގެ ނުލިބޭނަމަ މިޒާޖު ހަމަ ކުރިން ބޭނުފަށާ އެކު ގެންދިޔުމަށް ޖަހަރު މާލިމީ ގެންދަން، ހުރަސްޖެހުން ކަމަށް ފެނޭ ފެނުނު. އަޅުގަނޑު އެހުރި މިޒާޖު އަފަރަކަށް ޖަނަވާރުގެ ފަނަވާރުގެ އެ ނުލެއްވިޔަ ހުރިބައްސަ ނިކަ، ހަމަތަކުގެ ބައްދަލުކުރުމަށް ކަރަފަރާތުން ހަމަތަކުގެ ހަމަތައް ފާޅުވެވުން ގޮތް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ފުރުސަތު. އަޅުގަނޑު އެދޭ ދިފާޢުކުރަކާގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ނަފުސުބަދު 11

ވަނަ ދުވަހު އެމް.ޑީ.ޕީގެ ސަރުކާރު އައިސް، އަލުން ދިވެހިރާއްޖެ ރަނގަޅު، އެ ބާރުތަކުގެ ރަނގަޅު އައިސް ތަރައްޤީވަމުން ދިޔައީ. والحمد لله.

ކޫދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ހަމީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. ޝުކުރިއްޔާ، ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީ އަކީ އިސްލާމްދީނުގެ ބިނާވެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ މާއްދާއަކަށް ބަދަލެއް ގެނައުމަކީ ބަޔަކާއި އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު ހުށަހަޅައިގެން ވާހަކަދައްކަމުންދާއިރު އަޅުގަނޑު ހިތަށްއަރަނީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީ މިހާރު އެބަ އޮތީ ކޮބާ. އަޅުގަނޑު ހިތަށްއަރަނީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީ އަށް ބަދަލުކުރުމަށް ބޭނުންވާ ސަރުކާރަށް، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީ ދަމަހައްޓަން ބޭނުންވާ މުއައްސަސާއެއް މިއަދު މި ދިވެހިރާއްޖޭގައި އެބަ އޮތްތޯއޭ؟ އެނގިވަޑައިގަންނަވާނެ 2013 ވަނަ އަހަރުގެ ރިޔާސީ އިންތިޚާބުގެ ފުރަތަމަ ބުރު ނިމި، ދެ ވަނަ ބުރަށް ދިޔައިރު މި އޮތީ ޤާނޫނުއަސާސީ މުގުރާލާފައި. ދެ ވަނަ ބުރުގެ އިންތިޚާބު ބާއްވަންޖެހޭނީ ޤާނޫނުއަސާސީ ބަޔާންކުރާ ގޮތުން ފުރަތަމަ ބުރު ނިމޭތާ 21 ދުވަހުގެ ތެރޭގަ. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މަނިކުފާނު މި އިންނަވަނީ ހަމަ އެއްގޮތަކަށްވެސް މިކަމާ ކަންބޮޑުވެވަޑައިގަންނަވާ. ޤާނޫނުއަސާސީގައި ކަނޑައެޅިފައިވާ މުއްދަތުގައި ފަހަނައަޅާ ގޮސް، ނިމުނީ. ދިވެހިރާއްޖޭގައި ޤާނޫނުއަސާސީ ޖުޑީޝަރީއާ ގުޅިގެން މުޖުތަމަޢުގައި ބަލައި ކުރެވިފައިވާ މަސައްކަތްކުރައްވައިގެން މަނިކުފާނު، ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސަށް ރަނގަޅަށް އެނގިވަޑައިގަންނަވާނެ. އެހެންވީމާ، މި މަޖިލީހުގައި އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު ޤާނޫނުއަސާސީ އިސްލާހުކުރުމަށްޓަކައި އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ އަޅުގަނޑުމެން ވާހަކަދައްކަނީ ޤާނޫނުއަސާސީ ދިފާޢުކުރުމަށް ކިޔަނީ. 30 އަހަރުގެ ދުވަސްތަކުގައި ފުރިހަމަކަމާއެކު ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންނަށް ލިބުނު މި ޤާނޫނުއަސާސީ އަސްލުވެސް ރައީސް މައުމޫން އަހަރުގައި އިންނަވައިގެން މި އަހަރު ނަންގަވާ މަރުޙަލާ ބަލާއިރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކުރިމަތިވެފައިވާ ކަން. މި ބާވަތުގެ ކަންތައްތަކަށް އިސްލާހުތަކެއް، ބޮޑު މާލިއްޔަތު ދުސްތޫރީ ނިޒާމަކަށް ބަދަލުގެނައުމަށް މި ވަގުތަށް އެ ބާރުވެރިން ބޭނުންކުރުވާ ވަކިވަކި މަޖިލިސްތަކުގައި ހާސިލުކުރައްވައިގެން ބަލާ. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ދިވެހިރާއްޖޭގެ މުޅި ރާއްޖޭގައި ވެސް ސަރުކާރުން ކޮށްދެއްވި ޚިދުމަތްތަކުގެ ތެރޭގައި އެ ރައްޔިތުން ހުރިހާ ހިފެހެއްޓުމަށް ގޮތެއްގެ ފަހުން 2009 ވަނަ އަހަރު ބާއްވާ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ އިންތިޚާބުގައި ޣައްސާން މައުމޫން ކުރިމަތިލެއްވީ ތިމަރަފުށި ދާއިރާ އަށް. ތިމަރަފުށި ދާއިރާ އަށް ކުރިމަތިލެއްވީމަ އިންތިޚާބު ކާމިޔާބުކުރެއްވިނަމަ އަދިން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމްކޯޓުން އިންތިޚާބު ބާތިލުކުރައްވާފައި އަލުން އިންތިޚާބު ބާއްވުމުގެ އަމުރުކުރެއްވި ސުޕްރީމްކޯޓުގެ ޢިއްޒަތްތެރި ފަނޑިޔާރު އަލީ ހަމީދު. ސުޕްރީމްކޯޓުގެ ޢިއްޒަތްތެރި ފަނޑިޔާރު އަލީ ހަމީދު އެ ވަގުތު ހުންނެވީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ އިސް ފަނޑިޔާރަކަށް. ބައްލަވާ! އެ ދުވަހު އިންތިޚާބު ބާތިލުކުރެއްވީ މަޖިލީހުގެ ރަސްމީ ދައުރު ފެށުމުގެ ތާ ދުވަސްކުރިން ބަދަލުކުރެއްވުމުގެ ވަނަ ދުވަހު ބަލަހައްޓަވާ ފަރާތުން

މައުމޫނަށް ދެއްވީ. 3 ނޮވެމްބަރު ބަޣާވާތުގައި ފަސް ރައްޖޭގައި އޮތް ބިރުވެރިކަމާއި އެ ހާލަތަށް ވުރެ ފަސް އެ ދުވަހު ތިމަރަފުށީގެ ހާލަތު އޮތީ ނުރައްކާތެރިކޮށް ކަމަށް ވިދާޅުވެ. ރައްޔިތުން ދިން ޖަވާބަކާ ގުޅުން ނިންމައިގެން އަވަސް ހަމަ އޮތީ އެ ގޮތް. ޒައީމް މައުމޫނަށް ނުނާ ތިމަރަފުށީ ރައްޔިތުން ބުނި. ދެން އަނެއްކާވެސް ބައްލަވާ ޝަރީޢަތުގެ ދަށުން ނުފޫޒާއި ބާރު ހިންގަވާފައި އޮތީ މިންވަރު. ތިމަރަފުށީ ގޮސްހެން ތިމަރަފުށީ ރައްޔިތުން އިންތިޚާބުކުރި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙިއްބު ވަކި ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ބިރުވެރިކަން ބޭނުންކުރައްވާފަ. މި ހަނގާމާ ވިޔަސް ފިޔަވަޅުގެ ތަޙުޤީޤު، ރިޔާސީ ހަރަކާތުގެ ތަޙުޤީޤު ފާހަގަ ކުރެވުނު ބޭނުންކޮށްގެން ކުރި ހޮޅުގެ ނިޔާމުގައި މައުމޫން އެބޮޑުތަކާއި ޝަރީޢަތް ދެކުނުވެރިކަމުން ފިޔަވާއި ރައްޔިތުންގެ ގާނޫނީ ނިކަން ކުރުމަކާ ދެކޮށްނުވާ. ފުރުސަތު އަދުގަދަކުރުމަށް ފުށިގެންދިޔައީ ތިމަރަފުށީ ގާނޫނު އަސާސީ މަޖިލިސް އެއްކަލަ ގާނޫނީ ކަލަ، ޕީ.ޕީ.އެމްގެ ކަލަ ހުއިގެން ކޮންމެވެސް ގޮތަކުން ޝަރީޢަތް މުދުވެރިކޮށްގެން ބޮޑުވަކަ ގާނޫނު އަދި ވެރިއިގެންނު ޝަރީޢަތް. އެހެންވީމާ، މިއަދު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ތިޔެންނަ މަށްޖަރާ ޝަރީޢަތާ މުދުވެރިކޮށްގެން ނޮވެމްބަރު 11 ގައި ރައީސަކު ނުބައްޔާ ބާއޭ ވަކިރާ ފިރާކަން ދެކުނެއްޖެހުމަން ޖަކާއި ކުރަނުގަނޑު މަށްޖަރު. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ދަށްނަވަން ބޮޑުނަވަނި ޤާނޫނުއަސާސީ އިސްލާމްދީނާއި ގާނޫނު މި މަޖިލީހުން ދަށްކާން ކަމެއް ނޫނޭ. މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން ދަށްކަނުޖަ ގާނޫނާ އަޅާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީ ހިމާޔަތްކުރުމަށް ގާނޫނީ ގޮތުން ޖެހޭ ގާނުނާ. ހިމާޔަތްކުރުން ގެތެރޭ ގާނޫނު. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން އޮކްޓޫބަރު 11 ވާ ދުވަހު އަޅުގަނޑުމެން ނިކުންނާނަން މި ރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ ހިމާޔަތަށް. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީ ނިޔާކުރާ ގަޑިން 10 އޮކްޓޫބަރު ވާ ދުވަހު ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާކަމުގެ މަޤާމަށް 11 ނޮވެމްބަރު ވާ ދުވަހު ހޮވާކަށް ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަކާ އިންތިޚާބުކުރުމަށް ކުރިން ނުހޯދިންނެވިއްޖެ. ނަތީޖާ ކަމަށް ވާނަމަ އިއްތިހާދު ރައީސް ވަޙީދު ޒަމާނު މުޙިއްބުކުރައްވައި ހިފައި ދެއްކުންތަށް ވަކިކުރަން އަޅުގަނޑަށް ފުރުސަތު އެއްޗެއް. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ބޮޑުވަހާ ހުކުމުގައި ރައްޔިތުންގެ ފިރިކަން 11 ނޮވެމްބަރު ފަހު ފަސް އަސާސީއްޔާ ބައްސަންތައްގަނެ ވާހަކަ ކުރައްވާނެ ހަމަގައި އިންޓަރިމް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންނަށް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އެ ވަކި ދެއްވާފަ. ދަނޑުވަރުން ބަޔަކަށް ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ އިއްޒަތްތެރި ފަނޑިޔާރުންނަށް! މި ބޮޑުކޮށްނަށާ މި ޤާނޫނުއަސާސީ ފަރާތްފަރާތުގައި ބާއްވާފަ. ބާލި ވަރިވެރީ! މި ޤާނޫނުއަސާސީ ފަރާތްފަރާތުގާ މަސްދުރާނަށް ފަސް ގެއްލުވަން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ވަގުތެއްގައި ގެންގުޅޭ. އެހެންވީމާ، ޤާނޫނުއަސާސީ ހިމާޔަތްކުރުމުގެ މައްސަލަ ގާވާލައި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖޯޑަލް ރައްޔިތުން ދިވެހި ރައްޔިތުންގެ ޢިލްމުކުރުމުގެ ޖާގަ ދޭ ނުކުމެ، ބަރަށް ކުރިއަށް ގެނެސް މި ރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީ ހިމާޔަތްކުރުމަށް އަދުގަނޑު މިއަދު ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންގެ ވަކިވުމުގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ފަސް މި ކަމުގައި ބައިވެރިވުމަށް ގޮވާލަން. އެއްފަސް ކުރެއްވިކަމަށް ބައިވެރިވުމުގެ ނަމީ ޖާގަދަން.

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ހޯރަފުށީ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަހްމަދު ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ! މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން ބަހުސްކުރަމުން މި ދަނީ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 231 ވަނަ މާއްދާ އަށް އިސްލާހުގެނައުމަށް ހުށަހެޅިގެން އެ ޤާނޫނުއަސާސީ އިސްލާހުކުރުމުގެ ވާހަކަ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެންމެ ފުރަތަމަ އަޅުގަނޑު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން އަރިހުން އަޅުގަނޑު މާފަށް އެދެން އަޅުގަނޑުގެ އަޑު، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންނަށް ގެއްލިފައިވާ ބައްޓަމާއި ހުރިހާ ކަންތައްތަކާއި. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 111 ވަނަ މާއްދާގައި ވަރަށް ސާފުކޮށް ބަޔާންކޮށްފައިވާ ރައްޔިތުންގެ އިންތިޚާބުގެ ވޯޓުގެ ބައްލަން މި ވަނީ މިއަދު އަރައިގަންނަން. ދުނިޔޭގައި، ދާދި ދުނިޔެއަށް ވަރަށް ބޮޑު ސިޔާސީ ބަދަލުތަކެއް އަޅުގަނޑުމެންގެ އަލް، އަޅުގަނޑުމެން ފެނުނު އެ ވިދާޅުވެދެއްވި މި ފަހުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިސްރާއި އަލުން ޓިއުނީޝިއާ، ލީބިޔާ، ޔަމަން ގޮތަކަށް ބަލާއިރު. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ރާއްޖެ އިންތިޚާބުގެ ނަތީޖާ ޤާނޫނުތަކުގެ ތާރީޚު، މި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުން މި ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުން ސިޔާސީ ބަދަލަކަށް އެދި އުޅުމުން ލިބުނު ޤާނޫނުއަސާސީ ލިޔެވުނީ، މިއަދު މި ވަނީ ބަޣާވާތުގެ އަނިޔާވެރިކަމުގެ ތެރޭގައި މި ރާއްޖެ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ދަންނަވަން މި އުޅޭ ވާހަކައަކީ ދައުލަތުގެ ބައިތަކުގެ ބާރުތަކުގެ އަދި ހުރިހާ ރައްޔިތުން ކަންތައްތަކުގެ ބާރުތަކުން އުނިކުރުމާއި ބެލުމާ ދައުލަތުގެ ފުރުސަތު އެބަ އޮތް. އެ ފުރުސަތު އޮތް އަދި ކޮންމެ ކޮންމެ ކަމެއްގައި، ކޮން ހާލަތެއްގައިކަން ނަމަ އެންމެ ރަނގަޅަށް އުނދަގޫތަކެއްނެތި ހިސާބު ކުރެވޭނެ ޝަރުތުތަކެއް ވެސް ހިމެނޭ. އެއީ އިދާރީ ނިޒާމެއް ނެތި މިފަދަ ހިސާބުތަކެއް މިހެން ބަލާފައެއް ކޮމިޝަނާ ބަލަން މުހިއްމު ދުސްތޫރު. އެއީ ޤާނޫނުއަސާސީގައި އެބަ ބުނޭ. މިހެންވެ ދިވެހި ހަމަ މުސްތަޤްބަލް ފަރާތަކާއި ދެމެހެއްޓުމަށް ހަރުދަނާ ބާރުތަކެއް ލިބުން ބޭނުން ވާނެ. ޤާނޫނުތަކުގެ ދަށުން ވަކި ވަކި ފަރާތްތަކަށް ޚާއްސަކުރި ބާރުތަކެއް ހިމެނޭ ދާއިރާގެ ޒިންމާ އަދާކުރާ މުވައްޒަފުން ތަނަށް ވެސް ކަމެއް މި ދައުރު ކަމަށް. އަޅުގަނޑު ވެސް ސަބަބަކީ މި އޮތީ.

ޒިންމާ ނިސްބަތްވާ މިފަދަ ދާއިރާގެ ބައިވެރިވުން ކޮންސެޕްޓު ފާހަގަކޮށް، ދުވަސް ފަހުން ސަލާމަތް ޝާހިދު މުއްދަތު ބާވަތުގެ ބޭނުމެއް ހަމަޖެހިފައި، މިއަދު މަސައްކަތްކުރަމުން މި ގެންދަނީ ޤާނޫނު ކޮންމެ ބަޔަކާ، ކަށަވަރު ޢަބްދުﷲ ހާމިދަށް ލިޔެކިޔުން ނިޒާމުގެ އަސާސާ ވަކިކަމާ އިންސާފުގެ ކޮންސެޕްޓަށް ހަމަ އެ ސަފުހާގެ ކޮޕީ ދުވަސްކޮޅެއް ރައްޔިތުންގެ ބައްޓަމަށް ގެންދަވާނެ. މި އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މަޖިލީހުން ޢަބްދުލްޤާދިރު އަށް މި ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންގެ ލީޑަރު ހުސެއިން ސަލާމާ. ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންގެ ލީޑަރު ހުސެއިން ނަމަ، މިއަދު މި ރާއްޖޭގެ ހުރިހާ ރައްޔިތުންގެ ލީޑަރު މަޖިލީހުން ޢަބްދުލްޤާދިރު ދެކެ. ލީޑަރު މިހާރު މި ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންނަށް މާތްﷲ ދެއްވި ބަރަކާތުން މިއަދު އުނދަގޫ އެ ބާރުވާ ކަންކަމާއި ގޮތުން މި ފަރުދުގައި ތަނަވަސްކަން އެއް ކަމެއް ނުވެގެން. މި ތާކު މި ރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީ. މުޅިން އެއްކޮށްލައިފި. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ސަރުކާރު ބަރުލަމާނު މި ތާކުގައި، މި ތާކު ވަރުގެ އަރައިސަށް. ދަފުތަރުގެ ދައުރުން މިއަދު ތާވަލުންނެ މި ގޮތުގައި ޝި ބާރުގެން ހުވާ އެއްކޮށްލަނީ، މި ޤާނޫނުއަސާސީގައި މިވާ ހުވާ އެއްކޮށްލައި ޝި ބާރުގެން ޢިނާޔަތްކުރުމަށް ވަރުގަދަ ވަކިވެގެން

އަޅުގަނޑުމެން ހޮނިހިރު ދުވަހު މި ރާއްޖޭގައި މި ވާ ބައްޔާވުމުން މި ރާއްޖެ ސަލާމަތްކުރުމަށް މި ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުން ނިކުތް ކުރާ މަސައްކަތްތަކުގައި ބައިވެރިވެވަޑައިގަންނަވާތީ. ކުރިގެން ވަޑައިގަންނަވާތީ. އަޅުގަނޑުމެން މި މަސައްކަތަކީ މިއަދު ނުކުރެވޭ މާދަމާ އަށް ބަލައި މި ޤައުމު ރަނގަޅުވެގެންދާނެ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މި ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުން ކެނެރީގޭ މުޙައްމަދު ނަޝީދަށް، އެމް.ޑީ.ޕީ ކެންޑިޑޭޓަށް އާއިލާ ބޭނުނީ. ބިނާވާ ދީން މި ދިވެހި ކެންޑިޑޭޓުންނަން ޤަބޫލުކުރެވިގެން ގޮސް ޖިނާޔަތް، އަޅުވައްޓައި މިވި ފެށިގެން ކަނޑައެޅި ފަނޑިޔާރުންނަށާއި ކިބައިން މާތްاللهގެ ބާރުފުޅުގެ ނަމުގައި ބުނުމެއް ނުކުތުގެ އުޅުމަކީ ކޯޓުން މި ބާރުން ފައިސާދީގެން މި މަސައްކަތްތަކުގެން ގެންދިޔައީ މި ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުން ވަރަށް ޖެއްސިކަން މި ގަނޑުވަރުގެ ބަޔަކަށްއިގެން އެބަ ތިބި. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިހެންވީމާ އަޅުގަނޑުމެން މި ދައުލަތަށް މަސްލަހަތެއް ފޯރުކޮށް މި ހުރި ކޮޅު ދެކޮޅުހެދުމަށް ބައްޓަންކުރި ވަގުތު ދުޝްމަނުވެވަޑައިގަންނަވާތީ. އަޅުގަނޑުމެންނަކީ އެއްވެސް ބައިކަނެއް ހުރިހާ ފަރާތްތަކުން ބައެއް ނޫން. މި ޤައުމުގައި އެއްވެސް ރައްޔިތުވެކަން އަނިޔާވެރިވާން ބައެއް ނޫން. އަޅުގަނޑުމެންގެ އަދި، ޖީ.ބީ. އެމްޕީސްކީ ސަރުކާރުތަކާއި އަޅުގަނޑުމެންނަން އެ ދުވަހުގެ މަސްއޫލިއްޔަތާ އަދި އިޖުތިމާޢީ އަދި އިސްލާމީ ރައީސް ވެސް، މިހާރު ޕީ.ޕީ.އެމްގެ ރިޔާސީ ކެންޑިޑޭޓް ޢަބްދުاللهޔާމީން ވެސް، ދީން ތިއްބެވި ބާރުގެން ވެސް އެކަމާ ކަނޑައެޅިގެން ދަރަޖަވެގެން އުފުލުން މިންވަރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިގެންދިޔަ. އެކަށީގެންވާ ވަރަށް މިއަދު ކޯޓުގައި އެ ބައިވެރިވާ އަމިއްލަ ފިކުރަށް ކިޔާ، އަޅުގަނޑުމެންގެ ބައިވެރިއަކު ދަރަ ބަޔާން ތުރުގޮތުގެ އަޅުގަނޑުމެންގެ ކުރަމުން ގެންދިޔައީ. އިއްޔެގައި އެ ދިޔައީ 1 އަހަރުވެގެން. އެ މަސައްކަތްތަކުގައި އަދި ޖޭ.ސީ. އަޅުގަނޑުމެން އިންސާފެއް ނުދޭ. ޢާއިލާއަކަށް ވެސް ނުދޭ. ޢާއިލާގެ ފަރާތުން މި ވާހަކަދައްކާ ފަރާތުގެ ވެސް ނުކުރޭ. ޕީ.ޕީ.އެމުން މި ވާހަކަދައްކާ މިހާރު ވެސް ނުކުރޭ. އަޅުގަނޑު މިއަދު ހަމަ ނުކުތް ބަދަލުކުރަން އަދިވެސް އަޅުގަނޑުމެންގެ ދެމުން ބަދަލުތަކެއް ގެނެސްދީ ސަރުކާރުތަކުގެ ވަގުތުގައި އެ ބާރުވާ އަދި އެހެން ކަންތައްތަކަށް. އަޅުގަނޑުމެން މި ތަރައްޤީގެ ހަމަ ސަރުކާރުން ބަދަލުތަކެއް ގެނައުމުގެ ބާރުގެ ތެރޭގައި ގެނެސްދިން. ޕީ.ޕީ.އެމުން ފޮނުވާލި ވެސް އަދި އެކަމަށް ހުރި ނަމަވެސް ރައްޔިތުން ހަމަ ސަލާމަތީ ބަދަލުތަކުގެ ބާރު ބޭނުންވާ. އެއީ އެ ބަދަލާ އަމިއްލަ އިޖުތިމާޢީ ރަނގަޅު ނުހަމަ ދިރިއުޅުމާ ދިޔަ. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ތަރައްޤީ ރައްޔިތުންނަށް އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވަނީ މާތްاللهގެ ރަޙްމަތް ވިސްނައި ދެއްވުމަށް އެދެމުން. މި އަސާސީ ޙައްޤުތަކާ ބަރާބަރު ހައްދަވާލެއްވުމަށް އަޅުގަނޑުމެން ސަރުކާރުން ބާރު ދިއްކޮށްގެން ރައްޔިތުން ކުރިމަތިލާ ނުރައްކާ ނިމިދާނެ. ރައީސް ދުވަހު މި ޤައުމަށް ބާރު، މި ޤައުމުގެ އަޅުގަނޑުމެންގެ ދަރިންނާއި ދަރިންގެ ދަރިންނަށް ބާރު މަގުމައްޗަށް ނިކުތް މި ބައިވަރުގެ ފަރާތުން ޤައުމު ހިމާޔަތް ބަދަލުކުރަމުން ބާރު އެމް.ޑީ.ޕީއާ ގެނެސްދިނުމަށް މި ކުރާ ޖަހާދުގައި ބައިވެރިވެވަޑައިގަންނަވާތީ. والسلام عليكم ورحمة الله وبركاته.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދޭ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އާދޭ! މިހާރިސާބުން ފުރުޞަތަށް އެދިވަޑައިގެންނެވީ؛ ކުޅުދުއްފުށީ އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަބްދުލްޣަފޫރު މޫސާ.

ކުޅުދުއްފުށީ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަބްދުލްޣަފޫރު މޫސާ ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ހުށަހެޅިފައި މި ވާ ބިލަކީ ކައުންސިލްތަކުގެ މުއްދަތު 5 އަހަރަށް އިތުރުކުރުމަކީ ހަމަ އެންމެ ރަނގަޅު ކަމެއް. އެހެންނަމަވެސް މި ޤައުމުގެ ސިޔާސީ ބަދަލުތަކާ އެއްގޮތަށް މިކަން ކުރުމަކީ އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު ކުރަންޖެހޭނެ ކަމެއް. މި ޤައުމުގެ ސިޔާސީ ޙާލަތުން އެކަން ކުރުމަކީ ބަލައި ނިކަމެތި މިއަދު މިކަން ވާން އަންނަނީ. އެހެންނޫނިއްޔާ އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ނުފެނޭ މިކަން ވާން ކަމަކަށް. އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު ފަސްކުރަންޖެހޭ ބަދަލަކީ ޤާނޫނުއަސާސީގާ އެއްގޮތަށް ހިނގަމުންދާކަން. މި ދައުރުގައި މަޖިލީހުގެ ޓާރމް ނޫން އިންތިޚާބު ބާއްވަނީ. ރާއްޖޭގެ ތާރީޚުގައި ބާއްވުން އިންތިޚާބުތަކުގައި އެ އިންތިޚާބު މުޅި އިންތިޚާބު ހިފަހައްޓައި، އިންތިޚާބު ބޮޑުކުރުމުގެ ވަގުތަށް އެއްވެސް ބަދަލެއް މި ޤައުމުގައި ނަތީޖާއަށް މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން ފަސްކުރަންޖެހޭނީ. އިންތިޚާބާއި ކައުންސިލް ނުކުރުވޭން. އިންތިޚާބު ކައުންސިލްގެ ރިޔާސީ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ބެންޗް ވެސް ކައުންސިލްތަކަށް. މި މިއަދުގެ ބަޖެޓަކީ. ހިތްވަރައި ގުޅިގެންއޮތް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުން އިންތިޚާބު ކައުންސިލްތަކުރާރުކުރަމަ. އަބްދުﷲ ޝާހިދާއި އެމް.ޑީ.ޕީ އާއި ވެގެން އަޅުގަނޑުމެން މިއޮތީ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ބެންޗް ވެސް ކައުންސިލްތަކަށް މިއަދު ތަޢާރަފް. މަޖިލީހާއި ރިޔާސަތާއި ފަރުދުގެ ތެރޭގައި މި ދައުރުގައި ކައުންސިލްތަކުން ކުރާކަން ހަމަ އެކަކު ވެސް ދެކެން ކަމެއް ނެތް. މި ދިވެހި ރައްޔިތުންގެ ވަރުގަދަ. އެމް.ޑީ.ޕީ އަކީ އިސްލާހުކުރެއްވި މި ވަރުގަދަ ސިޔާސީ ޕާޓީއެއްގެ ގޮތުގައި ހަރަކާތްތެރިވަމުންދާ ޕާޓީއެއް. އަޅުގަނޑުމެން ދިރުވައިލައި ނުދޭނަން. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހަމަ އެއްކޮށްއުޅޭ ބެލެހެއްޓުން ނުކުރާނަން. މި މިއަދު މި ފަދަ އަޅުގަނޑުމެން ފަސްކުރަންޖެހޭނީ ބަޖެޓަކީ. ދިވެހިރާއްޖޭގެ 95 ހާސް ރައްޔިތުން އެ މީހާ ހަމަ އިންތިޒާމްތެރިކަމާ އެކު އެމް.ޑީ.ޕީ އަށް ވޯޓުދެއްވައިގެން. އެކަން ފަސްކުރަނީ ކީއް މިއަދުގެ ބަޖެޓަކީ. އަޅުގަނޑުމެންގެ ކޯޓުތަކުގެ ފަރުދުތަކުން ނުދޭނަން. އަޅުގަނޑުމެން ސަރުކާރުން ހިންގާކަން ރިޝްވަތާއި ފަސާދައިގެ ބޮޑުކަން ގިނަވި، އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިގެންދިޔައީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު އެބަ ޖެހޭ ވިސްނަން. މި ކުރެވޭ ކަމެއް ނިމުނީ ކަރުދާސްތަކުން މި ފަދަ ސިޔާސީ ބޭފުޅުންނަށް ނުވިސްނޭތީ އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު ހިތާމަކުރަންޖެހޭ. ތެރޭގައި ވެސް މި ފަދައިން ކަމެއް ހިނގައިދާ. އެހެންވީމާ، މި ފަދަ ސިޔާސީ ގޮތުން މިއަދު ބައިވެރިވާ ކަމަށް މިހިރީ ކޮމިޝަނުތަކުން މި ފަދަ ސަރުކާރުތަކުގައި ހުރިއިރު ބެލެހެއްޓުމަކީ ވެސް ނޫނެ. ހަމަ އަލިއަލަން ދަންނަވާލަން ޖެހިގެން އެދެން ނުކުޅެދިފައިވާ މިހާރު ބާރުގެ ސިޔާސީ ކޯޓު އެ ކޯޗް. ޕާޓީއްގެ ތިބި ނިކުނޭނަން. އެއީ ބައިވަރު ބައްދަލުވުމެއް އިންތިޚާބުގެ ކައުންސިލްތަކުން. އަދި ބައިވަރު ބައްދަލުވީ އިންތިޚާބު ފަސްކުރަން. މި ގޮތަށް ގެނެސްދީ ކައުންސިލް ދިގުލައިފާނެ. މި ތިން ކަމެއް ވެގެން އިރާދަކުރެއްވިއްޔާ.

ހުރަސް އެބަ ޖެހޭ. އެހެންވީމާ، ގޮތެއް ނެތް ތާކަށް ޑޭޓާ ދުށް ހަމަ އެއްވެސް ގޮތެއް ނެތެންނާން. އެއީ މިއަދު މި ޤައުމަށް ދިމާވެގެން އުޅޭ މައްސަލަ އަދި. ވަރި މިހާރު ކަމެއް ކުރިމާ އެކަން ކުރަކަން ވަނީ. ވަރި ބައްޔަ ކަމެއް ކުރިމާ އެކަން ކުރަކަން ވަނީ. އެހެންނޫނިއްޔާ އެއީ ކުށެއް ނޫން. މި ޤައުމުގައި ހުރިފަދައި އޮޅި ޤާނޫނުއަސާސީ އާއި ޤާނޫނުއަސާސީގެ ބާރުން ކަމެއް ކުރުވޭނެ ހަމަ އެއްވެސް މިހާރު މި ޤައުމުގައި ހުރިގެންނުވާނެ. އެހެންނަމަވެސް މިއަދު މި ފެންނަނީ މަޤާމާއި ނުފޫޒުގެ ބޭނުންކޮށް މުއައްސަސާތަކުގެ އަމުރަށް ބޯލަނބައި، ކަމެއް ކުރަން ނިންމަ ހުރިހާ ގޮތަކަށް އެކަން ކުރަމުންދާ މަސައްކަތް. އެހެންވީމާ، މިއަދު މި ޤައުމުގައި ޤާނޫނުއަސާސީ އަށް އިސްލާމްދީނާ ގެނައުމުގެ ފަސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިއަދު ކުރެވުން އޮތް ކަމެއް ނޫން. އެކަމެއް މިއަދު ނޮތް ވާކަން އިސްލާމީ ޝަރީޢަތް. އެކަން ވާނީ އެކަން ވާގޮތަކަށް ކަމަށް ވެސް ދިޔައިމަ. މި ޤައުމުގައި އިސްލާމީޝަރީޢަތާ ހުރިގައި މި ޤައުމުގައި މަސައްކަތްކުރަމުންދާ އެތައް ބަޔަކު ކުރަމުންދާ މަސައްކަތަކީ އެކުވެރިކަމާ ވަރަށް ބޮޑު ކުރަނީ މީ. އެމް.ޑީ.ޕީ.އަކު ނޫން؛ މި ޤައުމުގައި އިސްލާމީޝަރީޢަތާ އެކު މަސައްކަތްކުރާ އެތައް ސަބަބަކާ ކަށަވަރުކުރުމަށް މި ޤައުމުގައި އެބަ އުޅޭ. މި ޤައުމު، ޤައުމަކަށް ހުރިހާ ބަޔަކު މި ޤައުމުގެ ކަށަވަރުކުރުމަށް ބޭނުމީ މަސައްކަތްކުރާ އިސްލާމީޝަރީޢަތް ކުރިޔަށް ކަށަވަރުކުރުން މި ޤައުމުގައި އެބަ ހުރި. އެހެންނަމަވެސް މިއަދު މި ފެންނަނީ އެ ބޭނުމުން ކުރައްވަމުންދާ މަސައްކަތްކުރަނީ ނުފޫޒާއި ބާރުގެ ބޭނުންކޮށްގެން އެބަޔަކު ނޫން އެހެން ބަޔަކު މި ޤައުމުގައި އުޅެން ބޭނުންވާ މަސައްކަތްތައް މި ޤައުމުން ފެންނަމުން މި ދަނީ. މިއީ ޤަބޫލުކުރެވޭނެ ކަމެއް ނޫން. އަޅުގަނޑުމެން އެންމެން ވެސް ޤާނޫނަކަށް އިޙްތިރާމްކުރަންޖެހޭ. ޤާނޫނުއަސާސީ އަށް ހުރުމަތްތެރިވާކަމަށް ހިތްވަރުޖެހޭ. ޤާނޫނީ ހަމަތަކާ މެދު ކަންތައް ކުރަންޖެހޭ. އެހެންނަމަވެސް އަޅުގަނޑުމެންގެ ގަވާއިދުތަކުން މި ޤައުމުގައި ކަމަށްވާ ކަށަވަރުކޮށްދެއްވާށެވެ. އަދިވެސް އަދި އަބަދުވެސް އިންސާފުން އެކަމަށް ހަމަޖެހޭވަރަށް ކަމެއް. އަދިވާ މި ޤައުމުގައި އެބަ ކުރޭ. އަދިވާ ދެކޮޅަށް އެންމެން މި ޤައުމުގައި ތިބުމަށް އެބަ ޖެހޭ. އަދިޔާއަށް ހަނދާންކުރުވާ ނަތީޖާ ދޭންށޭ. ކުރޭ އަދިޔާ އަދި ތެރިޔަކު ތަރުޖަމާ ގޮތަކަށް މި ޤައުމުގައި ތަރުޖަމާ އެކަން ކުރޭ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން މި ބާރުން ވާހަކަދައްކާ. އެއީ ބަހުސްކުރާ ދިރިހުރުން. ކަންތައްތަކުން ހަމަޖެހުނީ. ކިޔާ ދުވަހެއް ވަނަމަށް މި ޤައުމު މި ހަމަތަކައި ބާއްވާކަން. ކަންތައްތަކުގައި ފިޔަވައި 2 އަހަރުގެ ތެރޭގައި. މީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ކުރިމަތީގައި ހުރި ފަހަރެއް ބޮޑެތި ސުވާލުތަކެއް. ކަން ބޭފުޅަކަށްމެ މިކަމަށް ޖަވާބުދެއްވާ. ޤާނޫނުއަސާސީ ބަދަލުކުރުމަށް. ޤާނޫނުއަސާސީ ބަދަލުކުރުމާ ގޮތުގައި އެކަން ކުރުމަކީ ބަލައި މި ޤައުމުގެ ސިޔާސީ ބޭފުޅުން ހިނގާނީ އެކަން ކުރަން އެބަ ޖެހޭ. އެކަންކަން ކުރާނީ. އެހެންނަމަވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް އަބަދުވެސް މި ޤައުމުގެ ހުރި ކަމެއް ކުރުމުގެ ބާރުވެރިކަމުގައި ކަންތައް ބަޔަކު ނިކުތް ދަންނަވާލަން ކުރާ މަންޒަރު. ސިޔާސީ ކޮޅުގެ ޝަރީޢަތުތަކުން ކަމުގައި ސިޔާސީ ދަންނަވާލަން ކުރިމަ އެއީ ދަންނަވާލަން ކަމަށް ބަލައިގަނެ، އެ ހިސާބުން އެކަން އެބަ ޖެހޭ ކުއްޖަކަށް. އެހެންނަމަވެސް އެކަން ނިކުމެ ބަލައިގަތުމަކީ އެކަމެއް ނުވެސް އެކޯޑިން ދަތުރު ގެއް ހަމައިން އެއްބާރާ ކަންޖެހޭ މި ދަނީ. އެއްވެސް ބޭފުޅަކު އެ

ބޫޑުގަކަށް ތިބިގެންވާ ބަޔަކަށްވުރެ އިތުރު ޙައްޤެއް މި ޤައުމަކަށް ނުލިބޭނެ. ކޮންމެ މީހަކީ ވެސް ދިވެހި ރައްޔިތެއް. ދިވެހި [illegible]. ކޮންމެ ރައްޔިތެއްގެ ޙައްޤު ވެސް މި ޤައުމުގައި ހިމާޔަތްކުރެވެންޖެހޭނެ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވަނީ ސުޕްރީމް ކޯޓުން އިންސާފުން ކަންތައް ކޮށްދޭނެކަމަށް. އެ ވެސް ފެނިގެންނޭ އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގެ ދަށުން، މުޅި އިންސާނިއްޔަތު ހިފަހައްޓައިގެން ޤާނޫނުއަސާސީގެ މަބާދިން އެ ބޮޑުވެގެންދާ ނިޔަތުގައި. އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވަނީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ވެސް ޤާނޫނުއަސާސީ ވިދާޅުވާ ޤާނޫނުއަސާސީގެ ދަށުން ހުރިހާ ކަމެއް އަޅުގަނޑުމެންގެ ޤާނޫނުގެ އިސްލާމް ދީނާ ހުރިހާ ކަމަކާ ގުޅިގެން ބަޔަކަށް ވެރިކަން ކުރުމަށް. ޝަރީޢަތާ އިސްލާމީ ހަމަތަކަށް ދަށުވެގެން.

ނޮޅިވަރަމު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ނަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޤާނޫނުއަސާސީ އިސްލާހުކުރުމުގެ ބިލެއް މި ޢިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހަށް ހުށަހަޅުއްވާ ދުވަހުން އަޅުގަނޑުގެ ވެސް ވަރަށް ބޮޑީ ކަންބޮޑުވުމެއް އެބަ ހުރި. އަޅުގަނޑު ވެސް ތާއީދުކުރަން ކުޅުދުއްފުށި ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އާދިލްގެ މި ކަންބޮޑުވުމާ ގާތް ހުރި ކަންބޮޑުވުމުގައި ކަމަށް. އެހެން މި ދަންނަވަނީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ޤާނޫނުއަސާސީ ވަނީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް އުޅުއްވައިގެ ޤާނޫނުއަސާސީއާ ކަމަށް. އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހަމަ ގޮތުން ހިފެހެއްޓިގެން ފެށޭ ޤާނޫނުއަސާސީއަކަށް ވެސް ވަންޖެހޭނެ. އެހެންނަމަވެސް ޤާނޫނުއަސާސީ އިސްލާމްދީނުގެ ރައްޔިތުން ގިނަ މަޖުބޫރީ ތެރޭގައި އުރެދާއި ރައްޔިތުންގެ ހަމަޖެހުމާއި މަޖިލީހަށް ޑިމޮކްރަސީގެ އުސޫލުތަކުގެ މަތީގައި ސިޔާސީ ޕާޓީތަކާ ރައްޔިތުންނާ ހަމައަށް އުސޫލެއް ބޭނުން ކުރާ އިންސާނީ ޙައްޤު ބައްދަލު ދޭތެރޭ ހަމަހަމަ ރައްޔިތުންގެ ހަމައަށް ގެނެވޭ ކަމަކަށް ތަޢާރުފުވާ ލިބިގެން ސިޔާސީ ބަދަލު ދިނުމަށް އަދި ފާސްވާން ފަރާތްތަކުން. މި ވިސްނުންތަކާ މަޖިލީހުގެ ގޮތުގައި މި ޢާއްމު. އެހެންނަމަވެސް މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުމީ ރިޔާސީ އިންސާނީ ޙައްޤު ހިމާޔަތް އެދޭ އިންސާނީ ޙައްޤުގެ އަސާސީ އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުމަކީ ޖަވާބު ގޮތުގެ 8 މިލިއަން ޤުރުޙު އަޅުގަނޑުމެންގެ އަދަދު އެބަ ހިނގާ އިދާރީ ކަންތައްތަކާ އަދި އިންސާނީ ޙައްޤުގެ އެއްބަސްވުމުގެ ކަންތައްތަކަށް ޖަވާބު. އަދަދުގެ ތެރޭގައި އަޅުގަނޑުމެން މި ބާރާ ހިނގާ އިންސާނީ ޙައްޤު ބޮޑުގެ ފެންވަރުގެ ރިސްކުގައި ތަރައްޤީކުރުމަށް ޖަވާބު އަޅުގަނޑުމެން ހިނގަމުން ފާހަގަ ކުރަން އަޅުގަނޑުމެން މި ހިނގަމުންދާ ހަމައެކަނި އިންސާނީ ޙައްޤު ބައިވެރިވަން ޖަވާބު. އެހެންނަމަވެސް އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ޤާނޫނުތަކަށް ގެނެސްދޭނެ ކަމަށް މި ފާހަގަކުރަމުން ފެބްރުއަރީގައި އަޅުގަނޑުމެންގެ ތެރޭގައި އިންސާނީ ޙައްޤުތަކަށް ބައިވެރިވާން ޖެހިފައިވާތީ. އަދި އިންސާނީ ޙައްޤުތަކުގެ ނަމުގައި އިން ކޮންމެ ބޫޒުގަކަށް އިންސާނީ ޙައްޤުތަކުގެ ވިޔަފާރިގައި އެ ބޫޒުގަކަށް އެ ބޫޒުގައިގެ މަސްއޫލިއްޔަތު ކަނޑައަޅާ ވަޒީފާ ދާއިރާތަކުގެ ތަޢާރުފު ދިވެހިރާއްޖޭގެ. އެކަނިކަން އަޅުގަނޑުމެންގެ ޖުމްހޫރިއްޔާ އަދި މި އުޅުނީ ހަމަޖެހިފައިވާކަން. އަޅުގަނޑު އަލްއުސްތާޛުވެސް، އޭގެ ހިނގާއިރު ވެސް ޖަމާޢަތަކާ ބޫޒުއް ނޫން އެމް.ޑީ.ޕީގެ ރައީސް ކޯހެޅޭ މުޙައްމަދު ނަޝީދަށް. އެހެންނަމަވެސް ރައްޔިތުން އެ މަޖިލީހާ ކުރިން އަޅުގަނޑުމެންގެ ކޮން ދުސްތޫރީ ޢައްޔަ އެ މަޖިލީހާ ނިންމަން

އަރުވަންޖެހޭ އިޙްތިރާމާއި ޤަދަރުކުރުމުގެ. އެހެންވީމާ، މިއަދު ދިވެހި ރައްޔިތުން އުއްމީދުގެ ބަސްބުނި. މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން އެބަ ޖެހޭ ދުރު ދަރިއާގެ އިބްތިދާއީ މުސްތަޤުބަލު ފެންބަރު އަލިފާން ފަރީދު އެ ވިދާޅުވިން އަޅުގަނޑުމެންގެ ޤާނޫނުއަސާސީ ނެގެހެއްޓުމަށް ޓަކައި މަސައްކަތްތަކާއި ހުރަން. މިއަދު ދިފާޢުކުރައްވާ ޤާނޫނުއަސާސީ ނެގެހެއްޓުމަށް ބަލައި އަޅުގަނޑުމެން ކުރަންޖެހިފައިވާ ކަންތައްތައް ވަރަށް ގިނަ. އަޅުގަނޑުމެން އެންމެނަށް ވެސް އެނގޭ ސުޕްރީމް ކޯޓުގައި ބޭއްވި މައްސަލަތަކާއި އެބަ ހުރިކަން. އަޅުގަނޑުމެން އެންމެނަށް އެބަ އެނގޭ ބަދަލުވެއްޖެކަމުގެ ތާއީދުކުރުމުގެ މުޅި ނިޒާމުގައި ވަރަށް ގިނަ ކަންތައްތަކެއް ބަދަލުކުރަންޖެހިފައިވާ އެބަ ހުރިކަން. އެހެންނަމަވެސް މި ކަންތައްތައް އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ހައްލެއް ނުކުރެވޭން އެކަންކަން ހައްލުކުރަން ހުރި ނިޒާމުތަކުގެ ތެރެއިން ނޫން. އަޅުގަނޑު އަދިވެސް ޤަބޫލުކުރަނީ މި ޤައުމުގައި އަޅުގަނޑުމެން ޑިމޮކްރަސީ ޤާނޫނުއަސާސީއަކަށް ބަދަލުކުރާކަން ހުރިއިރުވެސް މިދެ ގޮތުގަނޑެއްކަން 80 ވަރަކަށް އަހަރު ކުރިއްސުރެ ފެށިގެން. އެހެންވީމާ، ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކުން ބަލާއިރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެހާ ހަމަ ޤައުމުތައް ކަމަކަން އަޅުގަނޑުމެންނަކީ ޤަވާއިދުތަކުގެ ނަމާ. މިއަދު އަޅުގަނޑުމެންގެ މިހުރި މައްސަލަތަކުގެ ތެރެއިން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހައްލުކުރުމަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހުށަހެޅުން ކަމަކަށް އަޅުގަނޑު ޤަވާއިދުކުރަން. އޭގެ ވަރަކަށް އުފާފުޅި މަސްއޫލިއްޔަތު ތެރޭގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނުނު. ޑރ. ވަޙީދާއި ހަސަން ނަޝީދާ މި ދެ ބޭފުޅުން ބައްދަލުކުރި އުފެދި ހަވީރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވިސްނުނު. އެކަންތަކުގެ ސަބަބުން އަޅުގަނޑު އުފެދިފައިވާ މިއަދު އަޅުގަނޑުމެންގެ ހާލަތު މި އޮތް ހުރި ހަށިން މަސްތުވާތަކުން ކަމުގެ ވެރިކަމަށް ވިހިކަދައް އަހަރުން ކަމަށް. ޚާއްސަކޮށް މިއަދު އަޅުގަނޑުމެންގެ ޤާނޫނުއަސާސީ އިސްލާޙުކުރުމަށް ބަލައި ހުކުމްކުރެއްވި މައްސަލަ ހަރަކާތް މައްސަލަތަކުގެ ބަޔާންކުރައްވަން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދިރާސާ ޖުމުލަކޮށް ބަޖެޓުގައި އަޅުގަނޑު އަދަދުތަކެއް، 57 ވޯޓު ދޮޅަސް ހޯދަން އެބަ ޖެހޭ މި ބިލު ޤާނޫނުއަސާސީގެ ބަދަލަކަށް ފުދަން ބަލައި. އެހެންވީމާ، 52 ވޯޓު. 58 ވޯޓު ހޯދަން އެބަ ޖެހޭ. އެހެންވީމާ، މި ވަރުގެ އަޣްލަބިއްޔަތެއް ހޯދަންޖެހޭ ކަމެއްގައި ޗެކްބެލެންސް މިންވަރަކީ މި މައްސަލަ ޗެކްބެލެންސްގައި ނިޒާމުކަން މި އަޅުގަނޑު ހަމަ ގަބޫލުކުރާނީ ބޭނުންވާ ކަމެއް. މިއަދު ސިޔާސީ ދީން ކަންތައް އަޅުގަނޑުމެންނަކީ ރަސްމީކޮށްލައިގެން ކޮމިޝަން ހުށަހެޅުން. ސިޔާސީ ބައްޔަކަށްގުޅުމުގެ މަޖިލީހައި ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ސިޔާސީ ހިނގާ ބޮޑުތަކުން އެއްބަސް ޤާނޫނުއަސާސީގައި ބޮޑާ މުއައްސަސާގެ ބަދަލުތަކާއި ސުޕްރީމް ކޯޓުން ބާރުވެރިން އިސްލާހުކުރަނީ. ބުނީމާ، ދެން ކަންތައްތައް ވީ ގޮތަކީ ބަޖެޓުގައި ދެން މި ނިޒާމުގައި ހުރި ޗެކް އެންޑް ބެލެންސްތަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ދުރުކޮށްލި. ދުރުކޮށްލާފައި އަޅުގަނޑުމެން ޤައުމު މަސްލަހަތަށް ބަލައި ހިނގާ ނިޒާމުގައި ގަވާއިދު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކަމުވީން. އެއީ ކަންކަމެއްގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކުރުވީ؟ ސުޕްރީމް ކޯޓަށް ދީ ތަންފީޛުކުރުން، އަޅުގަނޑުމެން އެ ތަރުތީބު ބަލާލާއިރު، ސުޕްރީމްކޯޓުގެ ބެންޗުތަކުން ވަރަށް އެ ކަންތައްތައް ނުކުރެވުނީ. ނަމޫނާއަކަށް ވެފައި. މިއަދު އަޅުގަނޑުމެންގެ ކޯޓުތަކުގައި ދިރާވޭގެން މި އުޅޭ ކަންތައްތައް ހުރިގޮތުން މަގުފަހިވެގެންދާނީ. އެހެންވީމާ، ބައެއް ކަހަލަ ޕްރޮސެސްތަކާ އަޅުގަނޑުމެން

އަވަސްކުރުމުގެ ސަބަބުން އޭގެ ނަތީޖާ އަސަރު އެތައް ޢަވާމުތަކަކަށް، އެތައް ޖީލުތަކަކަށް ދުރުދިގެންނިސްގައިދާނެ ކަންކަން. އެހެންނަމަވެސް މިއަދު އަޅުގަނޑަށް ވެސް ހަމަ ޤަބޫލުކުރެވޭ ސުޕްރީމް ކޯޓުން ކުރައްވާ ހުކުމާ ދުރުމަކަށް އަޅުގަނޑު އިޚްތިލާފުކުރަން. އެހެންނަމަވެސް މިގޮތުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ޤަބޫލުކުރެވުނު ދުރުމިނަށް އެބަ ހުރި. އެ ކަންކަން އަޅުގަނޑުމެން އެންމެނަށް އިންސާފު ލިބިއްޖެކަމުގެ ޙަޤީޤަތަކަށް މިންވަރަށް އަޅުގަނޑުމެންގެ މި ނިޒާމު ފުރިހަމަވާންޖެހެނީ. ޤާނޫނުއަސާސީ އިސްލާމްދީނާއި ވެސް. އަދި ޤާޟީ ގަވަރމަންޓުގެ ޤާނޫނުތައް އަޅުގަނޑުމެން އިސްތިސްނާކޮށްގެން ވެސް. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކުރިމަތިލި މަސްއަލަތަކުގެ ކުރެވޭ ފަދަ އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުންވާ ކޯސްމެޓިކު ބަދަލުތަކެއް ގެނައުމަށްފަހު ފާސްކުރާ އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު ވަޒަންކޮށް އެއްކޮށް ބަޔާންކުރުމުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ޤަބޫލުކުރެވިފައިވާތީ، އަދި އޭގައި ވެރިކަމުގެ ހުކުމެއް. އެހެންނަމަވެސް، މިގޮތަށް ސިޔާސަތުގައި ހުރި ހުރިހާ މަސްއަލައެއް ބޮޑުން ސިޔާސީ ހުރިހާ ބަޔަކު އަރުވައިގެން ވެރިކަމުގައި ދެމިތިބުމަށް. ހުރިހާ އެންމެން އެއް ދުސްތޫރުގައި އިޚްތިޔާރުކުރެވުނު ހަމަޖެހުމެއް، ޤާނޫނީ ބަދަލުގެނައުމުގެ ފުރުޞަތު ކުޑަވެގެން ދިޔައީ، މިއީ ސިޔާސީ ބަޔަކަށް އަޅުގަނޑުމެން މަސައްކަތްކުރެވިފައިވާ ނޫޅި މިއަދު މި އުޞޫލު މަރުކަޒުގެ ބެލުމާ އަޅުގަނޑުމެން ފެންނަން ކަމަކަށް، އަޅުގަނޑުމެން ތާއީދުކުރަން. އެހެންނަމަވެސް، މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން ޤަބޫލުކުރާ އަދި އަޅުގަނޑުމެން ތާއީދުކުރާ، ތަޢުލީމީ ޙައްޤުތަކާއި ދަސްކުރުމާއި ބެހޭ، ހަމަ ދަރިވަރުންނަށް ވެސް ތަޢުލީމު ލިބިގަތުމުގެ ފުރުޞަތު ހަމަހަމަކޮށް ދިނުމަށް އަޅުގަނޑުމެން ވެސް އެއް ބަސް ވަނީ. ފުރުޞަތު ދަރިވަރުން ހަމަހަމަ ތަޢުލީމު ލިބިގަތުމުގެ ޙައްޤު އަޅުގަނޑުމެންގެ ދަރިވަރުން ދިރިއުޅުމުގެ ފެންވަރު އަޅުގަނޑުމެންގެ ދަރިވަރުން ޤާނޫނުތަކާ ކުރިމަތިލާ ގޮތާ ބެހޭ ގޮތުން، މިއަދު ބަޔަކު ބަލައިގަނެވޭ ހިސާބަށް އިޖްތިހާދުކުރާ ޙާލަތުގެ ދަރިވަރުން ހިމެނޭ ޓީޗަރުން އަދި އިދާރީ ވެރިން ދަރިވަރުންނާ މުޢާމަލާތްކުރާ ގޮތް ބަދަލުކުރަނީ އަޅުގަނޑުމެން ޤަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި ވެސް ދަރިވަރުންގެ ޙައްޤުތަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ކުރިމަތިލާ ކަމެއް ހުރި ފުރުޞަތު ދޭން. ދަރިވަރުންނަށް ދަސްކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ލިބޭ ގޮތަށް ޤަވާޢިދުތައް ބަދަލުކުރާ ދިރާސީ ނިޒާމެއް ކަމުގައި، ދިރާސާކޮށް ބެލުމަށް ދަރިވަރުން ދިރާސާކުރާ ތަޢުލީމީ ފަރާތްތަކުގެ ކަމަކީ ދިރާސާތަކާ ފެށިގެން ދިޔަ، ތަޢުލީމީ މާޙައުލެއްގެ އެއްބަސްވުމާ ގުޅިގެން ދިރާސާކޮށް ދިރާސީ އުސޫލަކީ، ހަމަ އެއަށް ތިޔަ ބަދަލުތަކަށް ރުހުން ދެވޭ ކަމަކަށް ބަލާއިރު، އަޅުގަނޑުމެން ދަސްކުރުމުގެ ފުރުޞަތުތައް ބަލާނަމަ ދަރިވަރުން ޤަބޫލުކުރަނީ ދަރިވަރުން ނަރުދަމާ ފަދަ ކަންކަމުގައި ވެސް. ދަރިވަރުން ދަސްކޮށް އެހެން ހޯދުމުގައި ވެސް. ދަރިވަރުން ހިއްސާކުރާ އުސޫލުން ދަރިވަރުން ހިތުމަގުގެ ދަރިވަރުން. ކުރެވޭ އަޅުގަނޑުމެން ތަޢުލީމީ ނިޒާމުގައި ދަރިވަރުން. އެ ދަރިވަރާ އިތުރަށް އަޅުގަނޑުމެންގެ މި

ޤައުމު މިއަދު މި އޮތް ހާލަތުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ނުކުމެވޭނީ. އެކަން ނުކުމެވަން ޖަކާއި އަޅުގަނޑުމެން ކޮންމެ ދައުލަތުގެ ބަރަކާތް ލިބިގެންވާ ބާރު ނަހަމަގޮތުގައި ނާޖާއިޒު ގޮތުގައި ބޭނުންކުރިޔާ އޭގެން ހުރިހާ އަސަރެއް ކުރާނީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ނިކަމެތި ރައްޔިތުންނަށް. މިއަދު ވެސް އަޅުގަނޑުމެންގެ ރާއްޖޭގެ އިޤްތިޞާދީ ހާލަތު ވަރަށް ގޯސް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެންގެ ރާއްޖޭގެ ޒުވާނުންގެ އަޑު މި ދަނީ އުފުލެމުން، ރުޅިއާގެ އަޑު މި ދަނީ ދަންވަމުން. ވަޒީފާ ނެތުމުގެ މައްސަލަތައް މި ދަނީ އިތުރުވަމުން. ރާއްޖެ އަށް ބާވަތްބާވަތުގެ މަސްތުވާތަކެތި މި ދަނީ ފަޅާއަރުވަމުން. މިހިރަ މިހިރަ ކަންތައްތަކާ މިއަދު ރައްޔިތުންގެ އިސްލާހުގެ މަގުން ހިންގުމާ ހަލާކުވެގެން ދިޔުމުގެ މިންވަރު ބޮޑުގައި އެބަހުރި އޮތް މަސްތުވާތަކެތި މި ކަންތައްތަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ރަށްފުށުގައި ވާއިރު ނުވެއެވެ. މި ކަންތައްތަކުގެ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ބަލާ ބަލާ ކަމުގެ ނޫނީ އަޅުގަނޑުމެން އެންމެންގެ ޖާގަ ތަފާސްހިސާބު ދޭހަވާ ބާރުތައް ބަލާލުމަށް ފެއްޓި މަސްއޫލިއްޔަތެއް އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނާލަން ޖެހިއްޖެ. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

އިހަވަންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު އަބްދުﷲ ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިއަދު މި ބަހުސްކުރެވޭ މައްސަލަ އަކީ އަޅުގަނޑު ޤާނޫނުތަކާ ގޮތުގައި ވަކިވަކި ގޮތްގޮތަށް އުސޫލު ޤާނޫނުތަކާ، އަދި ކައުންސިލްތަކާ ވެސް ޤާނޫނުތަކާ، އަދި ސިޔާސީ ޕާޓީގެ ނިޒާމު ޤާނޫނުތަކާ ފަރާތްތަކުން ސިޔާސީ ޕާޓީތަކުގެ މަގުފަހިކުރުމުގައި ބޭނުން ކުރާ، ރައްޔިތުންނަށް އޮޅުވާލުމުގެ ޙަރަކާތްތަކުގެ ބޮޑުއިން ހިނގާ ބޮޑުވޭ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި އިސްލާހާ ބަލާ ގޮތުން ވިސްނާލާއިރުގައި މިއަދު އަޅުގަނޑު ވިސްނަވަންޖެހޭ މި ޙަރަކާތުގެ ހަމަ މި އޮތް ގޮތުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ވަޒަން ކުރުމަށް ދިރާސާކޮށް އިސްލާހީ ގޮތުން ދެކެމުންދާ، ނޫނީ މި ޙަރަކާތް ހަމަހަމަ އުފައްދާއިރު މަސައްކަތްތެރިކަމޯ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެން މި ފެންނަނީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ފެށުން ނަރުދޯފުރޮޅަކުން ޖަކާއި 4 ފަސްޓެއްޓަކަށް މަސައްކަތްތެރިކަމުގެ ނަތީޖާ. މިއަދު އަޅުގަނޑުމެންގެ ހުރި މި ޙަރަކާތުގެ ރައްޔިތުންގެ އެބަހުރި ހަމަ ބަޔަކު މަސްތުވާފައި، އެ ރައްޔިތުންނަށް ދެވޭ އިންސާނީ ޙައްޤުތަކާ ގުޅޭ ގޮތުން އެބަހުރި ބައެއް ފަސާދަ ބޮޑުވެފައި، ނޫނީ ފުރަތަމަ ދެވޭ އިންސާނީ ޙައްޤުތަކާ ބެހޭ ގޮތުން ބަލާލާއިރު ކަމަށް އަޅުގަނޑުމެންގެ އެކަން ބަލައިގަތް ނުކުތާ ބޮޑު މި ދައުލަތްތަކުގެ ބޭނުމަށް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެންގެ ދެވޭ ބަޔަކު ނުބައިކަމެއް ވެސް ނަގާ، ދެވޭ މަސައްކަތް ދުވަހެއް ޙަރަކާތްތަކުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ދައުލަތުގެ ފަރާތުން ދެވިފައިވާ އިންސާނީ ޙައްޤުތަކަށް ބޭނުން 6 ވަނަ ބާބު، އިންސާނީ ޙައްޤުތަކާ ބެހޭ ގާނޫނު. އެ ބާބުގައި 142 ވަނަ މާއްދާގައި ވާ ގޮތުގެ މަތިން ހުރި އެހެން ޙައްޤުތައް ނުވަތަ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީ ގާއިމުކުރަން ބޭނުންވާ، އެފަދަ ޙައްޤުތަކަށް ދެވޭ ކަމުގެ ރައްޔިތުން ދިވެހިރާއްޖޭގައި ޙައްޤުތަކެއް ލިބިގެން ކަމަށް ބާރުއަޅަން. ހަމައެއާއެކު ދެވޭ ޙައްޤުތަކާ ބެހޭ ދޭހަ ކަމެއް ބަލާލުމަކީ

ނުވެ ކަންތައްތައް އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައި އެ ކަންކަން ބަލައި ކަނޑައެޅިފައިވާ ގޮތަށް ކުރިއަށް ގެންދަންޖެހުން ކަމަށް ބެލުން، ފަނޑިޔާރުންގެ ދައްކަން އުކަން ތަޙުޤީޤުކުރެވިފައި އެބަ ވޭ. އެހެންނަމަވެސް މި މާއްދާ ވެސް ބަލައިލާއިރު ނުދެ، އަދި ފަނޑިޔާރުންނަށް ޤާނޫނުއަސާސީ އާއި ޤާނޫނާ އެއްގޮތަށް ކަންތައްތައް ކުރަންޖެހޭ ކަމަށް ޚާއްޞަކޮށްދީފައި އޮތުމުގެ މި މާއްދާ އިން ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރުން ވެސް އިސްތިސްނާވާ ހިނދު، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޝަރީޢަތުގެ ނިޒާމުގެ ނިންމުން ބެހެއްޓުމަށްޓަކައި، ޤާނޫނުއަސާސީގެ ބާބު ހަތަރު އަދި ޤާނޫނުއަސާސީގެ 110 ވަނަ މާއްދާ އާއި 111 ވަނަ މާއްދާއާ ހިލާފުން ނިންމުންތައް ނިންމާއިރުގައި ވެސް އަދުލުވެރިކަން މި ދުނިޔޭގެ ބައިނަލްއަޤްވާމީ ކަރުދާސް، ބަދަލު ބާރުތަކުން ހަމަ އެ ނިންމުމަކީ އާންމުކޮށް ބޭނުން، ތަޢާރުފުކުރަމަށް. ހިމާޔަތްކުރަންޖެހޭ ދަރަޖައިގެ ބަޔާންކުރަ ނަގައި ފުރި ހަމަ އެ ކަނޑައެޅިކަމަށް ތާރީޚާއި ދެން ބޭނުންކުރާ. އިންސާފުވެރި ބަލައިގެން މި ކަމުގެ ސިޔާސީ ހާލަތުގައި ވެސް އަދި ޝަރީޢަތުގެ މުސްތަޤިއްލުކަން ބަލައި ވެސް އަދުލުވެރިކަން ބިނާވެގެން ކަމެއް. ނޫނީ ފުށުއަރާ ކަންބޮޑުވާންޖެހޭ ކަމެއް. ޝަރީޢަތުން ނިންމާ ނިންމުން އަދި އެ ޝަރީޢަތުން ބުނާ ބަސް ފަސޭހައިން ދޭހަވާ ފާހަގަކުރަނީ ވާނަމަ ދެން މި ރާއްޖޭގެ ކަންތައްތަކުގެ ވެސް ކަމެއް ބުނުމަކީ މި ރާއްޖޭގެ އެކި ކަނޑައެޅުމަކީ ފިޔަވައިގެން މި ދަރި. އިންސާފުވެރި ނިންމުމުގެ ސަބަބުން ކަންތައްތައް ދުނިޔޭގައި ހިނގައިދާ ގޮތް އަދި އަދުލުވެރިކަން އިސްލާމީ ޝަރީޢާގެ ޝަރީޢަތް ވެސް އިންސާފު ގެއްލިގެންދާނިއްޔާ ކަންތައްތައް ވެގެންދާނީ ގޮތް ހަމަކަން ބޭނުން މިއަދު ވެސް ވިސްނާ ބަހައްޓަން ފިޔަވަޅު ބަޔަކަށް ނިންމުމުގެ އުސޫލު ބެލުމުގެ ކަންކަމުގައި ވެސް މި މަގުން ދޭ ކަންކަމުގައި ވަކިން ދެކޭ ގޮތަށް ބަލައި ކަމަކީ ޤާނޫނުއަސާސީގެ އެއީ މަޖިލީހުން ފާސްކުރި ޤާނޫނު. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޝަރީޢަތުގެ ނިޒާމު ބަލަހައްޓާ 142 ވަނަ މާއްދާގައި އޮތް ގޮތުގައިވާ ޝަރީޢަތުގެ ހިންގުމުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު ހަވާލުކޮށްފައިވަނީ 238 ވަނަ މާއްދާ ވެސް ޤާނޫނުއަސާސީގައި އެބަ އޮތެވެ. 238 ވަނަ މާއްދާގައި ވެސް ސަރުކާރުގެ ހިންގުމުގެ ބާރުތަކާއި ގުޅޭ އަދުލުވެރިކަން މިއަދު ބަލައި، ވިސްނައި ފުރިހަމަކުރަންޖެހޭ. ޑިމޮކްރެޓިކް ސިޔާސީ ނިޒާމަކީ ސަރުކާރު ހިންގުމުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު މިހެން ކަމަށް ވާއިރުގައި އަދުލުވެރިކަން އެބަ ޖެހޭ މި ކަންތައްތަކާ ދުރު ދުރުކޮށް ވިސްނައި، އަދި އެ ބާރުތަކުން ވެސް އެބަ ޖެހޭ އެ ބާރުތަކުގެ ޤާނޫނީ މަސްއޫލިއްޔަތު ދަށުގައި ދުރުކޮށް ވިސްނައި ނަޒަރުން ނިންމަން. ފަނޑިޔާރުންގެ ވިޔަސް ވެސް ޤާނޫނުއަސާސީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތް ހިފެހެއްޓުމާއި ދިފާޢުކުރުމުގެ ވާޖިބު، ނޫނީ ދުސްތޫރު ބާރުކުރެވޭ ކަމަށް ސިޔާސީ ދުސްތޫރު ބަދަލު ކުރުމާއި ގުޅުންހުރި ގޮތްތަކުން ކަމަށް ބުނެވެ. އަދުލުވެރިކަމާއި ޤާނޫނުއަސާސީ. އަދުލުވެރިކަމަކީ ކަމެއް އެއީ ޤާނޫނުއަސާސީގެ ބަޔަކަށް ބުނުމުގެ އެއީ ބޭނުމެއް، ކަނޑައެޅޭ ދުސްތޫރު ނުކުރެވޭނެ ފަދަ ބައިތަކެއް، އަސާސީ، ޖަލްސާތަކުގައި ތަޢާރުފް ކުރެވޭ. އަދި މިއަދު އަދުލުވެރިކަމާއި އެ ކަންތައްތައް ތަޢާރުފުކުރެވިފައިވާ ގޮތް ނޫން. ހަމައެއާއެކު 268 ވަނަ މާއްދާ ވެސް ޤާނޫނުއަސާސީގައި ލިޔެފައި އެބަ އޮތެވެ. އެ މާއްދާގައި ވަރަށް ސާފުކޮށް އެބަ ބުނޭ ޤާނޫނުއަސާސީއާ ހިލާފަށް ނިންމާ ކޮންމެ ނިންމުމެއް އެއީ ބާޠިލް ނިންމުމެއް ކަމަށް. އެހެންވީމާ، މިއަދު އަދުލުވެރިކަން މި ފަނޑި

މަސްޢަލަޔަކީ މި ކަންތައްތައް ބޮޑާފައިޖަހައި ޤާނޫނުއަސާސީގެ އެތައް މާއްދާއަކަށް ޢަމަލުކުރުމެއް ފުރިހަމަކޮށްދިނުމުގެ ނިޒާމެއް ފަހިކުރުމަށްޓަކައި ޤާނޫނުތައް ހެދުމަށް ދިވެހިރާއްޖެ ބޭނުންވާ ޙާލަތު ހުރި ގޮތް. މިއަދު އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ކައުންސިލްތަކަށް ބަޖެޓުނުދޭ، ނަމަވެސް ކައުންސިލްތަކުގެ ޤާނޫނު އިސްލާޙުކުރުމަށް ފަސް ނުވި ވޯޓުދިނުމާ ކައުންސިލްތަކުން ކުރާ ކައުންސިލްތަކަށް ދެމުން އައި ފައިސާ، ކައުންސިލްތަކަށް ގެނެސްދިން ފައިސާ ނުލިބޭ ކުރިއަށް ދިޔަ ބަޔަކު ބަޔަކަށް ކައުންސިލްތައް ހުރި ރަށްތަކާ ބެހޭގޮތުން ފޯރުކޮށްދޭ ހިދުމަތް މިއަދު މިކަހަލަ ކުރެވިފައި ވަކި މިނިވަން މަޤާމެއް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކައުންސިލްތަކަށް ނުލިބޭ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެން މިސާލަކަށް ކައުންސިލްތަކުން ގޮތުގައި އިދާރީ ހަމަ ހުރިހާ ގޮތްގޮތް ދިމާވާނެ. ފުރުޞަތު ޤާނޫނުއަސާސީއާ ޚިލާފު ކަމަކީ އެއީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ރައްޔިތުން އޮޅުވާ ކަމެއް. ފުރުޞަތު ކަމަކީ ފުރުޞަތު އަދި ސަރުކާރުގެ ސިޔާސަތު އަދި ފުރުޞަތު ވަކި ކައުންސިލް ކަމެއް ރައްޔިތުންނަށް ދިނުމަށް ދެއްކުމެއް. ދިވެހިރާއްޖޭގައި ރައްޔިތުންނަށް ބޭނުންވާ ކައުންސިލްތަކުގެ ޚިދުމަތް ދިނުމަށް ޤާނޫނީ ނިޒާމް ކަނޑައަޅައިދޭން.

މަޑުއްވަރީ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ނާޒިމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީއަށް އިޞްލާޙެއް ގެނައުމަށް ހުށަހެޅިފައި މި އޮތީ. އާދެ، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 231 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާއި (ށ) އަށް މި އިޞްލާޙު އައިސްގެން މި ހުށަހެޅީ. އާދެ، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޤާނޫނުއަސާސީގެ 231 ވަނަ މާއްދާގައި ވަރަށް ސަރީޙަކަށް އެބަ އޮތް އިޞްލާޙު. އަދި ޤާނޫނުއަސާސީ އިޞްލާޙުކުރެވުނުއިރުގައި އަތޮޅު މުޅިން އަތޮޅު ތަޢާރަފްކުރުވި ނިޒާމް. ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިދާރީ ދާއިރާތަކާއި އަދި ލާމަރުކަޒީ އުސޫލުން ހިންގުން، އަދި ޤާނޫނުއަސާސީގައި އެއް ބާބު އެބަ އޮތް ކަނޑައެޅިގެން ލާމަރުކަޒީ އުސޫލުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހިންގުމުގެ ގޮތް ބަޔާންކޮށް އެއް ބާބު ތަފްސީލުކޮށްދީފައި އެބަ އޮތް. ހަމައެއާއެކުގައި ކައުންސިލް ބަޔާންކޮށް ކައުންސިލްގެ ނަމުގައި ސިޓީ އިންތިޚާބުކުރާ ކައުންސިލްތަކުގެ ބާވަތް ވެސް އެބަ އޮތް. ހަމައެއާއެކުގައި ކައުންސިލް ބަލަހައްޓާ ނިޒާމު ބަޔާންކޮށް ސިޓީ އިންތިޚާބުކުރާ ކައުންސިލްތަކުގެ އަދަދު 2 މާލެއާއި ސިޓީ ޤާނޫނުއަސާސީގައި ޖެހިދާނެ އެބަ އޮތް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަދި އަތޮޅު ސިޓީ އެބަ އޮތް، އެއީ 3 އަހަރުދުވަހުގެ އުމުރެއް ކަމަށް. ޤާނޫނުއަސާސީ އިޞްލާޙުކުރެވުން ދިޔައިރުގައި ރައްޔިތުންގެ ހޯއްދަވާ މަޖިލީހުގައި، އޭރުގައި އަޅުގަނޑު ސިޓީ ވަރަށް ގިނައިން ހޯއްދަވާ މަޖިލިސް ބަހުސްކުރިއިރު. އޭރުގައި ވަކާލާތުކުރެވުނީ 5 އަހަރާއި 3 އަހަރުގެ މުއްދަތަކަށް. މަޖިލީހުގެ ތެރެއިން ބޭބޭފުޅުން ވަރަށް ބަހުސްކޮށް ސާފުވެގެންދިޔަ. އޭރުގައި ސިޓީ ވަރަށް ފުރާ ދާއިރާއާއިގައި މި ބަލާސް ކުރިއަށް ގެންދެވުނު. ރާއްޖޭގެ ގިނަ ރައްޔިތުންނަށް، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ފަރާތުން ވަކާލާތުކުރެވުނު ދައުރުގައި، އާ ކަމަކަށް އަންނައިރުގައި މި އަދަދު ނުވަތަ މި މުއްދަތު އުންނަންޖެހޭނީ 5 އަހަރު ނުވަތަ 3 އަހަރުދުވަހުގެ ތެރޭގައި ކަމަށް. ބަހުސްގެ ތެރެއިން

ކަނޑައެޅުނީ 3 އަހަރުދުވަސް ކަމަށް. އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނަން އެބަ ޖެހޭ ދިވެހިރާއްޖޭގެ މި އާ ނިޒާމު ތަޢާރަފުވެގެންދާއިރުގައި ކިހިނެއްތޯ މި މުއްދަތުގައި ކަންތައް ވެގެންދަނީ. އަޅުގަނޑުމެންގެ އެބަ އޮތް ވާޖިބެއް ވެސް. މިހާރު 3 އަހަރުދުވަސް ވެ، މި އަންނަ ޑިސެމްބަރު މަހުގައި އިންތިޚާބު ބޭއްވި، ފެބްރުއަރީ މަހުގައި އާ ކައުންސިލް ހޮވާކަށްވަންޖެހޭނީ. ކިހިނެއްތޯ ކަންތައްތައް ވެގެންދާނީ؟ ދުސްތޫރު ވިސްނަން އެބަ ޖެހޭ. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުން އިންތިޚާބުކޮށްފައި ހުރި ކައުންސިލްތަކުގެ މުއްދަތުގައި ކުރެވުނީ ކޮން ކަންތައްތަކެއްތޯ، ނުކުރެވުނީ ކޮން ކަންތައްތަކެއްތޯ ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ބަލަން އެބަ ޖެހޭ. މި ނިޒާމު އާ ނިޒާމަކަށް ވަދެގެންދާއިރުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވަރަށް ގިނަ ބަދަލުތަކުން އަންނަ ސަރުކާރާއި މެދު ރަސްމީގޮތުން ކައުންސިލްތަކާ އިންތިޚާބުވުމުގައި ނަތީޖާކަން. މި ޝަކުވާ އެބަ އާދޭ. ކިޔެވުނު މިހާރު ވާން މި ޖެހުނީ. މިއީ އުޅުމުގެ މަސައްކަތުގައި ދިމާވެގެން އުޅޭ މަސައްކަތަށް ނުވަތަ 5 އަހަރު ނުލިބޭތޯ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ބަލަން ކައުންސިލަރުން ނުލިބޭތީން މި އުޅޭނީ. މީގައި 2 ގޮތަށް ވެސް ވާހަކަދައްކާލަން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑަށް މީގައި ބޭނުންވޭ ކޮންމެގޮތެއްގައިވެސް މި ނިޒާމުގައި މި ހުރި ކައުންސިލްތަކުގެ ސަބަބުން އަޅުގަނޑަށް އުނދަގޫ އަދި މި ޤާނޫނުއަސާސީ އަށް މި އިޞްލާޙުގެންނަން. ވަކިން ނަމަވެސް. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންގެ ތަރައްޤީގެ ވަރަށް ގިނަ މިހާރު އުނދަގޫތަކެއް ހުރި ކައުންސިލްތަކާ ދޭތެރޭ. ކައުންސިލް ބާރުތަކުގެ ބޭނުން އުޅޭ ބާ. ކައުންސިލްތަކާ ބެހޭގޮތުން އިންތިޚާބުކޮށްފައި އޮތީ، އިލެކްޝަންސްކޮމިޝަނާ، ޤަރާރުތަކާއި ޙަވާލުކުރެވޭ ހަދަން އުޅޭ ބާ. އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުން އަހަރު ރާއްޖޭގެ ކައުންސިލްތަކުން. އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުން އަ މިހާރުހުރި ބަޖެޓާ ބަރާބަރަށް ކުރެވޭނީ. އަދިބަރު ވެސް؛ ކަމެއް ކުރެވޭނެ ހައިސާ ހުށަހަޅަން. ސިޔާސީ އަދިބަރު ދިގުކުރިއްސާ ކައުންސިލަށް ބަޖެޓެއް ނުލިބޭ، ހައިސާ ނުލިބޭ އަ މިހާރުހުރި ކުރުވާން ކަމެއް ނުނިމޭ އިއްޔެހެކިތި ބައިސާ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން ފެންކަރަ ވިސްނަން އުޅޭ ބާ. ދެން އިންތިޚާބުކުރެވޭ ހުރި މަސައްކަތް. އަޅުގަނޑުމެން ވެސް މި ސިސްޓަމް ތެރެއިން މުޅި މި ޤާނޫނުއަސާސީ ތަޅުމަށް މި ކުރަނީ މި ބާރުތަކުގެ ހުރިހާ މިނިވަން މުސްތަޤިއްލު މުއައްސަސާއެއްގެ މަސައްކަތް، ނުވަތަ ބޮޑުތަނެއް ނުވަތަ ކައުންސިލްތަކުން ބައްޓަންކުރެވި މި އޮތް ކައުންސިލް ތެރެއިން ނުލިބޭ ބާރު. އަދި ސިޔާސީ ސަރުކާރުގެ ކައުންސިލްތަކުގެ ބަޖެޓު އިންސާފުން ލިބިގެން މި ކުރަނީ. އެކި ކައުންސިލްތަކުން ދިމާވާ މުޝްކިލަކީ މި މަސައްކަތް އެބަ ހުރި. އިސްލާމީ ސިޔާސަތު ކަނޑައަޅާ އުސޫލުތަކުގެ ދަށުން ކޮންމެ ރަށަކުން ވެސް ބަލަން އެބަ ޖެހޭ. މި ރަށްރަށުގެ ތަރައްޤީ ފޯރުކޮށްދިނުމަށް ކުރަން ބޭނުންވާ ކަންކަން ހުށަހަޅައި، ކައުންސިލްތަކުން ކުރާ ކަންތައްތައް ސަލާމަތްކޮށް ދޭން ބޭނުންވޭ. އަދި މި ކައުންސިލްތަކުގެ ނިޒާމު ބަދަލުކުރުމުގެ ބަދަލުގައި ކައުންސިލްތަކަށް ބާރު ދީގެން ކަންތައްތައް ކުރެވޭނެ. އަޅުގަނޑުމެން ހިތަށް އަރާ ސުވާލަކީ ކީއްވެގެންތޯ މި ބަދަލު ގެނެވެނީ. އޭގެ ބޭނުމަކީ ކޮބާތޯ. އަޅުގަނޑުމެން ދަނީ ރާއްޖޭގެ ލާމަރުކަޒީ ނިޒާމު ބަދަލުކޮށްލާ، ކައުންސިލަރުންގެ އަދަދު ކުޑަކޮށް، ސަރުކާރުގެ ބާރު ކައުންސިލްތަކުގެ މައްޗަށް ގެންނަން. ކައުންސިލްތަކުގެ ބާރުތައް ކުޑަކުރުމުގެ ވާހަކަ ވިދާޅުވާއިރު، އަޅުގަނޑުމެން ދަނީ ފުރަތަމަ،

ހިމާޔަތްކުރަން. އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު ކުރަންޖެހޭ ކަމަކީ ޤާނޫނަށް ހުރުމަތްތެރިކޮށްހިފުން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިއަދު ދިވެހިރާއްޖޭގެ 95 ގާތަށް ވުރެ ގިނަ މީހުން އާއްމު ބޭނުމާ މައިންބަރީގައި ތިބި ބައެއް، އަދި ހިމާޔަތް ދޭގައި އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވަނީ ސަބްސިޑީ ކޮށް ދެއްވިކަމުގައި މި ހިނގަމުންދާ ޖަހާވާ އަދި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުން ވަރަށް ކަންބޮޑުވާ ކަމެއް.

މާފަންނު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިމްތިޔާޒް ފަހުމީ ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މާފަންނު އުތުރު ދާއިރާ. ޤާނޫނުއަސާސީ އިސްލާހުކުރާ ވާހަކަދެކެވޭއިރު އަދި ޤާނޫނުއަސާސީގެ ވާހަކަ އާއި ކައުންސިލްގެ އުސޫލު ދިރާސާ ވާހަކަދައްކާއިރުގައި އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނާވަންޖެހޭނީ މިހާރު މި ޤައުމު މި އޮތް ހާލަތު. މި ޤައުމަށް ދިމާވެފައި މި ވާ ހާލަތު. އަޅުގަނޑުމެން ފެށީ ބަރާބަރު 5 އަހަރު ޕީޕީއެމް ސަރުކާރު، އުތުރަށް ދާއިރާތަކަށް. އެހެންނަމަވެސް ބަޖެޓަށް މި ޤައުމަށް ކުރިމަތިވާ ހާލަތާއި ޚަރަދުތައް. މި ކުންފުނި ދާއިރާތަކުގެ ގިނަ ޚަރަދުތަކާއި މުޢާމަލާތް. މި ޤައުމަށް ދިމާވެފައިވާ އެއް ޚަރަދުތަކަކީ މި ބައްޔާގެ ރައްޔިތުންގެ މައްސަލަ ވިޔަފާރިކުރާ މީހުން މި ޓެކްސް ބޮޑުވެފައިވާކަމުގެ ސަބަބުން އެބަ ދަނީ. އަދި ދުނިޔެ އިޤްތިޞާދީ ހާލަތުން އެ ބުރަވެފައިވާ ބޮޑެތި ބަޔަކު ރައްޔިތުން އެ ވަނީ ގޮސްފައި. މިހާރު މި ރައްޔިތުންގެ ރައްޔިތުންގެ މައްސަލަ ޓެކްސް ވިޔަފާރިކުރާ މީހުން މި ޓެކްސް ބޮޑުވާ 5%ގެ ބަދަލުގައި 5% ޖީއެސްޓީ އެކަށް ފިޔަވަޅު އަޅާނެކަން ފާހަގަކޮށްލަން. މި ސަބަބުތަކުގެ ސަބަބުން މި ރައްޔިތުން ބޭނުންކުރާ އެއްޗެހިތަކުގެ އަގު ބޮޑުވަމުން ދަނީ. އަޅުގަނޑުމެންގެ ރައްޔިތުންގެ ދިރިއުޅުން، ރައްޔިތުންގެ މަސައްކަތުގެ މައްސަލަތައް އަޅުގަނޑުމެން ބޮޑަށް ވިސްނަންޖެހޭނެ! ތެލުގެ އަގު ބޮޑުވުމާ އެކު ދިރިއުޅުމުގެ ޚަރަދު ބޮޑުވެއްޖެ. އެހެންނަމަވެސް މި ދިރިއުޅުމުގެ ޚަރަދު ކުޑަކުރުމަށް މި ސަރުކާރުން ބޮޑެތި ކަންކަން ކުރަން. އަދި އިޤްތިޞާދު ބަދަލުވުމާ އެކު ސަރުކާރުގެ ވިސްނުން މި ވަގުތު ޓޫރިޒަމް ދާއިރާގެ ޤާނޫނުއަސާސީ ރިޔާސީ ބަދަލުގެ ރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ ބަދަލުތަކާއި ރައްޔިތުންގެ ޤަވާއިދުތަކާއި ޚިދުމަތްތަކާއި ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުން ބޮޑުވާ ރައްޔިތުންގެ ސަރުކާރުގެ ޚިދުމަތްތަކާއި ސަރުކާރުގެ ޚިދުމަތްތަކާއި ވިޔަފާރިތަކާއި ފުރުޞަތު ލިބިދޭނެ ބޮޑެތި އިންތިޒާމްތަކެއް ހަމަޖެހިފައިވޭ. މި ސަރުކާރުގެ ފެށުމުގެ ފަހުން އަދި ހިމާޔަތްކުރުމަށް. އެހެންނަމަވެސް މިހާރު ވެސް އެ ބޮޑު އެކަށީގެން ދަނޑުވެރިކަމުގެ ރައްޔިތުން ވަނީ. އަދި ދައުލަތުގެ ސަރުކާރުގެ ޚިދުމަތްތައް ބަލައި ކަމަށް ސަރުކާރުގެ ރައްޔިތުންނާއި ޚިދުމަތްތައް ސަރުކާރަށް ކުރާ ތަނެއް ތަނަށް ދޭ މަރުކަޒު ވަގުތީގޮތުން ވިޔަފާރިތަކަށް ސަރުކާރުގެ ޚިދުމަތްތަކަށް، ސަބްސިޑީގެ ކާބޯތަކެތި ސަރުކާރުން، ދައުލަތުގެ ދިރިއުޅުމުގެ މަސްވެރިކަމުގެ ސަރުކާރުގެ ބަޖެޓުގައި އެ ބޭނުމަށް ވިޔަފާރިތަކުގެ ފައިދާއަށް ވަނީ. އަދި އަލުން ދައުލަތުގެ ޚިދުމަތްތަކުގެ ބޮޑުވުމުގެ ބަދަލުގައި ވިޔަފާރިކުރާ ސަބްސިޑީ ސަބަބުން 5% ގެ އިތުރު ދައުލަތުގެ ސަރުކާރުގެ ޚިދުމަތްތަކަށް ވިޔަފާރިތަކުގެ ފައިދާ އެކަށް އަޑު އަހާ ބޮޑު ބަޖެޓުގައި ހަމަޖެހުނީ. ސަބަބަކީ އިތުރު 5% ގެ ޚިދުމަތްތަކަށް، އެހެންނަމަވެސް، ދައުލަތުގެ ސަރުކާރުގެ ސަބްސިޑީ ކާބަކަށް ވިޔަފާރިތަކުގެ އެއްވެސް

ބައްޔެއް ނެތް. އަދުގަސް ސުލްޙަވެރިކަމާ މި ދަތިތަކުގައި ފަސް، އެބަހު ފަހަރުގެ ފާހަގަކޮށްލަދެން ސުޕްރީމް ކޯޓު ބައްދަލުކުރާ ކަންތައް ދުވަހެއް، ކަންތައް މިޖެންޑާއި ފެށުނީ މި ރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީ އަށް އެއީ ބަދަހިކަމުގެ ގޮތަށް. ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ކޯޓު ބައްދަލުވުމަކީ މި ރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީ އަށް އެންމެ ބަދަހިކަމުގެ ގޮތުގައި އަދުގަސް ސިފަކޮށްދިނީ ވަނީ. އެއީ ހަމަ ބަދަހިކަމެވެ. އަދުގަސްދޭތެރޭ މި ފުރުސަތު ކޯޓުގެ ދުވަހަކު ހަމަ މި ބަދަހިކަމުގެ މަޝްވަރާކުރުމުން ދާއިރާ. އަދުގަސްދިނުން ސުޕްރީމް ކޯޓުގައި ހިމެނޭ ބަޔަކު ބަދަލުކޮށް ފާހަގަކޮށްފަ، އަންނަފަދަ ޖަގަ ނުހިމެނޭ ސިޔާސީ ގޮތުން ސިޔާސީ ޕާޓީތަކުގެ ތަފާތުކުރެވޭ ދިމާވާ ބައެއް ބާރުތަކުގެ މި ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުން ބޭނުންވާ ފިޔަވަޅު ފުދިގެން ހިމަނަކަނޑައެޅުމަކީ އެއީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުން ކުރިން ކަމެއް ނުން. ފަހަރުގައި ސުޕްރީމް ކޯޓުގައި ހިއްސާކޮށް ބައެއް ފަށައިގެންނެވި ބޭނުންތެރިކަމުގެ ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުން ވާޖިބުގެން އިންތިޚާބުކުރި ފިޔަވަޅު ހުޅުވާލެވި ރާއްޖޭގެ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ މަޤާމަށް. ނުހިއްޔާ ބައްލަވައިގެ ބައިވެރިވި ބައެއް ބޭނުންތެރިކަމުގައި ބަޔަކު. އެހެންނަމަވެސް ޕާޓީ ކުރާނީ? ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންނާ ހަމައަށް ވާޒިބު އަންނަ ކަންތައް ހިނދުގައި އެ ފަހުން ނަމަވެ އެ ދައުލަތުގެ ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުން ބޭނުންވާ އެ ބޭނުންތެރިކަން ބޭނުންވާ، މި ދެންނެވި ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ބޭނުންތެރިކަމާއި އެ ބައިވެރިކަމާއި ބޭނުންތެރިކަން ބޭނުންވާ ފިޔަވަޅު ނުކުތާ. ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުން ބޭނުންވަނީ އެމް.ޑީ.ޕީ ގެ ރައީސް ކަންނޭނގޭތީ. ނަޝީދަށް ފަށައިގަނެ ފުރި ގިނަ މީހުންގެ ވޯޓުން ދިރާސާކުރި ބޭނުން ފެށި އެ ވަނީ އެމް.ޑީ.ޕީގެ ރައީސް ކަމުގެ ގޮތުން ބާރުވެރިކޮށް. ދުވަސް މިކަމާ ހަސަތިއްޔާ ކަމެއް ނެތް. މިކަމާ ހަސަދަ އެއްބަސްވުމެއް ލާނެ ކަމެއް ނެތް. އެ ބޭނުންތެރިކަން ބޭނުން ފިތުނަ ރައީސް ކަންނޭނގޭ ކަމެއް ނޫން ޖަވާބު އެއީ އަދުގަސްދިނުން ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުން ކުރާނެ ކަމެއް ނުން. އަދުގަސްދިނުން ކަންބޮޑުވާ ސަބަބު އަދުގަސްދިނުން މި ރާއްޖޭގެ ޤާނޫނީ ވަންނަ ބޭނުންތެރި އަދި ބައިވެރިކަމުގެ ދީފައި މިވަގުތު ވަކިން ބޭނުންވާ މި ރާއްޖެ އެހެން ވަގުތެއްގެ ކުރެއްވި ދިރާސާކުރުން މި ދައުލަތުގެ ރާއްޖޭގެ ގޮތުގައިވާ ދަށުން އެހެން ކަމެއް ބޭނުން ރަށަކަށް މިރާއްޖޭގެ ޝަރުޢީ ނިޒާމުކުރާ ސުޕްރީމް ކޯޓު ކަމަށް. އެހެންވީމާ، ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުން ވެސް ވާހަކަ ދެކެވުނު ގޮތް ނިސްބަތްވާ އެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ އެކުލަވާލާ ދައުރަކީ އެއީ އަދުގަސްދިނުން ކަންބޮޑުވާ ކަމަކީ. އެއީ މިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީ ގިނަގޮތް ސަބަބަކީ، ފިހާރަތަކާ ސަބަބަކީ މި ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންގެ ބާރުވެރިކަން ދެއްކިފަ ސަބަބަކީ. އެހެންވެ އަދުގަސްދީ މި ކަންބޮޑުވެސް ރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުން މި ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންގެ ފާގިއި ރައްޔިތުންގެ ބާރުވެރިކަމާ ބައި، ނުފުދޭ ފުރުސަތު މިކަމުގެ ކަންބޮޑުވުން އަދުގަސްދޭ މި ފުދުކުރި. މި ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންގެ ބާރުވެރިކަން އަޅާ ހޯދަންޖެހޭ ކަންތައް ގަވާއިދުން ފަސް ހޯދަންޖެހޭ. ސުޕްރީމް ކޯޓުއް ނޫން މިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންގެ މަސްއޫލް ބާރު ހިނގަން އަހަރު ފުރުޞަތެއް. ސުޕްރީމް ކޯޓު އަހަރު ހުރިކަމު އަދުގަސްދިނުންނަށް މި އިންޖީނު އެ ބޭނުން އަދުގަސްދިނުގެ މަސްއަލަ މި ދައުރާ ފާހަގަ އަޅު ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ހުރުމަތް ކަނޑައެޅުމާ ފާހަގަ. ބައްލަވާ! މި ރާއްޖޭގެ އަޑުކަނދިން، އަޑުދޭނިން ބޭރުގެ ހުރުމަތްތެރި ދެކޭ،

ޙުކުމްތަކުގެ ތަރުޖަމާ އަންހެން ކުދިންގެ އަމިއްލަކަން ވެސް އެ އޮތް ކަމެއް. މިއީ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ޙުކުމްތަކުގެ އޮތް ގޮތް. މި ވާހަކަ އަޅުގަނޑުމެން ދެއްކިޔާ ބަޙުޘުތަކުގައި މަޖިލީހުގެ އެކި މެންބަރުންގެ މައްޗަށް މިހާރުވެސް ދައުލަތުގެ ޤަޟިއްޔާތަކުގައި އިންސާފުގެ އެ ހަމަހަމަކަމުގެ ކަން ކުރަނީ ދެން މިއީ.

އިސްދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަބްދުލް ރަޝީދު އިބްރާހީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله وعلى آله وصحبه أجمعين. ޝުކުރިއްޔާ އިޙްތިރާމްތެރި ރައީސް. ކުޑަހުވަދޫ ދާއިރާގެ އިޙްތިރާމްތެރި މެންބަރު ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ، ޤާނޫނުއަސާސީއަށް އަން އިސްލާހުގެނައުމުގެ އެ ހުށަހެޅުމަށް ވެސް ތާއީދުކުރަން. ހަމަޔަޤީނުން ވެސް އަޅުގަނޑުމެންގެ އަޚްލާޤީ ހަމަ ޤާނޫނުތަކަކީ ބަދަލުކުރަންޖެހޭނެ އެއްޗެހި. ހަމަޔަޤީނުން ވެސް އަޅުގަނޑުމެންގެ އަޚްލާޤީ ކަމުގައި ވެސް ޤަވާޢިދުތަކަކީ އަޅުގަނޑުމެން ކުރިމަތިލާން ކުރަން ޖެހޭ ކަމެއް. އަޅުގަނޑުމެންގެ އަޚްލާޤީ ކަމުގައި ހަމަހަމަކަން ކުރެވޭ ދީނީ ތަޢުލީމާ ކުރުމަށް ބަލައިލާ މަސައްކަތް ކުރަންޖެހޭ. ހަމައެކަނި ތަޢުލީމާއި ބަލައިލައިގެން އަޅުގަނޑުމެންގެ މަޖިލީހުގެ ތަޢުލީމު ސުބުޙާނަހޫ ތަޢާލާގެ ރަސޫލާ ﷲ ސަލްލަﷲ ޢަލައިހި ވަސައްލަމް ޙަދީޘްކުރެއްވި ޙަދީޘް ޝަރީފުގައި ވެސް ޙަދީޘްކުރައްވާފައިވޭ لا إيمان لمن لا أمانة له ولا دين لمن لا عهد له. ފަހެ އީމާނެއް ނުވޭ ޢަހުދު ފުއްދާނުވާ މީހަކަށް ދީނެއް ނުވޭ. ޤާނޫނުއަސާސީގައި އެވަނީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންގެ ޙައްޤު ސިޔާސީ ކަންކަމުގައި ބައިވެރިވުމުގެ ހައްޤު ވަގުތުން ސިޔާސީ ޝަރުޢީ އަށް ހުށަހަޅާ ޝަކުވާ ފެނިގެން ވަޒަނެއް. ވެރިކަމުގެ ފަރާތުން ޝަރުޢީ ތަޙުޤީޤުތަކާ ގުޅޭގޮތުން ދައުލަތަށް ﷲ އިން އެދިގެން ރަސޫލާގެ އަށް އެކަމަށް ބަލަން ޢަމަލު ކުރެވިފައިވަނީ. ވީމަ ވިޔަސް ކުރެވޭ. ރައްޔިތުން ދީނަށް ވަފާތެރިވާން. ޙާކިމުން ވަކި؟ ޙާކިމުން އެ ވިޔަސް ޢާއިލީ ކަންކަމުގެ ބެހޭ ޤާނޫނީ ކޯޓުތަކަށް. ސާފު. ދީން އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވާނީ އަޅުގަނޑުމެން މި ރާއްޖޭ ސިޔާސީ ވެރިކަން ނޫ ވާހަކަ. އެ ބައެއްގެ ކުރިއަށް، އެކުރިއަށް ނޫ ވެރިކަން ހަމަ ސީދާ ވެސް ހަމަ ވެސް ރަސްމީ ބާރު، ސިޔާސީ ހަމަ ވެސް ހަމަ ވެރިކަމާ ޢަމަލުކުރާނީ. އަޅުގަނޑުގެ ބަހުގެ އަޅުގަނޑު ދަންނަ ކަމަކީ ދީނީ ވެރިކަމުގައި ފާހަގަ ވާން ޝަރުޢީ ގޮތުން ބަލަން. ވެރިކަމުގައި މިވަނީ ދީނީ ހައްޤުތަކެއް ކަމެއް. ދީނީ ވެރިކަމުގެ ހަމަ ސާފު ހާލަތު ހުރެ ހިމެނޭ ހަމަ. ކަމާބެހޭ އަޅުގަނޑު ދީނީ ވެރިކަމާއި ކުރެހުން ވިއްކާލުމާ ވެސް ކަމަށް ފެނޭ އަހަރު ވެސް. ވިސްނަން ވެސް އެހެ ކަނޑާ ވިޔަ. އަރިހަށް ނަންބަރު ވެސް ނުވޭ. މިހާރު އަޅުގަނޑުމެންގެ ރާއްޖޭ ހުރި ގައުމު. އަޅުގަނޑު އެންމެންގެ ބޭބޭ ވަރަށް މީގެ 15 އަހަރު ކުރިން ބަޔަކު ކުރަން ޖެހޭ ހުރިހާ ގޮތަކަށް. އެމް.ޑީ.ޕީ އާއި ސަރުކާރު އާއި އަން ވެރިކަމުގައި ހުރިގޮތް. އަޅުގަނޑު އެންމެންގެ ދައުލަތް ހުރިހާ ދައުލަތް ކުރާ ދައުލަތް ސަރުކާރު ސަރުކާރު ބޭބޭ ވެރިކަން ދިމާވެގެން އެ އިސްލާމީ ޝަރީޢަތް އެކު ވެރިކަމާ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން ކުރަންޖެހޭ ގުޅުމުގެ ފުރުޞަތު އޮތީ ސިޔާސީ ވެރިކަމެއް. ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރުން ގަސްތުގެ މި އުޅޭ. ދިވެހިރައްޔިތުންނާ، އެހެނިހެން ކަންކަން ދިމާވުން

އެ މީހުން ހައްދަން މަސައްކަތްކޮށްދޭން ނުދެވޭ ބަޔަކު އެބަ އުޅޭ އޭގެތެރޭގައި. އެއީ މި ވެގެން އުޅޭ ގޮތެކޭ. ބަޔަކީ ޤާނޫނު ހާމަކުރަން. އެހެންވެގެން އެ މީހުން ގެސްޓުވެގެން މި އުޅެނީ. ސަރުކާރުން ފަތުރުވެރިންގެ ބަދަލުގައި މުއައްސަސާއެއް ފަތުރުވެރިކަން ބަދަލު، ޓޫރިޒަމް ފަތުރުވެރިކަން ބަދަލު ރީތިކަމް ފަތުރުވެރިކަމަށް އުޅޭ މީހަކު މަސައްކަތްކުރަން އުޅޭ ތަނެއްގައި ކޮންމެ ގޮތަކުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކުރިމަތިވާ ބަދަލު ގޮތަށް. ނުކުރެވޭން އެކަށީގެން ވޭނެ. އެހެންވީމާ، މީހުންގެ ދުވަހު ހިފައި ދަރަނި ބަޖެޓުގެ އެގޮތުގައި ތޮޓާ ކުރިއަށް. ނުދޭން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްކާތެރިކަން އަދި ވޮޓާވެރިއަށް ނުދޭނަން ހަމަ ކަނޑައެޅުނު މި ދަރަނިވަނީ. އެހެންވީމާ، މިވަރަކަ އަޅުގަނޑުމެން ނިންމާލެވޭނެ މި ވަރަކަ ރައްކާތެރިކަމާ ހިއްސާކުރަން ބަޔާންކޮށް ހާމަކޮށްދޭން އަޅުގަނޑު މި ފުރުޞަތު. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ދާންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ރިޔާޟް ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިއަދު ހުރި ޖާގަ ނޫން އެހެން ޖާގައަކަށް ދިރުމަށް ބަލައި ބޭނުން އަޅުގަނޑުގެ ފައިސާ ނަގައި ރިޕޯޓުގެ އަމަލުގައި ޤާނޫނީ، ދެން އަޅުގަނޑުމެން ނަނގާ ދީން، މިއަދަކީ ކިތައިގެން ދައްކާން އިތުރު ވާހަކައެއް އަންނަނިން ކަމަކަށް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ކަންކަން ބަދަލުވަމުންދަނީ ފަސޭހަކޮށްލަދަނީ. އެ ވިދާޅުވާ ރިޕޯޓް ކަންތައްތަކާ ޖެހިލުން ތިމާގެން ޖެހޭގެ އުޅުމަށް ނަސޭހަތް ވާދަކުރެވޭ ދެކެނި ހިތައް ފޮތެއް އަދިއްޔަ އަން މަސްއަލަތައް ނެތޫ. ދެން ހިނގައްޖެ ފެންސާބޮ ގޮތެއް މި ރާއްޖޭ އިން. އެންމެ ފުރަ ވަގުތު މައްސަލަ އަދިކޮށްލަދަނީ ފަހަރެއްގައިގެން ނަޒަރިގެން ނުކުތާ ވޮށް މި ތިބެނީ ފެންސާބޮ ގޮތް. އިންތިޒާމު ތޮޓާލީ ނިމުނިތާ އެންމެ ފުރަ ދުވަދ އިތުރުކުރަމުގެ މައްސަލަ އެ ވިދާޅުވި ނުވަތަރު ފަސް ގޮތް ވިދިގެން އުޅޭ ދަރާ ހުރި އިތުރުގެ ތޮޓާލީ ބައްލި. ހަމަކުރުގައި ބާލިކަލް. ސެހުގެ ތޮޓާ މީ ވިދިގެން ވެސް ބާލިކު މީހުން. ވަރަށް ތޮޓާ މީ ވިދިގެން ވެސް ބާލިކު މީހުން. އެބަ.ގޮ.ފީ އަން ތޮޓާލީ ނުވަތަރު ފަސްޓާހަކަށް ފުރު ޑިރަ ގެންބަރުނުގެ ބާލިކު މީހުން. ހަމަދުކަށް ފީ.ފީ.އަމަކަށް ތޮޓާ މީ ފަސްޓާހަކަށް ހަމަ މީހުންގެ ބައްލިގެ މަދުވަނީ މިޔޮތީ. ޓޯރީ އަން ވަރިހަމަ، އަދި ޔުވަ ވިދިގެވާ ޝަބާބުންނަށް ވަރިހަމަ ރުޅިގާ ބޯހުސްވަރަކަށް ރިއްޗަށް ކަންގޮ ވާހަކައިގެ ދުއްކަގަނޑުގެ ވިރަގަވެސް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެން ކުރިމަތީން ނޫނޯ ވަރަގޮވަރުގަރު ބޯޓްސީނާ ބުދުއް ބަރަބަނޑައި ފަސް ތިތިއްން ޖަހަރު މަދުވޫން ނުހި. ވަކި ރާއްޖެ ހުއްދަރަވިކާ އެކަ ގޮސް ނޫނޮ ތިކާން ކަރީ. އަޅުގަނޑުމެން ކުރިމަތީގައި ނޫނޮ އަޅުއްވައިރަކަން ބުނީ މި ދިވެހިރާއްޖޭގައި އެ ތިރާ ބޯހުސް ދިރާކަން އުޅުގޭ ޖުއްބަހަމް އަންނަނަވީސް. ކިރިކި ފުރާނަށް ބެލެއްވީ ނޫނޫ ވިދިގެ ހަމަދުވަން އަނބުރާފިހާ ނޫނޮ. ބޯހޮޖަރާލަ ކިރިކަށް ޖާކިދުލާތާ ނޫނޫ. ކިރިކި ފުރާނަށް ބެލެއްވީ ނޫނޫ. ބޯހުސް ގަމާކަން ހަރުގަޖަހާ. ތަބަރިޔާ އަރު ޝުރީ؟ ތަބަރިޔާ އަރުގަދެއް ރިތީ ގަސްނަބާލަފުން؟ އެއީ ހަމަދުވަން އަނބުރާފިހާ ވިދިގެ ވާހަކަ. އެހެންނަމަވެސް ވަކި ގަމާކަން ފުރާނަށް ފުރާނާމީ ގެން ދިމާވެގެން ބޯހުސްރާ ގަމާކަން ވާހަކަދައްކާލާތާ އެއީ ގެން ދިވ ދިނިކާގެ ގޮތެވެ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބަ

އެނގެންޖެހޭ މިއަދު މި ތިބީފަސް ކޮން ހިސާބެއްގައިކަން. އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވާ ވާހަކަ އަދި ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުން މިއަދު 30 އަހަރުގެ ވެރިކަން ބަލައިއެނގެނީ. ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުން ހިނގަންވާ މަގު ވަރަށް ސާފު. އެ މަގުން މި ހިނގަނީ. ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުން ބަލައިގަތީ ޑިމޮކްރަސީ ވިޔަފާރި، އެކަނި ވިޔަފާރި، ދީނީ އުފުލުމުގެ މިންގަނޑު ދިން ލާރި. އާދެ، އާސަންދަ ހިލޭ ބޭސްފަރުވާ. އެމް.ޑީ.ޕީގެ ވެރިކަމުގައި މި ބޭސްފަރުވާ ދޭ ވާހަކަ ބޭނުމާ މައްޗުން ޕަބްލިކްޓްރާންސްޕޯޓް ވީ.ޖީ.ވީ އަކީ ވިލާތްވިއްޔާ، ނުލިބޭނެ. ތަޢުލީމީ ދާއިރާގެ ނިޒާމުގައި ފާއިދާއާއެކު ނުހިފޭ. މިހަރުން ތަރައް ޤީކުރަން ބޭނުންވޭ. ދަރިވަރުންނަށް ލ. އަތޮޅުގެ ކޯސްތު ރައްޔިތުންގެ ޖީބުގައި ދިރިހުރި އަހަރު، ފުރަތަމަ ނަހަރު އެންމެން. އެއް ފަހަރަ ދުވާލުގެ ބޭސްފަރުވާ އެންމެން. ކޮންމެ ފަރާތަކަށް ކޮންމެ ދޯނިއަކަށް ދިޔައިރުގައި ޚިދުމަތްވެސް ތާޒާ އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރު އެއީ ވަރަށް ފުރިހަމަ އެއްޗެއް. މިދާ ނުހުރޭ ސިޔާސީ ޖޭއްޔަރަށް ބަދަލުކުރާ ފަހަރަށްފަހަރަ އިން މިތިބީ ހުރިހާ އިން ބޭނުންކުރާނަން. އެއީ ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުން ދަންނަ ބަޔަކު ކަމެއް. މިއަދު އެބަ ޖެހޭ މިއީ ކޮން ހާލަތަކަށް ކޮން ގޮތަކަށް ފުރުޞަތު ކަމެއް ކަމަށް. އާދެ، އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވާ ވާހަކަ އަދި، ސުޕްރީމް ކޯޓުން ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ދަރުމަ ޖަސްޓިސުންގައި ކަންކަން ކުރައްވާނީ. މިއަދު އަޅުގަނޑުގެ ގޮތުގައި އެއަރޕޯޓް ބަޔަކުވެސް ރާއްޖެއިން ގަވާއިދު ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ މިޔާންކޮށް ވިއްޔާ ސުރުޚީގައި ފަޅަށްދަނޑު ބަލަން ކުރިމަތިކޮށްދެވުނު ކަންކަން ގޮތުގެ މަސައްކަތްތަކުގެ ފުށްބަތުން ގަވާއިދުތަކުގައި ވިޔަފާރިސް. ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަން ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ މަޖިލިސްޓްރޭޓްގެ ކަންކަން ކުރުމުގެ ބާރު ހަމައެކަނި ބިތުގެންވިއްޔާ. އިންޑިޕެންޑެންޓް ޖުޑީޝަރީއެއް އިންޑިޕެންޑެންޓް އަދާލަތު ބޭއްވިއައިސް ދެކެމަށް ބަހައް ބާއްވިއައިސް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުން ކުރިއަށް ބަލަން ގޮސް ވޯޓުން ބަޔަކު ޕީ.ޕީ.އެމް ބަދަލުކުރުމުގައި އިންޑިޔާއިސްލާމް އަޅުގަނޑު ސިޔާސީކުލަ ކަމެއް ނޫން. އާދެ، މިއަދު ކަންކަން ދެކެންތަ ގޮތް އެބަ އެނގޭ. ޢަބްދުﷲ ޔާމީން ގޮސް ރަށްރަށުގައި ޖަލްސާތަކާ ބައްދަލުވުންތަކުގައި މި ވާހަކަދެއްކީ ދިވެހި ޖަމާޢަތް ބަލައިގަނެވޭ ގޮތަކަށް ބުނި ކަމެއް ކުރާނަމޭ. އެ ޖަމާޢަތް އެބަ އަހަރެ، ޕާލިމެންޓަރީ ގްރޫޕުގައި ބައިތުރަކުރާ ގޮތް ޖަމާޢަތް ވާދަވެރިން މަޖިލީސް ހެއްދީ ޕާލިމެންޓަރީ އަން ވޯޓުދިނީ. ދުވަސް ހަވީރު ހަދާނީ. އަތޮޅުތަކުން އެ ގޮތް. އާދެ، އެއްބަސްވެފަ މިއަދު ނުހުރޭ ކަމަކު ބާރުގެން ކަމަކު ވާހަކަތަކެއްކުރައްވަނީ މިއަދު އެބަ ޖެހޭ. އާދެ، ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް އަން ވޯޓުދީފައިވާ ޢަބްދުﷲ ޔާމީން ވޯޓުދިނީ 18 އަހަރުގެ ދަރިކަލުން ޖަމާޢަތްތަކަށް ވޯޓުދިނުމުގެ ބަދަލުގައި މަޖިލީހުގައި ކަމެއް. އިދިކޮޅު. ހުރިބަ މަޤާމުގެ އަރިހުގައި 21 އަހަރު ދޫކޮށްލާ ޖަމާޢަތްތަކަށް ވޯޓުދިނުމުގެ ބަދަލުގައި މަޖިލީހުގައި ކަމެއް ހުށަހެޅި. ގާނޫނު މަޖިލީހުގެ ތަޢުލީމާ ވަރަށް ސާފު. އެކަން ފެނިގެން އެބަ އޮތް. އަދި މައްސަލަ އެކުވެގެން މިގޮތަށް ހުށަހެޅި ދަނބިކަށިކަމުން ފެށޭ ވޯޓުދިނީ އެކަމަކު. މިއަދު އެނގެން އޮތް ހަމަ ޤައުމީ މިއަދު އެބަ ޖެހޭ ހަމަ ބަޖެޓްގެ މަޖިލީހުގައި ވާހަކަދައްކަން. ހަދަން ސަރުކާރު ހަމަ ސަރުކާރު އެއީ ލޯކަލްކައުންސިލް މިއަދު މަޖިލީހުގައި ވޯޓުނަ މިޔަރު. ފަސޭހަކަން ބިލާ ފެށުނު ވާހަކަ ކައުންސިލް 50% ހަމަ ސަރުކާރު ދީފައިން. އެކަމަކު، ދައުލަތުގެ ސަރުކާރު ކޮންމެ މަޖިލީހަށް ކުރަންޖެހުނީ ހަމަ ސަރުކާރު ހުރިހާ ކަމަކީ ފުރިހަމަ ދައުރެއްގެ އަހަރުގެ ބޭނުން ހަދަން ވަކި ކަމެއް ހުށަހެޅުން ބައެއް ނުކުތާ. އާދެ، އެންމެންނަށް އެނގޭ އޮތް މިއަދު ސަރުކާރުން ވާނީ ބޭނުން ނުވާ ވަކި ގަވާއިދުން

ލިބޭނީ 5% ކަން. މިއަދު ވެރިކަމުގައި ހުރުމަކަށް އަބުރާކަމެއް ނޫންކަން. އެހެންވީމާ، ވަރަށް އެބަ ބޭނުންވޭ މިއަދު އިސްތިޢުފާދޭން. އާމީން އެ ކަމަކަށް އެއްބަހެއް ނުވޭ. ޝުކުރިއްޔާ އެއްބަހެއް ނޫން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދައްކަވަން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އާދެ، މިހާހިސާބުން އަޅުގަނޑު މަޖިލީހުގެ ކޮމިޓީތަކަށް އަދި ބައެއް ބަދަލު ދަންނަވައިލާނަން. މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކަންތައްތަކާ ބެހޭ ކޮމިޓީގައި ހިމެނިވަޑައިގެންނެވި މުލަކު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަބްދުﷲ ޝާހިދުގެ ބަދަލުގައި އެ ކޮމިޓީ އަށް ވައިކަރަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަލީ އާރިފް ހަމަޖައްސަވައިދެއްވުން އެދި އެމް.ޑީ.ޕީގެ ޕާލިމެންޓްރީ ގްރޫޕުގެ ލީޑަރު ސިޓީ ފޮނުއްވާފައިވާތީ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 29 ވަނަ މާއްދާގެ 2ގެ (ށ) ގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން އެކަން އެގޮތަށް އިއުލާންކުރަން. މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކަންތައްތަކާ ބެހޭ ކޮމިޓީގައި ހިމެނިވަޑައިގެންނެވި ގުރައިދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ރިޟާގެ ބަދަލުގައި އެ ކޮމިޓީ އަށް ނިލަންދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަބްދުލްމުޙްސިން ހަމީދު ހަމަޖައްސަވައިދެއްވުން އެދި އެމް.ޑީ.ޕީގެ ޕާލިމެންޓްރީ ގްރޫޕުގެ ލީޑަރު ސިޓީ ފޮނުއްވާފައި ވާތީ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 29 ވަނަ މާއްދާގެ 2 ގެ (ށ) ގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން އެކަން އެގޮތަށް އިއުލާންކުރަން. އާދެ، މިހާހިސާބުން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް އަޅުގަނޑު 30 މިނެޓުގެ ހުސްވަގުތުކޮޅު އަރުވަން.

[ހުސްވަގުތުކޮޅު: 12:30 އިން 13:00 އަށް]

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދައްކަވަން:

بسم الله الرحمن الرحيم. އަޅުގަނޑުމެން މި ދަންފަޅީގެ މަސައްކަތް ފަށައިގެން ކުރިއަށް ގެންދާއިރު އަޅުގަނޑުމެން ކުރިމަތީގައި މި ވަނީ އެޖެންޑާ އައިޓަމް 9.1- ކުޑަހުވަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ނާޒިމު ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 231 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަދި (ށ) އިސްލާހުގެނައުމުގެ ބިލު. މި ބިލުގައި ވާހަކަފުޅުދައްކަވަން އެދިވަޑައިގެންފައިވާ ބޭފުޅުންގެ ތެރެއިން މިވަގުތު ޖަލްސާ އަށް ހާޒިރުވެވަޑައިގެން ތިއްބެވި ހުރިހާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ފުރުޞަތު އަރުވައި މި ނިމުނީ. ބިލުގެ ފަހުބަސް ވިދާޅުވުމަށް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، ހުށަހަޅުއްވި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މި ފުރުޞަތު ވަޑައިގެންނެވުމާ އެކު މި ހިސާބުން މި ބަހުސް މި ނިމުނީ.

10. ނުނިމި ހުރި މަސައްކަތް

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

ދެން އަޅުގަނޑު މި ދަނީ އެޖެންޑާ އައިޓަމު 10 އަށް. ނިންމި ހުރި މަސައްކަތް. މި އައިޓަމުގެ ދަށުން މަސައްކަތެއް ނެތް.

11. ކޮމިޓީތަކުން ހުށަހަޅާ ކަންކަން

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

އެޖެންޑާ އައިޓަމު 11. ކޮމިޓީތަކުން ހުށަހަޅާ ކަންކަން. މި އައިޓަމުގެ ދަށުން މަސައްކަތެއް ނެތް. އެޖެންޑާ އައިޓަމު 12 ވޯޓަށް އެހުމަށް ހުރި ކަންކަމަށް ވޯޓަށް އެހުން އޮންނާނީ އަޅުގަނޑުމެން ޖާރީކުރަމުންގެންދާ އުސޫލުގެ މަތިން 1:30ގައި. އެހެންވީމާ، 1:25ގައި ބަނގުރާޖަހާފައި އަލުން ޖަލްސާ ފަށާނަން. މި ހިސާބުން މެދުކަނޑާލަމީ. ވައްސަލާމް ޢަލައިކުމް.

(ޖަލްސާ މެދުކަނޑާލެވިފައިވުން: 13:01 އިން 13:25 އަށް)

12. ވޯޓަށް އެހުމަށް ހުރި ކަންކަމަށް ވޯޓަށް އެހުން

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. އަޅުގަނޑުމެން މިއަދުގެ ޖަލްސާގެ މި ދަންފަޅި ފަށައިގަނެ ކުރިއަށް ގެންދަނީ އެޖެންޑާ އައިޓަމު 12 އަށް ދާން އޮތީ. އަޅުގަނޑުމެން ޖާރީކުރަމުންގެންދާ އުސޫލުގެ ދަށުން އެޖެންޑާ އައިޓަމު 12 އަށް އަޅުގަނޑުމެން ދާނީ 1:30ގައި. އެހެންވީމާ، ވޯޓުނެގުމަށް ބަނގުރާ ޖަހަން ބަނގުރާޖަހާ ޖަލްސާއަށް ދެއްވުން އެދެން. (ވަގުތުކޮޅަކަށް ބަނގުރާ ޖެހުނު) ހުރިހާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ވޯޓު ދިނުމަށް ތައްޔާރުވެލައްވާ ކާޑު ކާޑުހޮޅީގައި ބަހައްޓަވާތި އަޅުގަނޑު ފުރުސަތު ދޭނަން. ހުރިހާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ވޯޓުދިނުމަށް ތައްޔާރުވެލައްވާ ކާޑު ކާޑުހޮޅީގައި ބަހައްޓަވާތި އަޅުގަނޑު ފުރުސަތު ދޭނަން. (ވަގުތުކޮޅަކަށް ބަނގުރާ ޖެހުނު) އެޖެންޑާ އައިޓަމު 12. ވޯޓަށް އެހުމަށް ހުރި ކަންކަމަށް ވޯޓަށް އެހުން. 12.1. ކެނދިކުޅުދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަހުމަދު އާދިލް ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 71 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަދި 72 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަށް އިސްލާހުގެނައުމުގެ ބިލު މަޖިލީހުން ބަލައިގަތުމަށް ވޯޓަށް އެހުން. އަޅުގަނޑު މިހާރު ވޯޓަށް މި ދަންނަވަނީ ކެނދިކުޅުދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަހުމަދު އާދިލް ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 71 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަދި 72 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަށް އިސްލާހުގެނައުމުގެ ބިލު މަޖިލީހުން ބަލައިގަތުމާ މެދު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ފެނިވަޑައިގަންނަވާ ގޮތަކަށް ވޯޓުދެއްވުމަށް. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) މަޖިލީހުގެ ސިސްޓަމުގައި މައްސަލަ އެއް އުޅޭތީ އަޅުގަނޑު އަލުން ވޯޓަށް ދަންނަވާނަން ސިސްޓަމު ރަނގަޅުކުރެވުނީމަ. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) އަޅުގަނޑު މިހާރު ވޯޓަށް މި ދަންނަވަނީ، އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ވޯޓަށް މި ދަންނަވަނީ ކުޑަހުވަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަބްދުލް ޣަފޫރު ހުށަހަޅުއްވާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 71 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަދި 72 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަށް އިސްލާހުގެނައުމުގެ ބިލު މަޖިލީހުން ބަލައިގަތުމާ މެދު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ފެނިވަޑައިގަންނަވާ ގޮތަކަށް ވޯޓުދެއްވުމަށް.

[ވޯޓުދެއްވުން]

ވޯޓުގެ ނަތީޖާ:

ހުށަހެޅުއްވި މެންބަރު: ކުޑަހުވަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަބްދުލް ޣަފޫރު

ހާޒިރުވެވަޑައިގެން ތިއްބެވި މެންބަރުންގެ އަދަދު:	51
ވޯޓު ދެއްވި:	35
ވޯޓު ނުދެއްވާ:	02
ވަކި ގޮތަކަށް ވޯޓުނުދެއްވާ:	09

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

ވޯޓުގައި ބައިވެރިވި މެންބަރުންގެ އަދަދު 37. ފާސްވުމަށް ބޭނުންވާ އަދަދު 19. ޖުމްލަ 37. އެހެންކަމުން، ކުޑަހުވަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަބްދުލް ޣަފޫރު ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 71 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަދި 72 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަށް އިސްލާހުގެނައުމުގެ ބިލު މަޖިލީހުން ބަލައިގަތުމަށް ފާސްވެއްޖެ. މިގޮތުން ފާސްވުމާ ގުޅިގެން މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން މިބިލު މުއައްސަސާތަކުގެ ކަންތައްތަކާ ބެހޭ ކޮމިޓީ އަށް މި ބިލު ފޮނުވިއްޖެ ކަމަށް ނިންމަން. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) އެޖެންޑާ އައިޓަމު 12.2- ދުވަހުގެ މަސައްކަތްތަކުގެ ތެރެއިން ވޯޓުން ނިންމާ ހިސާބަށް ގެންގޮސްފައިވާ ކަން ކަމަށް ވޯޓަށް އެހުން. އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ވޯޓަށް މި ދަންނަވަނީ

މަޖިލީހުން ފާސްކުރައްވައި ޤާނޫނުއަސާސީގެ 91 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގެ ދަށުން ތަސްދީޤުކުރެއްވުމަށް ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ އަރިހަށް ފޮނުވުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖަލުތަކާއި ޕެރޯލްގެ ބިލު އަލުން ދިރާސާކުރެއްވުމަށް މަޖިލީހުގެ ކޮމިޓީއަކަށް ފޮނުވުމަށް ފަރެސްމާތޮޑާ ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް މުއްތަލިބު ހުށަހަޅުއްވައި، ގުރައިދޫ ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ރިޟާ ތާއީދުކުރައްވާފައިވާ ހުށަހެޅުމާ މެދު ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ފެނިވަޑައިގަންނަވާ ގޮތަކަށް ވޯޓުދެއްވުމަށް.

[ވޯޓުދެއްވުން]

ވޯޓުގެ ނަތީޖާ:

ހުށަހެޅުއްވި މެންބަރު: ފަރެސްމާތޮޑާ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް މުއްތަލިބު

ތާއީދުކުރެއްވި މެންބަރު: ގުރައިދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ރިޟާ

ހާޒިރުވެވަޑައިގެން ތިއްބެވި މެންބަރުންގެ އަދަދު:	51
ވޯޓު ދެއްވި:	46
ވޯޓު ނުދެއްވާ:	02
ވަކި ގޮތަކަށް ވޯޓުނުދެއްވާ:	03

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

ވޯޓުގައި ބައިވެރިވި މެންބަރުންގެ އަދަދު 48. ފާސްވުމަށް ބޭނުންވާ އަދަދު 25. ޖުމްލަ 48. އެހެންކަމުން، މަޖިލީހުން ފާސްކުރައްވައި ޤާނޫނުއަސާސީގެ 91 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގެ ދަށުން ތަސްދީޤުކުރެއްވުމަށް ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ އަރިހަށް ފޮނުވުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖަލުތަކާއި ޕެރޯލްގެ ބިލު އަލުން ދިރާސާކުރެއްވުމަށް މަޖިލީހުގެ ކޮމިޓީ އަށް ފޮނުއްވުމަށް ފާސްވެއްޖެ. ([illegible]) މި ގޮތަށް ފާސްވުމާ ގުޅިގެން މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ޤައުމީ ސަލާމަތުގެ ކޮމިޓީ އަށް މި ބިލު ފޮނުވިއްޖެ ކަމަށް ބަލައިގަންނަން. އަޅުގަނޑު މިހާރު ވޯޓަށް މި ދަންނަވަނީ ކުޑަހުވަދޫ ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަހުމަދު އާމިރު ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 231 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) އަދި (ނ) އަށް އިސްލާހުގެނައުމުގެ ބިލު މަޖިލީހުން ބަލައިގަތުމާ މެދު ފެނިވަޑައިގަންނަވާ ގޮތަކަށް ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ވޯޓުދެއްވުން އެދެން.

[ވޯޓުދެއްވުން]

ވޯޓުގެ ނަތީޖާ:

ހުށަހެޅުއްވި މެންބަރު: ކެޔޮދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު އާދިލް

ހާޒިރުވެތިއްބެވި މެންބަރުންގެ އަދަދު: 51
ވޯޓު ދެއްވި: 44
ވޯޓު ނުދެއްވާ: 00
ވަކިގޮތަކަށް ވޯޓުނުދެއްވާ: 06

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ވޯޓުގައި ބައިވެރިވި މެންބަރުންގެ އަދަދު 44. ފާސްވުމަށް ބޭނުންވާ އަދަދު 23. ޖުމްލަ 44. އެހެންކަމުން، ކެޔޮދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު އާދިލް ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ގާނޫނުއަސާސީގެ 231 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަދި (ށ) އަށް އިސްލާހުގެނައުމުގެ ބިލު މަޖިލީހުން ބަލައިގަތުމަށް ފާސްވެއްޖެ. މިގޮތަށް ފާސްވުމާ ގުޅިގެން މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ޒަރޫރީ ސަލާމަތުގެ ކޮމިޓީ އަށް މި ބިލު ފޮނުވިއްޖެ ކަމަށް ނިންމަން.

13. އިތުރު އެހެން މަސައްކަތް

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އެޖެންޑާ އައިޓަމު 13 މި އައިޓަމުގެ ދަށުން މަސައްކަތެއް ނެތް.

ނިންމުން

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ދެން، މަޖިލީހުގެ ޖަލްސާއެއް އަންނަނީ 7 އޮކްޓޫބަރު 2013 ވާ ހޯމަ ދުވަހު 9:00 ގައި.

والحمد لله رب العالمين. މަޖިލިސް ނިމުނީ.
